בת הקראים

SEU

SECTA KARRÆORUM

DISSERTATIONIBUS ALIQUOT

HISTORICO-PHILOLOGICIS

SIC ADUMBRATA,

UT

E CODICIBUS MSTIS UTPLURIMUM ORTUS, PROGRESSUS AC DOGMATA EJUSDEM PRÆCIPUA ERUTA COMPAREANT,

STUDIO

M. JO. GOTTOFR. SCHUPARTI,

LYMP. FR.

JENÆ

APUD JOHANNEM BIELCKIUM, BIBLIOP.

ANNO M D CCI.

VIRIS

Nobilitate generis, Virtutum ſplendore,
Eruditionis laude, Munerum amplitudine rerumque
uſu longo ſpectatiſſimis:

DOMINO
JO. FRIDERICO BREITHAUPT
Jurium Doctori celebratiſſimo, Sereniſſimique Ducis Saxo-Gothani Conſiliario Aulico Graviſſimo,

DOMINO
WIHELM. ERNEST. TENZELIO
Sereniſſimorum Saxoniæ Ducum Hiſtoriographo Celeberrimo.

DOMINO
JOH. HENRICO STURMIO
Jurium Doctori Celebratiſſimo, atque Statuum Provincialium Würtenbergicorum Conſiliario Mericiſſimo,

DOMINO
JOH. DIETERICO HOERNERO
Jurium Licentiato Celeberrimo, Statuum item Provincialium Würtenbergicorum Conſiliario Graviſſimo,

PATRONIS, FAUTORIBUS ATQUE COGNATO MEO
S.

VIRI EXCELLENTISSIMI.

Veteres ægre in conſpectum prodibant Principis; hos liceat mihi imitari mores, Vos dum publice compello Principes rei literariæ. Frontem, dicat quiſpiam, periiſſe mihi, dum ignotus, Te Excellentiſſime Breithaupt, nugis meis adire ſiſtineo, at nomini hoc Tuo dabis, quod ſancte venerantur, qui ſanctioris ſtudii cultores audire geſtiunt. Cum alma Themide ſororio vinculo Orientalia nectis, ita ut omnem Orientis adparatum in Te admirentur harum rerum ſtudioſi, liceat igitur mola litare hac tanto heroi, deficiente hecatomba, quam ut benignis oculis reſpicias, eſt quod etiam atque etiam rogo.

Idem

Idem a Te mihi promitto, Excellentissime Tenzeli, annus agitur nunc, cum Tua autoritate pararia, MStos Codices Karræorum ignoto inter ignotos licuit pervolvere, quid mirum igitur, si quod sub Tuo auspicio cœpit nomen *in sinum se denuo Tuum demittat; cumque certatim ad Te Judicem sua deferant eruditi, & ego cultor eorundem, pudoris cancellos effringens, Tuo Patrocinio hæc committo, elusurus sic quascunque injurias. Ad Te devenio, Excellentissime Sturmi, de fronte innubi, cum hæc offero, nullus dubitans, benevolentiæ enim Tuæ non stricturas sed pleniores radios per literarum commercia admirabundus experior; Tuæ hæc subjicio censuræ, de profunda Orientali eruditione, cum ea*

Tibi pateant, quæ inacceſſa hactenus fuere plerisque, certus e multis, a curis celſioribus ut vaces nonnihil rogo, hisque Te impertias humilioribus. Charta tempus q; deficeret me, Excellentisſime Hoernere, Cognate ætatem devenerande, ſi cauſas, cur hæc nomini Tuo inſcripſerim, percenſere vellem vel primoribus, potius pio illas veneror ſilentio, ne injurius ſim in modeſtiam. T. in grati animi teſſeram hoc quicquid eſt opellæ fronte ſerena accipe inque numero Clientum porro da locum. Valete.

V. EXCELL.

perpetuus admirator

M. JOH. GOTTOF. SCHUPART.

LECTU.

LECTURIS εὐδιάγνω.

Πολυκεφαλίαν religionis diſtractionemque in diverſa objicit Chriſtianis cum Muhammendano Judæus, in alienis cernentes acutum, in propriis & ipſo cœciores Tyreſia: Si enim adoleſcentem adhuc Muslimiſmum LXXIII. ſectis fertilem fuiſſe conſtat, quantum quæſo nunc diſſidiorum comparabit inibi? in virum poſtquam evaſit, adcreſcens cum ætate; vel ſola inter Aſhios Sunnitasque certamina retundere poterant impudentiam. Recutitorum, quid opus eſt moneam σχίσεις indeque derivatas Sectas, producente eas Livio eorundem Joſepho, corpore item, Talmudico, ut ſileam ſcripta Evangeliſtarum. At antiquiora, dices, illa ſunt, quorum nil niſi memoria ſuperat, ſunt fateor, ſed & noſtra ætate ramos videmus ſuecreſcentes, miſcentes inter ſe prælia. Eminet heic

Quan-

Quantum lenta ſolent inter viburna Cupreſſi

Karraeorum factio, quæ & hodierno die, facem dum prætulit antiquitas, impigre bella movet ſuis, diſtans ab illis δὶς διὰ πασῶν. Ut vero alias Apellarum Sectas expoſitas abunde lætamur haud injuria, ita hanc neglectam hactenus indoluere eodem alii jure, quæ enim vel Chriſtianorum aliqui, vel Rabbaniſtarum dedere, pauca ſunt, ſi illorum quæ reſtant adhuc, ineas rationem; Itinera Karraitica per Dryadum, ſylvas ſaltusque ſuſcepta, quorum ſalivam eruditis moverunt exteri, præſtolati hactenus ſumus fruſtra; quare dum Eruditorum benevolentia Libros Karraiticos, pauçis viſos, paucioribus lectos, perluſtrare datum fuit, placuit in diſſertationum forma aliqua effundere ſolum, dogmarumque exhibere πρόγευμα, quæ Rabbaniſtarum placitis a latere poſita ut plurimum ſunt, quo diſſenſus utrinque evaderet probatior; Lectorque B. uno intuitu perſpicere poſſit

- - - - quid diſtent æra lupinis.

Si primitias has non omnino diſplicere intellexero, ejectitiis maturiora ſuccedent. Tu vale atque conatibus noſtris fave.

CA.

II. C. 105

CAPVT I.

De

Nomine Karraeorum.

§. I.

DEr evolutioonem oominis in ipſius rei cognitionem oos provehi, & pervulgatum eſt, & a Sapieotioribus quibusque ioculcatum ſæpius. Nil morantes Neotericorum caceptiones, pollicem Ariſtoteli (a) a Judæis etiam tantopere deprædicato (b) premendum duci-

A

(a) De Elench. Sophiſt. *εἰ τῶν ὀνομάτων τῆς δυνάμεως ἀπειροι παραλογίζονται. Qui nominum vartatis ſunt ignari, perfacile captionibus hallucinantur.* (b) R. Abraham in חזוק אמונה eam ראש הפילוסופים *Principem quorumcunque Philoſophorum* vocat; cum quo facit המטיש החזק *Malleus ille fortis* (ſic nominatur a R. Bechai in Epiſt. ad Synag. Artagon.) ודעתו ר"ל דעה"ת in Epiſt. ad R. Aben Tybbon: רמ"בם אריכסו היא חכלית דעת ואדם מלבד מי שכשפע עליהם השפע והאלחי עד שישיגו למעלת הנבואה אשר אין מעלה למעלה ממנה *Scientia vero Ariſto-*

by Google

ducimus. Haud dubie secutus est hac in parte Platonem, Μωσῆν illum ἀττικίζοντα, prout Numenio vocatur (c) qui idem hinc inde sedulus inculcat (d.) Ut alios hisce germina proponentes (e) sicco praetereamus pede.

§. II.

Origo vero nominis רֹאשִׁים neque in obscuro est neque dubiæ litis exposita, quum vel illis, qui a limine, quod ajunt, hanc modo salutavere linguam, radix קרא non possit non esse notissima, utpote cujus usus tum in sacra Scriptura, quam in Rabbinorum scriptis, amplus satis est atque multus. Quod vero plerisque Ebr. radicibus usu venire solet, ut pro varietate contextus, varias quoque nanciscantur significationes essentiales ac abstractivas, id in hac quoque observare licet quam clarissime. Nos praeunte Viro πολυμαθεστάτῳ, Celeberrimo Danzio (f) Patrono atque Praeceptore

---

tella est perfectissima sententia humana, praeter illorum qui divino gaudent influxu, usque dum attingant gradum Prophetæ, quo nullum superius. (c.) Clemens Alexandr. in l. 1. Strom. p. 342. Edit. Sylburg. τὰ μὲν οὖν παρὰ τοῖς Φιλοσόφοις καλῶς εἰρημένα τί γὰρ ἂν Πλάτων ἢ Μουσῆς ἀττικίζοι. *Numenius autem Pythagoreus Philosophus aperte scribit: Quid enim est Plato? nisi Mosis atticissans.* (d) in Cratyl. sub init. f. 384. Edit. Serrat. καὶ δὴ καὶ τὰ περὶ τῶν ὀνομάτων ἡ μικρὰν πραγματείαν ἐν μαθήμασι. *Nominum natura haud parva res est.* II. καὶ τῶνδε πάνυ ἀκριβῶς ἔχειν, ὃς ἂν τὰ ἀληθῆ ἐπίστηται, ἐπιστατοῦς καὶ τὰ πράγματα. *Idque simpliciter asserendum, quod qui nominascit, & res ipsas scivit.* conf. Hieronym. in Eccles. c. 1. Isidor. l. 1. Orig c. 18. Cicer. in Topicis &c. (f) in Dissertat. 1. de שמע קריאת §. 2. p. 1. sqq.

ptote noſtro unico שלח brevibus potiores recenſebimus ſignificatus.

§. III.

Præter ſignificatum autem, quem a Quieſcentibus לה cum cuius forma mote litterarum אהוי frequentet permutatur, (g) mutuat, (h) latine potiſſimum reddi debere videtur. I. *Vocavit*, quatenus idem valet ac nominavit, nomen dedit, aut impoſuit (i) II. Vocavit i.e. *convocavit*, advocavit, accerſivit, invitavit, revocavit, (k) III. Vocavit i.e. vocem elevavit, *clamavit*, inclamavit, exclamavit (l) IV. *Invocavit*, precatus eſt (m) *Celebravit*, deprædicavit, glorificavit, decantavit vel proclamavit apud alios (n) VI. Proclamavit i.e. *indixit*, conſtituit, decrevit, promulgavit (o) VII. Prædicavit, *pronunciavit*, dixit, prolocutus eſt, recitavit, recenſuit, docuit; II. *legit*, ſi de literis agitur aut volumine. (p)

(g) conf. Id. in Literat. §. 49 obſ. 4 p. 456. coll. §. 3. obſ. 2. p. 19. (h) Id. c. l. §. 43. obſ. 3. p. 403. (i) Gen. I. 5. Num. XXXII. 41. Pſ. LXXXIX. 27. Gen. XIX. 21 XI. 9. XXVI. 18. Eſ. XLV. 4. 1. Chron. VI. 50. Jerem. XXIII. 6. 2. Sam. XIIX. 18. Deut. III. 14. Eſd. II. 61. Gen. XLIIX. 6. Deut. XXVIII. 10. (k) Levit. IX 1. 2. Reg. I. 9. 10. 2. Reg. X. 19. Num. XXIV. 10. 2. Reg. IV. 36. 1. Samuel. III. 5. 6. (l) Thren. IV. 15. Gen. III. 9. 1. Reg. XIII. 2. Ezech. VIII. 18. (m) Pſ. XIV. 4 Eſ. XLIII. 22. Pſ. XVII. 6. Deut. XXXII. 3. (n) Proverb. XX. 6. Eſ. XII. 4. Pſ. XLIX. 12. (o) Jon. III. 5. (p) Prov. XII. 23. Zach. I. 4. Jer. III. 12. II. 2. Eſ. XXXIV. 16. Jerem. LI. 61. 63. 2. Reg. XXII. 10. Jerem. XXXVI. 6. Deut. XVII. 19.

by Google

§. IV.

Hæc de uſu quem radix קרא in Sacris obtinet, dicta ſufficiant, quem in Profanis admittat nunc indicaturi. Denotat vero in libris Rabbinico-Thalmudicis *Studium ac Lectionem Biblicam*, Thalmudico aliique profano contra diſtinctam, ſive lectione perficiatur, ſive recitatione vel meditatione, hinc non male redditur: *Studuit. didicit. tractavit. legit Scripturam*, legi navavit operam (q)

§. V. In

(q) Ita רמ"בם in doctiſſimo libro (vid. l' Empereur in Præf. ad R. Moſis Kimchii שבילי הדעת (שבילי הדעת יר חוקת Pars. 1. l. 1. Hilr. ת"ת c. 1. §. 11. f. 20. a. Edit. Ven. וחויב לשלש את זמן למידתו שליש בתורה שבכתב ושליש בתורה שבעל פה ושליש שיבין וישכיל אחרית הדבר ויבין במיות שהתורה נדרשת בהן עד שיודע היאך הוא עיקר המצות והיאך יוציא האסור והמותר וכיוצא בהן מדברים שלמד מפי השמועה והעניין זה הוא הנקרא גמרא וכו׳ *Et tenetur* (homo quilibet) *tempus ſtudii ſui in tres dividere partes: tripartito* (occupetur) *in Lege ſcripta, ac tripartito animadvertat; efficiatque ut intelligat conſequentiam rei ex eius principio, & eliciat eam unam ex alterâ atque comparet rem unam alteri, & conſideret Canones iſtos, unxta quos lex ſolet exponi, atque dum cognoverit, quomodo ſese habeat fundamentum iſtorum Canonum, & quomodo eliciat verſum ac lectum, aut quid illis ſimile, ex verbis quæ ex Traditione didicit, id quod negotium vocatur Gemara vel Talmud.* Quod a Maimonide paulo prolixius explicatur, id in ipſo Corpore Talmod. Cod. קדושין c. 1. f. 30. a. l. 32. proponitur brevius: לעולם ישלש אדם שנותיו

§. V.

In hac ultima vero ſignificatione rad. קרא ideo prolixiores juſto fuimus, quoniam illa *Karraïs* nomen dedit. Ab hoc enim verbo quatenus idem ſignificat ac *Lectionem Biblicam* Talmudico aliique Profano contradi-

שלוש במקרא שלוש במשנה שלוש בתלמוד וכו׳ i. e. *Omnino dividat homo annos ſuos in tres partes unam ſtudio Biblico* (Maim. l. c. explicat per verba שלוש בתורה) *Miſchnæ alteram, tertiam Talmudi.* conf. Cod. עבודה זרה c. 2. f. 19. b. i. 2. 3. Gemina cum his fere habentur in פרקי אבות c. 5. ubi vita hominis ad centum usque annos protracta hunc diſpeſcitur in modum: בן חמש שנים למקרא בן עשר למשנה בן שלוש עשרה למצוות בן חמש עשרה לתלמוד (in Thalm. Edit. Amſtel. לגמרא ſenſu nec quicquam diverſo.) בן עשרים לרדוף בן שלשים לכח בן ארבעים לבינה בן חמשים לעצה בן ששים לזקנה בן שבעים לשיבה בן שמונים לגבורה בן תשעים לשוח בן מאה כאלו מת ואבד וכטל מן העולם/ Verſionem hic communicabimus ipſorum Judæorum, lingua exaratam vernacula, quæ una cum tractatu פרקי אבות nonnullis Editionibus סדר תפלה ſeu libri Precationis ſubjuncta conſpicitur: Ein Sohn von fünff Jahren ſoll מקרא (Textum Biblicum) lernen: Einer von zehen Jahren ſoll משנה lernen: einer von dreyzehen Jahren iſt בר מצוה und iſt ſchuldig מצוות (Præcepta) zu thun: einer von funffzehen Jahren ſoll תלמוד lernen: Einer von achtzehen Jahren ſoll ein Weib nehmen: einer von zwantzig Jahren ſoll jagen nach der Nahrung: einer von dreyßig Jahren / der hat ſein Krafft gar: einer von vierzig Jahren der heißt nun

Digitized by Google

ſtinctam formatum nomen קרא ad formam ſatis uſita-
tam

---

ein verſtändiger Mann: einer von funffzig Jahren mag man wohl ůf ein עצה (conſilium) nehmen: einen von ſechzig Jahren der heiſſet ein alter Mann: einer von ſiebentzig Jahren heißt ein greißgrauer Mann: einer von achtzig Jahren der muß בכח (natura) ein ſtarcker Mann ſeyn/ daß er alſo lang lebet: einer von neuntzig Jahren/ der gehört in das קבר: (ſepulchrum) einer von hundert Jahren/ der iſt gleich als wär er ſchon todt und vergangen und verſtreut von dieſem עולם (ſeculo). Ex quibus ſatis patet קרא præciſe lectionem ac *ſtudium notatu Biblicum*. Quod clarius adhuc demonſtratum damus e Cod. Talm. בוטה c. 3. f. 21. a. l. 18. ſeqq. אהרים אימרים אפילו קורא ושונה ולא שימש תלמידי חכמים (כפר"שי ללמוד מברר ההלמוד בטעמי המקרא פה הם) והוא עם הארץ קרא ולא שנה ה"ז בור לא קרא ולא שנה עליו הכתוב אומר זרעתי וגו׳ i. e. *Alii dicunt: Etiamſi quis legat Scripturam ſacram & Miſchnam tractet; ſi non utatur diſcipulis Sapientum* (i. e. dicente Gloſſa, ut diſcat opinionem Talmudis in rationibus Miſchnæ conſtituendis,) *ille plebeius eſt, legerit Scripturam ſacram & non tractet Miſchnam, erit ille brutus eſt; ſi nec Scripturam legat nec tractet Miſchnam, de ille Textum Bibliæ* (Jerem. XXXI. 27.) *inquit: & ſeminabo domum Iſrael & domum Juda ſemen hominum & ſemen jumentorum &c.* conf. ibid. l. 1. 7. 11. Cod. ברכות f. 47. b. l. 19. In Cod. שבת c. 1. f. 13. a. l. 3. hæc ordine non nihil inverſo leguntur: תנא דבי אליהו מעשה בתלמיד אחד ששנה הרבה וקרא הרבה ושימש חכמים הרבה ומה בחצי יומו והיתה אשתו ניטלת תפילין ומוזרחת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ואמרת בהיב בתורה כי היא

Google

tam גַּבָּב (r) quod commode vertitur *Scripturarius Biblicus*, *Textualis*, *Scripturista* &c. qui ſcil. Scripturæ facræ operam navat, non conſiderato an ſcripta Talmudica rejiciat nec ne. Ex uſu vero loquendi *quem penes arbitrium eſt, & jus & norma loquendi* (s) apud Judæos paciſcer atque Chriſtianos recepto, deſignat קרא eum,

---

חייך ואורך ימיך בעלי ששנת חרבה וקרא הרבה ושומש תלמודי חכמים הרבת טפנח מת מח בחצי ימיו i. e. *Recenſit Schola Eliana hiſteriam de Erudito quodam, qui multum tractarat Miſchnam, & legerat plurimum Scripturam ſacram, uſus etiam fuerat ſapientibus plurimum. Quo in dimidio dierum ſuorum mortuus, tunc uxor phylacterium ipſius accepit tuit circumduxit unumquodque ipſorum in Synagogas & Scholas, dicens ipſis: Scriptum extat in Lege* (Deut. XXX. 20.) *quia ipſa eſt vita tua & prolongatio dierum tuorum. Maritus meus qui multum tractarat Miſchnam & legerat Scripturam plurimum, multum quoque uſus erat Talmudicis, propter quid mortuus eſt in dimidio dierum ſuorum?* Sic in Cod. Sanh. f. 99. 2. l. 4. a. fin. מאי אהנו לן רבנן לדידהו קרו לדידהו תנוי *Cui bono nobis ſunt doctores noſtri? ſibi legunt Scripturas, ſibi legunt traditiones.* Agmen tandem claudat locus & perſpicuitate & brevitate maxime commendabilis, qui habetur in Cod. ברכות c. 1. f. 4. a. l. 9. אדם בא מן השדה בערב נכנס לבית הכנסת אם רגיל לקרות קורא ואם רגיל לשנות שונה i. e. *Homo ex agro veſpere redibat, ingrediatur Synagogam, ſi aſſuetus ſit Scripturam legere, legat eandem; ſin Miſchnam tractare conſueverit, tractet Miſchnam.* (r) Vid. ראש המוקדים venerandus Præceptor noſter Danzius in Literac. §. 29. Form. XXV. p. 268. coll. §. 20. 1. p. 261. (s) Horatius de arte Poetica v. 72.

eum, qui Textui Biblico ita inhæret, ut simul omne id rejiciat, quod præter Scripturam sacram tanquam divinum, atque indubitato assensu dignum propinatur. (t)

§. VI.

Nomen vero hoc generale cum sit, & ad quoscunque qui תורה שבעל פה *Legem ore propagatam* rejiciunt, trahi queat, hinc quoque si scripta intueare veterum Judæorum, iis tributum patescet, de quibus nequaquam dici potest, hodierni quod fuerint Karræi.

§. VII. Cer-

(t) Non attendimus significatum nominis קרא quatenus cognomentum est רב Rab, Samuelis atque R. Jochananis, & eum designat, cuius verba Scripturæ verbis æquiparanda, uti affirmat R. Abrah. Zachut in יוחסין f. 60. col. 2. ee med. רב ושמואל ור' יוחנן קראי פירוש שיבריהם כמו מקרא i. e. *dicuntur Rab. Samuel & R. Jochanan Karrai, quia dicta ipsorum dictis Scripturæ sunt æqualia*; n. f. 204. col. 2. l. 6. ובמגלת רב ושמואל קראי פרישי רבריהם כמו מקרא i. e. *in Megilla Rab & Schemuel Karrai audiunt i. e. explicante Rashbo, quorum verba Scripturæ verbis sint æquiparanda*; est enim significatio inusitatior, nec, quod fatiam, in exemplum ab aliis tracta, tacco quod nec ipsi Judæi de ratione etymi conveniant, deducente Aruch ex lingua Græca. Ubi c. l. idem autor refert והערוך פירש קראי ארונים בלשון יון *Aruch vero exprimit per vocem κύριοι lingua Græca Dominos significantem.* Ceterum an in Cod. מגלה reperiantur hæc dubio haud caret, neque enim locum invenire poteramus, licet semel æterumque totus Tractatus a nobis fuerit perlectus.

§. VII.

Certe ex ipſo Corpore Talmud. Babylon (u) קראים nomen nobis innoteſcit, declaratum in Talmude Hieroſolym. (x) Miſchnaioth parvis in forma octava excuſis, (y) nec non in Miſchnaioth R. Obadiæ de Bartenura, (z) per generales voces מינות אפיקורוסות & מינאים quibus quæcunque hæreſis inſigniri apud ipſos conſuevit. (a)

(u) Cod. מגלה f. 54. a lin. 4. a fin, העושה תפלתו עגולה סכנה ואין בה מצוה נתנה על מצחו או על פס יד הרי הוא דרך הקראים: *Qui facit ligamentum uratarium ſuum rotundum, periculoſum eſt, nec eſt de eo ullum præceptum,* (quadratum enim requiritur) *ſi poſuerit illud in frontem ſuam, aut ſuper articulos manus ſuæ, habetur illud pro ritu Karraorum.* Ad quem locum Gloſſa annotat: שבזמן מורש חכמים והולכין אחר המשמע במשמען בין עיניך ממש ועל יד ממש *Karræi enim ſpernunt traditiones Sapientum* (quæ ahier de illis ſtatuit in Menachot f. 37. 1. 2.) *& ſequuntur ſenſum literalem ſimpliciter, videlicet ſuper manum tuam, inter oculos tuos* Deut. VI. 8. *Secundum ſimplicem ſenſum ſuum.* (x) in Cod. מגלה (y) c. l. (z) c. l. (a) Celeberrimus Judæorum פרשנדתא Rabbi Salomo Iſaacides vocem מין in Cod. ראש השנה f. 17. 1. occurrentem expoſiturus, ita commentatur: תלמידים אשר הפכו דברי אלהים חיים לרעים *Diſcipuli qui perverterunt verba Dei in malum.* R. Eliesin חשיבי נורם, generale eſſe ac ſignificare למי שאין לו דת *quemvis qui fidem veram non habet ſive qui hæreſeos labe aſpergitur eſt.* Quis vero אפיקורוס dicendus ſit, omni ætate dubium fuit Apellæ; Antiquiores ſi conſulamus Thalmu-

lis Doctores, facile id nobis perſuadent, ſic enim in Cod. Talm. סנהדרין c. XI. th. 1. loquentes introducuntur:

ואפיקורוס ר' עקיבה אומר אף הקורא בספריהם החיצונים והלוחש על המכה ואומר כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך אבא שאול אומר אף ההוגה את השם באותיותיו

Epicurus: R. Ackiba ait: in quoque qui libros extraneos legit, qui a diſſuſurrat plaga hac verba: Omnem morbum (Exod. XV. 26.) *quem impoſui Ægyptiis, non impoſam tibi, nam ego Dominus medens tibi. Abba Schaul dicit: in quoque qui numen* (τετραγράμματον) *ſuis litteris pronunciat.* Quæ hic dicuntur brevius ſo Gemar. Babylon. ad h. l. fol. 99. col. 2. l. 9. a fin. pluribus explicantur, quæ licent ſint juſto proliziora, audire tamen juvat. Ea ita ſermocinantes:

אפיקורוס רב ורבי חנינא אמרי תרוייהו זה המבוה ח"ת ר' יוחנן ורבי יהושע בן לוי אמרי זה המבוה חברו בפני תלמיד חבם בשלמא לסאן דאמר המבוה חבורו בפני ת"ח אפיקורוס הוי סבוה ח"ת עצמו מגלה פנים בתורה שלא בהלכה הוי אלא לסאן דאמר סבוה ח"ת עצמו אפיקורוס הוי מגלה פנים בתורה כגון סאי כגון מנשה בן חזקיהו ואיבא דמתני ליה אסיפא מגלה פנים בתורה רב ורבי חנינא אמרי זה המבוה ת"ח ר' יוחנן ור"יבל אמרי זה המבוה את חברו בפני ת"ח בשלמא לס"ד המבוח ת"ח עצמו מגלח פנים בתורה אי סבוה חברו בפני ת"ח אפיקורוס הוי אלא לס"ד המבוה חברו בפני ת"ח מגלה פנים בתורה הוי אפיקורוס כגון סאן אמר רב יוסף כגון הני דאמרי סאי אחנו לן רבנן לדידהו קרו לדידהו הגת

i. e. *Epicurum: Rab & Rabbi Chanina unbe dictum eum eſſe, qui diſcipulos Sapientum contemptim habet. R. Johannes &*

R. J. F. L. ajebant, id nominis illi quoque imponendum, qui socium suum presente sapiente despicatui habet. Hi quidem, qui ipsum sapientem despicatui habet, habendum pro eo censent, qui sit irreverens legi. Isti autem qui contemptum Sapientis Epicureismum sive profanitatem nominant, quum dicent esse eum, qui irreverenter habet legem? qualis fuit Menasse filius Ezechiæ, sunt qui hac tradunt controversia ordine, sic: Revelans faciem adversus legem: Rab & Chamina: is est præter sapientiæ. R. Johannes & R. J. F. L. is est qui contemptum habet alterum presente sapiente. Ista quidem pro profano & Epicuro erit. At hi posteriores eumam hoc nomen imponent? aut R. Joseph, qui faciat instar horum hominum, qui inquiunt; cui honorabiles sunt domine illi nostri? Sibi & suis legum Scripturas, sibi traditiones explicant. Explicatius quid אפיקורוס si traditur in Cod. ראש השנה f. 17. col. 1. l. 12. וחאפיקורוסין שכפרו בהורח ושכפרו בהחיית המתים *Epicurei qui legem non recipiunt negantique resurrectionem mortuorum.* Recentiores si edhibeas in consilium, eadem eos oberrantes chorda paresicet. E multis unum vel alterum eúmque notiorem adduxisse sufficiat. Infensissimus Christiani nominis hostis R. Lipman in צחון ad Parasch. ותשיא aliquot species אפיקורוסים recensei his verbis: ושלושה סיני אפיקורסין הן האומר שאין נבואה ומגיעה מה"שי אל אדם כמו שאפרש בע"ז בפ' שופטים בסי' ק"לו והשני שמכחיש כבואתו של מר"ה כמו שאפרש בע"ז בפרשי ברכת השלישי האומר שאין הק"בה משגיח על מעשה האדם כמו שאפרש בע"ז בפרשי בחוקותי בסי' ק"מ והמושך ערלה ובעל לשון הרע

Tres sunt species Epicureorum nempe 1. qui dicit, quod prophetia non contingat hominu a DEO benedi. cui explicabo juvante

Dic ad Paraſch. Schophet. c. 136. II. Qui negat, quod Meſch magiſter noſter (ſuper quo ſit pax) Prophetæ fuerit, quod cum Deo expliceabo ad Paraſch. Berachoth. III. Qui aſſerit quod Sanctus B. ℌ. nullam providentiam exerceat rerum humanarum, prout explicabo auxiliante D E O ad Paraſch. Bechukkothai c. 109. Et qui retrahit prepucium & Columnicator. Arctius rem contrahit Cohen de Lara in עיר רויר p. 18. ubi nomen hoc אפיקורוס expoſiturus, ait denotare כופר בעיקר ושאריות הכשׁ *Qui aliquem Articulum fundamentalem & immortalitatem animæ negat.* Nobis præ aliis ex parte acceptanda videtur ſententia doctiſſimi Maimonidis (qui a Commentatore ſuo R. Schem Tob optimo jure נר הגדלה *Lux hujus Captivitatis* vocatur) quam proponit in Comment. ad Cod. סנהדרין Cap. חלק f. 110. c. 2. l. 31 hunc in modum: ומרת אפיקורוס היא ארסית ענינה מי שמשקר ומבזה את התורה או לומריה ולפיכך קורין בזה השם בל שאינו מאמין ביכוחי התורה ומי שמבזה התכמים אה מבזה תלמיד חכם שיהיה אי המבזה רבו *Vox autem* אפיקורוס *eſt Chaldæa, ſignificans eum, qui præſumtuoſus eſt, & ſpernit legem & diſcentes eandem. Et ideirco vocant hoc nomine omnem qui non credit fundamenta legis, & qui ſpernit ſapientes, aut diſcipulum qui futurus eſt ſapiens, aut qui ſpernit Preceptorem ſuum.* Atque hic ultimus ſignificatus paſſim in Judæorum ſcriptis militare; initium Catm. Memor. R. Lipm. eſt מה אשיב לאפיקורוס *Equid reſpondebo Epicureo?* conf. נצחון Vetus ex Argentoratenſi MSto ab *Wagenſeilio* editum, R. Abraham in אמונה חזוק atque alios tam antiquiores quam recentiores.

Sic

§. VIII.

Vix tamen audemus nomen קראים ad quosvis trahere hæreticos, licet per nomina generalia id explicari conſtet, potius de *Sadducæis*, qui מינים & אפיקורסין *καθ' ἐξοχὴν λόγου* Apellis dicuntur, (c) expoſitum volumus.

(c) Sic R. Moſche ben Maimon in ספר אבות פרקי f. 26. col. 1. ומאז יצאו אלו הכתות הארורות של מינים: *Et ab ea tempore* (Zadocki ſc. & Bajethoſi) *exorta maledicta iſta ſecta Minaorum.* Quin idem Rambam nomen hoc ſolis Sadducæis & Baithoſæis tributum vult, caſtigatus ea propter a R. Elia ad vocem מין his verbis: קראו ר"ל לסי שאין לו דת מין וכתב הרמ"כם ז"ל כי זה השם אינו נופל רק על צדוקי או ביתוסי ותמה אני כי נמצא בספרי הומים שחיה אדם אחר שהיה שמו מאני ולא היה בעל דת ועל שמו נקראים כל הנמשכים אחריו מינין כמו מין אפיקורום נקראו אפיקורסין: i. e. *Rabbini eum qui vivit ſine lege Minvocant. Et ſcripſit Rambam p. m. hoc nomen tantum competere Sadducæo aut Baithoſæo, id quod ego miror, cum inveniatur in libris Gratarum, fuiſſe hominem quendam, nomine Mani, qui vixerit ſine lege, a quo omnes qui eum ſecuti fuere, Minim appellati ſunt, ſicut ab Epicuro vocamur Epicurei.* Præ aliis vero Sadducæis hæc nomina apprime convenire cenſenda ſunt, quum o mnis ἐκτροπὴ (ut molliſſime loquamur) Zadocko & Baithoſo originem debeat, uti diſerte teſtatur autor libri יוחסין f. 159. והם ויו ראשי המינים והאפיקורסי *Principes hi ſunt quorumcunque Hæreticorum.*

§. IX.

Id vero eo majori nitu videtur probabilitate, quoniam Judæorum, nomina צדוקים & קראים *eorum* uſurpandi ratio (quia eandem de lege oretenus propagata fovent ſententiam (d)) neminem fugit. (e)

(d) Recipiebant univerſam ſacram Scripturam eamque ſolam, rejectis Phariſæorum *traditionibus*, quemadmodum Karæi hodierni omnes. Neque enim aſſenſum præbemus iis, qui Sadducæos ſolam Moſis legem ἐγγράφου amplexos dicentes; Ita enim Hieronym. in Matth XXII. 31. commentatur: *Hi* (ſc. Sadducæi) *quinque tantum libros Moſis recipiebant, Prophetarum vaticinia reſpuentes. Stulum ergo erat unde proferre teſtimonia cum auctoritatem non ſequebantur.* Sic quoque Anſhelm. ad h. l. Quos magno agmine ſecuti alii; Romanenſes imprimis. Seb. Barrad. T. II. to Hiſt. Evang. l. II. c. 16. Alph. Salmero T. VIII. Comment. to Evang. Hiſt. Tr. LXI f. 476. Cornel. Janſenius Commentat. in Concord. Evang. Parr. IV. c. 117. Bened. Peterius T. 2. Diſpp. ſelect. Diſp. IX. Sect. Senent. Bibl. S. L. II. f. 147 col. 2. &c. Sed non eſt ur Patrum horum moveamur auctoritate. Hieronymo enim (quem R. Abarb. Comment. in Es. f 19 col. 4. optimo jure חכם סגרולי חכמי נוצריים *unum e doctiſſimis Chriſtianorum nominat*) opponimus curioſiſſimum antiquitatum ſuæ gentis Scrutatorem Flav. Joſephum, qui eos αἱρέσεως ἐγγράφου *Traditionis non ſcriptæ rejeciſſe*, contra τὰ γεγραμμένα *quæ ſcripta comprehenſa*, amplexos affirmet, non facturus id, ſi contrarii fuiſſet convictus. Ita enim l. 13. Archæol. c. 18. p. m. 451. ſcribit: Νῦν δὲ δηλῶσαι βούλομαι τὰ τέμνοντα περὶ τῶν αἱρέσεων τῷ δήμῳ τῶν Φαρισαίων ἃς παλαιὸς Ἰουδαίοις, ἅπερ εἰσὶν ἀναγεγραμμένα

ἐν τῆς Μωσέως τιμῆς; καὶ διὰ τοῦτο τὸ παράδοσιν φέρον ἀναθέσθαι λίγνο ἑαυτὸν δεῖ ἡγεῖσθαι τιμίως καὶ μεγαλομοίως, καὶ οὐ καταφρονητικῶς τοῦ παρόντος μὴ περὶ, καὶ διὰ τοῦτο ζητήσεως οὐκοῦς καὶ διαφορὰς γενέσθαι πολλοῖς μεγάλας, τῶν μὲν παραδόσεως τὰς ἐντολὰς μέτα πεφυλαγμένων τὸ δὲ δημοσίου ἀπ' ἐναντίου αὐτοῖς ἐχόντων, τῶν δὲ Φαρισαίων τὸ πολὺ ὄμιλον ἐχόντων. *Nunc enim indicandum eſt quod multas conſtitutiones a majoribus per manum acceptas Phariſæi tradiderint populo, quæ non ſunt ſcriptæ inter leges Moſaicas: & idem Sadducæi hanc auctoritatem abrogant, dicentes oportere eas tantum ſervari quæ ſcripto continentur; atque hinc magna inter utrosque exorta eſt controverſia, dum duces ſtant a partibus Sadducæorum, Phariſæi cætera multitudinis ſtudium favoribus.* Quo minus vero de ſola Moſis lege hæc intelligamus obſtat, quod ſic omnes reliquæ ſacræ Scripturæ libri dicendi ſint ἄγραφοι non ſine manifeſta *ἀκρίσεια* notæ, ut bene monet doctiſſ. Scaliger Elench. Trihæres, Nicol. Serarii c. 16. Accedit Thalmudiſtarum autoritas, dogmata contra ſectatores hoſce e Prophetis & hagiographis probantium, certiſſimo indicio *Συναγωγὴν* honorem libris his ab iis fuiſſe tributum, *ſtultum enim foret*, ut verba Hieronymi ſupr. cit. noſtra faciamus, *inde proferre teſtimonia, unde autoritatem non ſequebantur.* Cæterum ne cui minus certa hæc videantur, ipſa diſputationis verba e Cod. סנהדרין f. 90. 2. l. 26. in eri fidem hic damus:

שאלו צדוקין רבן גמליאל מנין שתקיבח מחיית המתים אמר להן מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים ולא קבלו ממנו מן התורה דכתיב ויאמר י' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וקם אמרו ליה וזילמא וקם העם הזה זונה מן הנביאים דכתיב ויהו מתיך נבלתי וקומן הקיצו ורננו שוכני עפר כי

טל אורות

טל אורות טלך וארץ רפאים תפיל וחילמא פתים
שחחויה יחזקאל מן דכתובים וכתיב וחכך כיין
הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים
וחילמא ורחושי מרחשן שמוחיה בעלמא וכו׳

i. e. *Rogarunt Sadducæi R. Gamalielem, undenam probaret, Deum mortuos resuscitaturum? Ex lege, ex Prophetis, ex Hagiographis. At his non acquieverunt. Ex Lege, Q. D. Et dixit Dominus Mosi, ecce tu cubabis cum patribus tuis & surgens* Deut. XXXI. 16. *Replicarunt illis: annon hoc ita exaudiendum: Et surgens populus hic scortabitur? Ex Prophetis* Q. d. Es. XXVI. 19. *Vivent mortui tui, resurgent cadavera mea, expergefcimini & cantate, habitantes pulverem. Nam ros olerum ros tuus est. At forte id petunt ad mortuos, quos Ezechiel vivificavit. Ex Hagiographis: Q. D. & palatum tuum sicut vinum optimum manans amico meo in rectitudine, quod facit leges labia dormientium* Cantic. VII. 10. *At forte, ajebant illi, labia mortuorum movebantur quemadmodum vulgo fit.* Pluta concinnate instituti ratio prohibet, quum hæc omnia pluribus atque eruditissime jam persecutus sit, Vir de universa Ecclesia Christi meritissimus, D. Vol. Velthemius Patronus atque Præceptor noster ætatem devenerandus, in Tergemino Specimine Disputationis Christi ad Matth. XXII. §. XI. p. 9. sqq. Quod vero Sadducæi *traditiones* rejiciant omnes, nulli obscurum esse poterit, qui antiquitatum Judaicarum non plane expertem se fatetur. Nota vox Rabbinorum communi fere consensu firmata: אין להם קרא אלא במשמעו : *Nil sibi* Sadducæus, *est authenticum nisi Scriptura nuda & sola accepta.* Gotionid. c. 29. sub fin. הנה הפרושים הן אומרים נשמור התורה אשר מסרו אבותינו בידינו מפורשה על פי החכמים אשר פרשו את התורה לקבלה והנה הצדוקים אומרים לא נאמין ולא

ולא נשמע לכל מסרת ולכל פרוש מי אם לחוות משה לבדו *Ecce Phariſæi dicebant, ſervemus legem, quam tradiderunt Majores noſtri in manus noſtras, explicatam ad mentem Sapientum, qui expoſuerit tandem iuxta traditiones, Sadducæi autem dicunt, ut credamus & ut audiamus ullam traditionem aut ullam expoſitionem, niſi legem Moſis ſolam.* Ita quoque Elias Levita in תשבי *Negat legem orientem tradi tam, & non credunt niſi quod extat in Lege ſcripta. Ideo vocant eos Karraim quaſi Scripturarios. Nam* מקרא *Scripturam ſignificat.* conf. Joſeph. l. c. Id. Αρχαιολ. l. 18. c. 2. Φυλακὴς ἢ τὰ ἔθαμῶν τῶν πατρίων αὐτοῖς ἢ τῶν ἄλλων. *Nec quicquam præter legem ſervandum exiſtimant.* (c) Patet hoc e l. c. R. Eliæ Levitæ, nec non autore Kabbalæ Hiſtoricæ f. 40. citente Buxtorf. Lex. Talm. ed. קרא ubi hæc reperire licet: *Et cepit rex ellingentos ex Magnatibus Phariſæorum & vinxit eos catenis ferreis, adduxitque eos Hieroſolymam. Apparavit autem convivium magnum omnibus miniſtris ſuis ſuper tecto palatii ſui, in loco excelſo, ubi comederunt, biberunt & inebriati ſunt cum eo* גדולי הקראים *magnatis Karraeorum. Cum vero hilariores eſſet animo, præcepit produci ellingentos illos vinctos e magnatibus Phariſæorum ſuſpenditque eos omnes in conſpectu ſuo, videns, bibens ac lætus.* It. *Poſt mortem Alexandri regnavit uxor ejus Alexandra, quæ habuit duos filios Hircanum & Ariſtobulum. Hircanum vir probus & rectus fuit, amator Phariſæorum, Ariſtobulus vir bellicoſus, Karraeorum amator. Regina mater Phariſæorum protectrix fuit, voluitque omnem Iſraelem ipſorum religionem amplecti. Sic Hircanum conſtituit Sacerdotem ſummum, Ariſtobulum autem ductum Exercitus* וורשת את הפרושים על הקראים ואמרה הנם בידיכם בשוב בעיניכם עשו להם *Dominatum autem dedit ipſa Phariſæis ſuper Karraeos, dixitque ipſis: En ipſos in manus veſtras, agite cum*

§. X.

Verum Karræos pro Sadducæis (ſecta tempore Salvatoris noſtri vigente) ſumptos, conſiderationi noſtræ haud ſubſtratos volumus, ſed קראים de quibus commentari nonnulla in animum induximus noſtrum, *ſunt Judæi hodiernum exiſtentes* (veteres enim Sadducæi nuſpiam nunc comparent) qui, quoad fundamentum fidei præcipue, plane ab Apellia reliquis faciunt divortium, Sadducæos in hoc (in aliis enim ab ipſis diſcrepant) imitati, quod Scripturam ſacram totalem credendorum normam conſtituant, rejectis omnibus Traditionibus, Conſtitutionibus & Gloſſis Rabbinorum, quas Judæi Rabbaniſtæ in *Συναγωγας* thronum inani atque impudenti auſu evehere conantur.

§. XI.

Hos ergo jure meritoque קראים nominari (f) nemo ibit inficias, ſunt tamen & alias quibus inſigniri ſolent

---

ipſis ut placuerit in oculis veſtris. Egrediemibus ipſis e conſpectu eius, ſuciderunt in Dogeum magnatem Karraorum, interfecerunt eum gladio, populumque multum ex Magnatibus Karraorum ſimul trucidarunt, ita ut peſſime cum hæreticis iſtis fuerit. Plura non addimus ne nimirum exereſcat Tractatio.

(f) Doctiſſimus Fullerus Miſc. l. 2. c. 3. p. m. 159. vocat. ἀναγνώστας.

ſolent nomina. Audiunt ſc. בני מקרא it. בעלי מקרא (g) nec non בעלי פסוק (h) ſenſu cum præcedenti plane eodem (i)

§. XII.

Quum igitur de nomine Karraorum præmiſerimus nonnulla hactenus, non quæ dici poterant, ſed quæ inſtituti ratio permittebat; haut ἀμεθόδως procedere nobis videtur, ſi telam quam cœpimus, pertexturi, pedem ad huius ſectæ originem, ſeu primos promoveamus natales, iisque tribuamus caput ſecundum.

(g) R. Jehuda Pocki in libro quem inſcripſit שער יהודה ſe eſſe מעורת בני מקרא *ex eorum* ſeu Sectæ *Judæorum Scripturariorum*, affirmat. vid. Selden. de Anno Civ. & Celend. vet. Jud. c. 2. p. 7. Judæi vero Rabbaniſtæ in MSstis Codd. quos perluſtravimus, Karraeis dicuntur בעלי חקבלה abbreviate ב"ח *Traditionarii*, ratius רבנים *Rabbaniſtæ*.

(h) Ita R. Elias in תש"בי

(i) Vid. citat. *Præceptor noſter* Danzius in Interpret. §. 27. p. 35.

DE ORIGINE KARRÆORUM.

CAPVT II.

De

Karraeorum Origine.

§. I.

QUo facilior autem nominis investigatio nobis obtigit, eo maiores in origine Sectæ eruenda experiemur difficultates. Commune enim fere eorum fatum esse videmus, qui de Sectis Judæorum commentari nonnulla sibi proposuere, ut in limine statim hæreant, & origine Sectariorum investiganda hæsitent, mirum quantum. Luculenter id testantur, quæ de Pharisæis, Sadducæis, Essæis, Samaritanis, Herodianis &c. concinnata possidemus a Scaligero, (a) Drusio, (b) Hottingero, (c) Leusdenio, (d) Lightfooto, (e) Carpzovio, (f) Pfeiffero, (g) Spanhemio (h) &c. Quare

(a) In Elench. Trihæres. (b) De Sect. Jud. (c) Thes. Phil. (d) Philolog. Ebr. Mixt. (e) Hor. Ebr. in 4. Evang. (f) Introd. in Th. Jud. (g) Dub. Vexat. & Miscell. Jud. (h) Dub. Evang.

Digitized by Google

ſi nos etiam (i) in ſalebroſa hac minusque tuta aut trita ſemita haut adeo firmo incedentes talo deprehenſi fuerimus, eo benigniores Cenſores experturos ſperamus.

§. II.

A Judæis ſane nihil aut parum ſubſidii ſperandum, quum doctiores tantum non omnes fareantur (k), maximam eorum partem in propria hiſtoria cœcutire, extra ſphæram vero domeſticæ hiſtoriæ abreptam ubique φλυαρῆν.

§. III.

Nihilo ſecius tamen, quid Judæi קראים primo de ſuis natalibus ſani nobis pandant perquirendum; non hoc e propriis ipſorum Scriptis cognituri, quorum pauciſſima numero, atque doctiſſimis quibusque ignorata, (l) ſed ex epiſtolis *aliunde* communicatis.

§. IV. Quem-

(i) שקטנם עבה ממתני *quorum minor digitus craſſior eſt lumbis meis.* (k) Helladæ & Latii ſoſpitatore *Caſaubon.* Exerc. 1. Anti Bar. Rabbinis in hiſtoria etiam ſacra (nam in omni alia talpis ut plurimum cæciores ſunt) quam parum fidei ſit tribuendum, ignorat Eruditorum nemo. *Campeg. Vuringa* in Præf. ad Obſerv. ſacr. l. 1. Nullum enim genus ſcientiæ intactum reliquerunt, niſi quod jam ἐφ' ὑμῖν, negligentiſſimi fuerint hiſtoriarum. Brian. Walton. App. Bibl. Prol. III. §. 15. ob crebras diſperſiones & exilia factis ſunt in propria hiſtoria peregrini. Ita ut nihil firmi in hiſtoria ex iis hauriri poſſit, nec eatenus iis fidendum, niſi res aliunde confirmetur, ut inquit D. Grotius, conf. Hug. Grot. in Matth. XXIV. 24. Leon de Pſeudop. Meſſ. c. 1. §. 10. (l) Wülfer. Animad. in Ther. Jud. R. Salom. Zebi §. IV. Sunt P.

m. 288, ſq. ita: *Cateſum furor, adeò felicem a fortuna hactenus me noxium fuiſſe, ut eorum ſcripta invenire potuerim quamvis omnem moverim lapidem & Byzantinos quoque Judæos ea de re præterita anno compellarem, quorum reſponſum lubens cum B. L. communico:* על רבי ספרי הקראים

פעמים שלוש עם זאת ברשתי ממודעי לקנותם
ולא עצר כח והשתדלות לרפיק רצונם גם היום
במצות מ"עמת רבתי עם חברי ותורנו על רוב
בתי מרשות אודי אמצאם ולא ספתיעא. סלהא
ואמר לי זקן חכם שחספרים הללו נרפסים כבר
סכרו אותם לעולמים אשר היו סלפנינו ונחפורו
בגולה ושאריתם הלבו תלוך וחסור בלחב והלקח
ממרינתינו שבלה פעם אחר פעם בעטים ההם
ובזמן הזה ואין שום ספר מזכרונם כי אם אחר
בכתב יד ישן נושן ומטושטש הרוץ שלא ירוץ
הקורא בו; i.e. *aliquoties jam a certis quibusdam amicis, Karraitarum ſcripta emere, magna animi contentione juſſu tum, nunquam tamen potuiſſent eorum ſatisfacere voluntati, mearum erat, meis ſedulo illuboraverim. Imo juſſu Cl. T. cum Collegis meis hodie celeberrimo, auxilium eorum imploravi, & licet magnam partem omnes ſcholas noſtras perquiſierimus, ſpe libellos iſtos conſequendi, vota tamen noſtri dominari nunquam potuimus. Narravit nihilominus nobis ſenex quidam, ore dolens, libros illos jam olim typis excuſos, multis abhinc retro tempore venditos fuiſſe, eosque qui adhuc reſtabant, per incendia, quæ hodiernum & olim ſupiſſime hac orta ſunt, periiſſe, ut adeo nulla apud nos eorum ſuperſit copia, præter unicum penna exaratum, manuque pervetuſta conſcriptum, & atramento adeo commaculatum ut a nemine legi poſſit.* Buxtorf. Synag. Jud. c. 1. p. 2. Edit. Noviſſ. Hinc etiam ſuos habent peculia-

res

§. IV.

Quemadmodum autem nulla fere ſecta reperitur, quæ non omnibus in id incumbat viribus, qui aliquam & ſibi & dogmatibus ſuis antiquitatem vendicet (n): Sic

res libros, rituales, precum & alios, quamvis *hactenus illos libros mihi videre non contigerit.* Extare tamen a fide dignis Judæis accepi. Hottinger Primit. Heidelb. Diſp. I. p. 23. da Karaitis altera Judæorum ſecta meum non eſt hoc loco judicare. *Neque eorum ſcripta eorum hactenus inſpicere mihi licuit.* Quin quod mirum, doctiſſ. Wagenſeilius, qui tamen maximam Europæ partem emenſus, omnes Judæorum Bibliothecas perluſtravit in Tel. Ign. p. 596. ſcribit: *Mihi* quod doleo, *nec Karæorum libros tractare unquam licuit, nec Karæum hominem oculis uſurpare.* Non Angliæ ſolum, ſed ſeculi noſtri decus Celeberrimus Seldenus de Anno Civ. & Calend. Vet. Jud. c. 2. p. m. 7. unum ſolummodo typis excuſum ſe ſodeptum affirmat his verbis: Libri Scripturariorum, quantum hactenus edidicere potui, admodum ſunt pauci. *Nec* quidem *typis impreſſum, alium mihi videre contigit, præter unicum illum* שער יהודה *dictum, ſeu Portam Jehuda, qui totus eſt* ערוה (*forte* עריות) על ענין *de Inceſtu & Concubitu Illicito, autore Rabbi Jehuda Peski* מערת כני מקרא *ex cætu ſeu Secta Judæorum Scripturariorum. Editus eſt hic Conſtantinopoli anno Mundi juxta veram calculum 5342. ſeu Chriſti 1582. Nisi alium omnino Judæi alienum Scripturarii Codicem MSum ad manus meas pervenit, præter jam memoratam Eliam ben Moſeh, qui & ſubinde* (Seder. 2. in calce) *ſe vocat* מגנריא (*forte leg.* מגנריא) בכר *Filium honorati Rabbini Moſeh Candenſis, forte pro Cretenſis &c.* (n) *Magnam antiquitatis vim exercebat auctoritatem atque gratiam* juxta illud Philoſophi l. 1. Metaphyſ. c. 3.

Sic in Karraeis hoc obſervare licet quam clariſſimè. Non enim nudius tertius ſe exortos, verum reduces e decem tribubus in captivitatem a Salmanaſſare abductis dictitant, religionem veram apud ſe ſolos agere ſuperſtitem πὴξ καὶ λαὴξ contendentes. (o)

πρεσβύτατον τιμιώτατον, *Antiquiſſimum maxime venerandum.* (o) Peringerus in Ep. ad Illuſtr. Ludolfum, Linguæ Æthiopicæ reſtauratorem feliciſſimum, quam ut alia lectu digniſſima, erudito orbi communicavit doctiſſ. Tenzelius in Dielog. *Iunienſi* anno 91. menſ. Jul. p. 572. hoc ipſum comprobat. Non poſſumus nobis temperare, quin integram, eeu inſtituto noſtro maxime inſervientem hic conſpiciendam, præbeamus. Ita autem citat. Peringerus d. 15. April. anno M DC XCI.

Vir Nobiliſſime
Domine & Fautor pl. honorande

Quod in Epiſtola Suedica, ne certiſſima erga me amoris pranuncia, ſignificare voluerit, non ingratum Tibi futurum, ſi de ſtatu Karraitarum in Lithuania commorantium indicavero; id ego officium lubens ſuſcipio, gratulorq; occaſionem mihi oblatam, qua ſimul debitas agere liceat gratias, pro inſigni illa humanitate, qua me, cum ante annos hos undecim Francofurti per dies aliquot moraret, amplecti dignatus fuerit. Nihil autem magis in hac parte optaverim, quam operam meam, tanta expectationi ſufficientem. Interea hac de Karraitis refero.

Degunt illi in Lithuania variis locis, Birſa, quod caſtellum eſt, & oppidum ditionis Principum Radzivillorum, Pocrola, Neoſtadii, Korone, Troce alibique, moribus, lingua, religione, imo & facie a Rabbaniſtis, quocum ferarißima eſt hac regio, valde diverſi; lingua illa materna eſt Taetarica ſive potius Turcica, qua etiam libros ſacros explicant, in Scholis & Ludis. Ejus ſpecimen priorum Geneſeos verſuum hic mitto: (בראשית ברא

אֵיקְ בָּשְׁטָן יַיְרַמְשִׁי מְגְרִי אוּשׁוּל אוּל סוֹבְלַרְנִי רָא אוּשׁוּל
יַיְרְנִי׃ (וחארץ) רַאוּלְנִיר אַדִי וַיְנְץ רַמוּש רַקְרַנְגִילִיק
אַיְרִי זוּצוּ אוּסְטוּכָח רַרְיוּנִין רְכוּצַלִי יִיל שׁוּבוּל רַיְרִיבָא
וּצוּ אִיקְשִׁינָא אוּל סִיבְלַרְנִין׃ (ויאמר) רְאַיְיסְטִי מַגְרִי
בּוֹלְסוּן יַיְרִיק רַכוֹלְרוּ׃

Credo eadem terra quondam extitiſſe, qua ſe genius dicunt Tartari illi Muhammedani, qui Vilna & in confiniis habitant, quique ſacra ſua ſecundum inſtituta Muhammedis celebrant, & ipſi facie Karraitis valde ſimiles. Synagogas habent a ſeptentrione verſus Auſtrum diſpoſitas, quia, ut ajunt, Salmanaſſer Septentrionem verſus illos abduxit, unde & oraturi faciem ad Auſtrum, ubi putant Hieroſolymae eſſe, dirigere ſolent. Et ne quis incautior hoc in officio ſacro erraret poſſit, eſt ad lævam ab introitu Synagogae affixa parietis charta, majoribus ſignata literis: מזרח מבוא לשער *Non Pentateuchum ſolum, ut aliis creditum eſt, ſed univerſos Veteris Teſtamenti libros pro Canonicis recipiunt. Sed quod mirum,*

mirum, valde negligentes in cura antiquiſſimorum Codicum, quippe ipſi a Rabbaniſtis ſive laceras, ſive quocunque modo temeratas membranas legis Moſaicæ in uſum Synagogæ ſuæ redimunt, de litteris redundantibus vel deficientibus parum ſolliciti: punctacamen vocalia a Moſe eſſe diuina & traditionis illas, quæ cum Scriptura & & ſana ratione conveniunt, non rejiciendas affirmant. Dicunt ſe eſſe propaginem decem tribuum, quas partim in Tartaria ſubſediſſe volunt. Quam tamen de tribubus ſententiam improbare videbatur, vir ſtupenda eruditionis Andreas Mullerus Greiffenhagen, cum Stettini in tranſitu ipſum alloquerer. Sed velim ſuper hic ſcire quid ſentias, Domine Nobiliſſime, dum me interim tuo favori commendatum cupio

Nobiliſſimo Nomini Tuo

addictus & ad obſ.

G. PERINGER.

Idem nonnihil confirmat Antonius Legerus (de quo conf. Buxtorf. Bibliath. Rabb. Præf. ad Append. p. m. 435.) Eccleſiæ olim Genevenſis Paſtor in Ep. ad Cl. Hottingerum ſubjuncta Theſ. ipſius Philolog. p. 181. *Karraita*, ſcribit, *Conſtantinopolitani jactant, ſe reliquias eſſe Veterum Ebræorum, qui ibi habitabant tempore Conſtantini M.* Plutes addere ſupersedemus, quum e cæteris quilibet de veritate rei judicare poſſit.

D 2 (p) Cod.

§. V.

Aſt, ſententiam hanc de decem tribubus (de quorum reditu ad veram Eccleſiam, (p) itemque commorationis loco, (q) digladiantur inter ſe Ebræi) aſſenſu minus dignam eſſe, facili negotio dare poterimus probatum. Certe qui patrios repetiere lares (aliquos enim rever-

---

(p) Cod. כנהררין c. XI. th. 3. עשרה שבטים אינן עתידין לחזור שנ' וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה מה היום הולך ואינו חוזר אף הם הולכים ואינם חוזרים דר"ע ר' אליעזר אומר מה היום מאפיל ומאיר אף עשרה השבטים שאבל להן כך עתיד להאיר להן *Decem tribus non revertentur Q. d.* (Deut. XXIX. 28.) *& abjecit eos Deus in terram aliam ſicut dies hic. Dies abit non redit: atque etiam illi abeunt non redeunt. Verba R. Akiba. R. Eliezer aiet Velut dies inducit tenebras & tandem lucem; ita etiam decem tribus, quas modo caligo tenet, futurum eſt ut luce nova colluſtrentur.* conf. de R. Ack. hæc aſſerto R. Abarb. in Amos. f. 248. col. 3. ſub fin. (q) Joſeph. l. 11. Capi. c. 5. ὁ δὲ πᾶς λαὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν πολὺς χώρας ἐστὶν ἀπείρου διὸ καὶ δύο φυλαῖς οὐκ ἀρκεῖν ἐπιβεβηκέναι, ἀπείρου τῆς Ἀσίας καὶ Εὐρώπης ταύτας οἰκουμένης. Αἱ δὲ δέκα φυλαὶ πέραν εἰσὶ τοῦ Εὐφράτου ἄπειροι καὶ ἀριθμῷ γνωθῆναι μὴ δυνάμεναι. *Reliquus vero omnis populus Iſraelitarum, in ſedibus ſuis remanſit, quare tam in Aſia quam in Europa, duæ duntaxat tribus in obſequio Romanorum eſſe coegit, at reliqui decem tribus, etiam hoc tempore, trans Euphratem adhuc degunt, quarum ſunt infinitæ myriades, plane ut propter numerorum multitudinem, noſci haud queant.*

R. Benjamin Tudelenſis in מסעות ס' viam ad decem tribus monſtrat p. 131. ומשם מהלך שמונה ועשרים יום להרי נסכון אשר על נהר גיון ויש שם אנשים מישראל בארץ פרס שהם מעם ואו מרוסכי בערי נסבור ארבעה שבטים מישראל שבט רן ושבט זבולון ושבט אשר ושבט נפתלי הגולה הראשונה שהגלה שלמנסר מלך אשור בסו שכתוב ויגלם בלחלח וחבור והרי גוזן חרי סרג ומהלך ארבעים יום ויש להם סריגות וכרכים בהרים מצר אחר מקוף אותם נהר גוזן ואין עליהם עול גוים כי אם נשיא אחר עליהם ושמו רבי יוסף אמרפלא הלוי וכו' i. e. *Hunc viginti atque octo dierum confumit via facta in montes Nubon vene, qui fluvio Goſan deſtuenti immanent atque Perſidis regno adſcribuntur, ubi omnes ex Iſraelitis ſunt. Aſſerunt vero in duo urbibus montanis Nubon, quatuor tribus Iſraelitarum habitare ex prima deportatione a Salmanaſſare Aſſyriorum rege abductas, videlicet Dan, Sebulon, Aſſur & Naphthali, ſicut ſcriptum eſt: & abduxit eos in Lachlach & Chabor montes Goſan, montes Mediæ. Horum regio ad viginti dierum iter percenſetur, multis urbibus & caſtellis habitata, montana fere omnia, quam ex altero latere Goſan fluvius alluit. Cultores unicum ipſi nullo gentium jugo ſubſunt, ſed a Præfecto quodam regnantur, cui nomen nunc eſt Joſeph Amarcala Levita.* Ad eandem regionem Abraham Peritſol viam præmonſtrat in ארחות עולם *E Portugallia nempe legendum eſſe Cabo verde, deinde Cabo di bona Speranza circumvehendum. Inde prater navigata ſinu Barbarico Mare alcoſum petendum, ubi ex locis deſcendentes, deſertum Chabor patere.* Sed merito ſuſpecti hi ſunt, ſed ipſe

ipſorum apud Eruditores non modo pridem decocta, ſed hac in parte quoque labefcente, quum alter deſertum Chabor in Perſide, alter in Arabia quærere jubeat, certiſſimo figmenti indicio. Alii eos ultra fluvium Sambathionem (de quo conf. Bereſch. Rabba Sect. 11. Cod. סנהדרי f. 65. 2. Gloſſa ad h. l. R. Gedal. in שלשלת הקבלה f. 63. 37. R. Abrah. Zachuth in יוחסין f. 155. R. Benj. Tudel. in מסעות כ' p. 105. נצחון ס' p. 8. R. Abarb. in Eſ. f. 18. col. 4. f. 45. col. 2. Joſeph. de Bello Jud. l. 7. c. 13. &c.) rejiciunt, ita in בראשית רבא Sect. 73. לא לסקים שגלו עשרת השבטים גלח שבט יהודה ובנימין עשרת השבטים גלו לפנים מן נהר סמבטיון שבט יהודה ובנימין מפוזרים בכל הארצות *Non ad locum in quem deportata ſunt decem tribus, deportata quoque eſt tribus Juda & Benjamin, decem tribus deportata ſunt ultra fluvium Sambathion, tribus Juda & Benjamin diſperſa ſunt in omnes terras.* R. Sal. Iſaacides ad Eſ. XXVII. 3. לפי שכשהוצו לפני מן ונהר סמבטיון קראם איבריום: *Ex quo diſperſa fuerunt ultra fluvium Sambathion, vocat eos perditos.* Agmen tandem claudat R. Abarbenelis (cui Hug. Grot. in Annot. ad l. 1. de J. Belli & P. c. 2. n. 6. ſingulari indulgentia *Illuſtriſſimi* nomen tribuit) de Judæis aliquibus & Iſraelitis teſtimonium, quod proferimus e Comment. in Eſ. f. 201. col. 2, cc. med. והנה כימים האלה אשר כתבתי זה ראיתי ככתב אמתי שהביאו בני המערב ההולכים היום ממלכות פורטוגאל לארץ הודו להביא הכשמים שהעידו שראו שמה יהודים הרבה והביאו כתב מיד חכם אחד מהם והם אומרים שהמה מבני יהודה ובנימין מאותם שגלה סנחריב מערי

reverſos valde probabile, (r)) nunquam peculiarem legunctur conſtituiſſe Sectam, ſed absque dubio cum reliquis in unam coaluere gentem. Quid? quod abſumptis genealogiis publicis, omnis diſtinctio tribuum pridem apud ipſos ceſſarit. (s) Sola quoque, quantum qui-

---

מערי יהודה קודם חרבן ירושלים על ידי נבוכדנצר כמו שנזכר בסדר עולם ושחנוח אותם אחרי הרבי חשך ושהם לא שבו בבית שני ואמרתי אני אל לבי שלהזותם שמחקרובי' במושבותם לי' שבטים שהגלח סנחריב וכת *Ecce decem hiſce, quum hoc ſcriberem unicis in ſcripturis fide dignum, quod Occidentales, qui nunc e regno Portugallia in Indiam apportandorum aromatum cauſa navigarunt, attulere, qui teſtantur, quod in Judaea plurimos offenderint, noſtrisque quoque erant ſcripta, per deſertum aliquem navigan, decem vero quod e tribu Juda & Benjamin eriet, ex illa, quae abduxit Sancherib e civitatibus Juda ante deſolationem Hieroſolymarum per manum Nabuchodonoſoris, quemadmodum docetur in Seder Olam, relictos autem eos trans montes Tenebrarum* (de quibus conf. Gorionid. in lib. יוסיפון c. 10) *nec reverſos ad Templum ſecundum. Cogitavi vero, fuiſſe iſti propinqui decem tribubus, quas quoque deportavit Sancherib, &c.* His omnibus praferenda videtur compilatoris Kimchiani R. Sal. Aben Melechi ingenua de tribus his decem confeſſio, cum in commentar. in Ezech. c. 36. f. 137. col. 3. ſcribit: עשרת השבטים נעלמו עד היום *de decem tribubus hactenus in diem nil certi conſtat*, cui noſtrum quoque commodamus aſſenſum. (r) Pluribus id evincit B. Frenzius in aureo Tr. de Int. S. S. p. 10. 1214. (s) Ipſi hoc fatentur Judaeorum Rab-

הכתות האורות של מינים ויקראו באלו הארצות
ר"ל מצריים קראים ושמותם אצל החכמים צדוקים
וביתוסים והם אשר התחילו להשיב על הקבלה
ולפרש על הפסוקים כפי מה שיראה להם מבלתי
שישמעו חכם כלל *Ab ipso tempore egressa sunt Sectæ ipsa malechtha hæreticorum, qui vocantur in hisce terris sc. Ægypt, Karrei. Nominantur autem apud Sapientes Sadducæi & Baithosæi, & ipsi inceperunt opponere se traditionibus Seniorum, & inhærere soli textui Biblico, prout conveniens ipsis videbatur, nec audiebant ullum Sapientem omnino.* Ita quoque sentit R. Lipman in צרור num. 62. p. 39. מכאן אסתיר צדוקין הנקראים בזמנינו קראים שמיאנו אבותיהם לקבל תורה שבעל פה *Hunc refellam Sadducæos, qui hodie vocantur Karrei, quorum patres renuebant recipere legem oris cum propagatam.* Sic R. Aben Esra החכם *Sapiens κατ' ἐξοχὴν* suis dictus, R. Mosche bat Nachman, R. Sal. Zabi & alii passim sub Sadducæorum nomine, Karræorum dogmata perstringunt, quorum loca brevitatis studio adducere supersedemus. Sicuti vero nec quicquam enim nonnullis ab hac sententia excipimus R. Abraham Zachus, in יוחסין ס' enim p. 25. col. 1. sub fin. aliud his verbis docet: ובזמן אלו המלכים התחילה גם כן כת הקראים ונקראו גם כן צדוקים וביתוסים *Tempore horum regum* (Alexandri & Johannis) *initium etiam cepit Secta Karræorum, qui quoque vocantur Sadducæi & Baithosæi.* Neque aliquid ex toto libro, quamvis a capite ad calcem usque diligenter perlustrato, sa nobis obtulit, quod illorum accedat sententiæ, verba enim quæ probationis loco proferunt. §. sq. addocenda Editoris sunt non Zachuthi prout bene observat Odhel. In Synag. Bifront. p. 4. Ita ut emunctæ naris Judæum R. M. Abarbanelem ei ἰσόψηφον pronunciemus

tum fidem, viz a nobis impetrare poſſumus, plane enim contrarius eſt acutiſſimus Apella Maimonidi, ut ex integro contextu, quem hic e נחלת אבות in rei fidem ſiſtemus, patet; Ita autem ferme ſe habet: ואם צדוק וביתוס תלמידין לא ידעו דרכיו ולא הבינו כוונתו בדבריו ונטו לבעוט בדברי חכמים ולפרוק מעליהם עול התורה ואמרו הקבלה וסהם נעשו כת חקראים עד היום הזה לא בפני זה ראוי שיחשוב שפיון חשלם אנטיגנוס כי אם לדעה שלם ובריא אולם *Quamvis autem Zadok & Baithos diſcipuli eius* (Antigoni) *modum docendi ejus ſummum non noverint, nec ſententiam verborum eius intellexerint, atque occaſionem inde ſumſerint verba Sapientum contemnendi jugumque legis & traditionum a ſe removendi, atque illinc exterpſerit Stella Karraeorum in hunc diem usque*, (ſc ut credit Maimon) *tamen eò id non exiſtimare nos decet Antigonum perfectum ſententiam minus perfectam nec firmiter ſibi conſiſtentem ſoviſſe.* Locum vero ſic exponendum ſuadent Abarbanelis verba ſubſeq. f. 32. ראין אלה כת צדוק וביתוס כי הצדוקים וביתוסים הם מינים ואפיקורוסים מבחישים ע"ה ואינם מהקראים וכבר העיד על זה החבר למלך הכוזרי *Non autem fuit eadem illorum* (ſc. Karraeorum) *ſecta quæ Zanneae & Baithoſei, nam Sadducaei & Baithoſei hæretici erant & Epicurei; negantes ſeculum futurum, ndeoque a Karrais averſi, quod jam pridem oſtenſum Regi Coſar.* Fidem aſſerto quoque facit R. Aſarias Imlus, hebraice & quod in homine Judaeo mireris, graece & latine doctiſſimus, in opere inſigne מאור עינים ita enim de Abarbanele: גם השר דון יצחק ניטה דרעהו *Princeps etiam Don Iſaack inclinat in ſententiam illius* ſc. Coſri.

§. VIII.

§. VIII.

At vero vix ac ne vix quidem id nobis perſuadebunt hi, quos modo nominavimus, Judaiſmi Hyperaſpiſtæ, ut enim alia quæ ſententiam hanc urgent, oppido plurima, taceamus, ſola diverſitas dogmatum, aliam ipſis atque ſaniorem ingenerare mentem poterat haud difficulter. Neque enim unquam Karræi leguntur (u) vel negaſſe vel dubitaſſe de reſurrectione mortuorum, ſeculo futuro, præmiis atque pœnis in eo ſperandis, Angelis Providentia &c. quæ omnia ſtrenue infitiabatur Sadducæorum factio. (x)

(u) cap. ſq. de dogmatibus Karræorum pluribus hoc demonſtratum dabit. (x) vid. Act. XXIII. 8. Matth. XXII. 23. Luc XX. 27. Marc. XII. 18. Joſeph. l. x. Αλώσ. c. 12. ſub fin. Σαδδουκαῖοι δὲ τὸ εἱμαρμένον πᾶγμα τελῶ μὲν ἀναιροῦσιν ἀνθρωπείῳ ἀποβάσεως ἀναιροῦσι, καὶ τὸ θεὸν εἶναι ϗ ἐξ αὐτοῦ τὸ κακὸν, ϗ ἰφορᾶν πρόνοιαν. Φασὶ δὲ ἐν ἀνθρώποις ἐκλογὴν, τό τε καλὸν καὶ τὸ κακὸν ἀποκεῖσθαι, καὶ τὸ καλὸν γνώμῃ ἑκάστῳ τούτων ἐκεῖσθαι ἀποφαίνειν. Ψυχῆς δὲ τὸν ἄϊδιον, καὶ τὰς καλ' ἅδου τιμωρίας, καὶ τιμὰς, ἀναιροῦσι. καὶ φαρισαῖοι μὲν φιλάδελφοί τε, καὶ τῷ πρὸς τὸ κοινὸν ἐμένοντα ἀνακεῖσθαι, σεβόμενοί τε, καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώτερον, καὶ ἐπιμιξίαν, πρὸς τοὺς ἐμοὺς ἀπάντας οὐ πρὸς ἀλλοφύλους. *Sadducæi porro ſecundum ordo, fatum omnino negant; & DEum extra animum malipatrationem conſtructionemque conſtituunt. Ajunt autem electionem bonorum vel bonum vel malum eſſe propoſitum: & ſecundum voluntatem propriam, alterutrum unicuique contingere. Animarum autem generaliter vel ſup-*

plures denegant vel humores. Et Phariſæi quidem ſociales, & qui ſtudeant ſe mutua dilectione complecti: Sadducæi vero & inter ſe ferè moribus diſcrepantes, & converſatio eorum circa exteros inhumana. Idem de immortalitate animæ noctee Ἀρχαιολογ. l. 18. c. 2. *μεθιστᾶσι δὲ καὶ ψυχὴν ὁ λόγος καὶ τὰς ὑπὸ τοῖς κολάσεις καὶ τιμωρίας ἐν ᾅδου. At Sadducæorum ſpiritus cum corpore extinguntur ſimul & animæ.* R. Abrah. Zachuth in יוחסין f. 139. col. 1. ſub fin. וכפרת הצדוקים מהחלפת לפרושים כי אומרים שהנפש עם הגוף ואין העולם משגיח והמערכה מבריאת ואין שכר ועונש *Diſcrepant vero Sententia Sadducæorum a Phariſæorum placitis, dicunt enim, & animam & corpus mortis imperio ſubjacere, minim Deum curam gerere mortalium, omnia vero dependere ab aſtris, nullum quoque vel præmii vel pœnæ locum futurum.* Hinc poſt exortam hanc peſtiferam Sectam, omnes fere precationes atque benedictiones terminandæ decernebant ἀμυνόμενοι propugnatores vocibus לעולם ועד ad excludendas hæreticorum ſophiſticationes. Cod. ברכות c. 9. כל חותמי ברכות שהיו במקדש היו אומרים מן העולם משקלקלו האפיקורוסים ואמרו אין עולם אלא אחד התקינו שיהיו אומרים מן העולם ועד העולם וכו׳ *In omnibus concluſionibus benedictionum, quæ erant in Sanctuario, dicebant a Seculo, poſtquam hæc perverterunt Sadducæi & unum eſſe tantum Seculum dixerunt, ſtatuerunt, ut dicerent a Seculo ad Seculum.* Priſcam vero ſatis doctè ex diverſitate dogmatum e monumentis Veterum obſervare ſententia hæc contribulium ſuſpecta viſa eſt editori libri יוחסין qui itaque in limine ſtatim diſſenſum ab autore R. Zachutho hiſce profitetur: ומשם מתבאר כי הצדוקים אינם הקראים שבזמנינו כי אלו מודים בשכר ועונש ותחיית

§. IX.

Vim argumenti quum perſentiſcerent Judæorum (z) aliqui atque Chriſtianorum, non nihil ab hac diverſam ſuam fecere ſententiam, priori tamen haud plane rejecta: Remoto ſcil. ſi conſiderentur velo, omnino veteres apparere Sadducæos, verum exuta Patrum facie, ſqualore θεολήρων dogmatum, penitus antea penituque obſita & deformata, pauloque nunc defæcatiores & fronte magis ſerena conſpiciendos ſeſe præbere. Non enim ſine periculo negari hæc talia animadvertentes, ut ſibi fortunæque ſuæ eo propitiores haberent reliquum de gente hac, nuncium mittere his μεμαλυκώς fuiſſe coactos.

ותחית מה שאין כן הצדוקים i. e. *Ex eo diſpalefit, quod nequaquam Sadducæi ſint hæreſeos Karrai, neque enim in præmium atque pœnam futurum, reſurrectionem item mortuorum negant, quæ vero haud admittunt Sadducæi.* Rejecta ea propter quoque eſt autore כ' כוזרי atque alias. Si quidem conjecturæ locus eſt, eo frequenter Rabbinos hunc errare crediderim errorem, quod in ſcriptis majorum ſuorum nomen Karræorum Sadducæis & contra, tributum, obſervarent, unde eosdem plane eſſe augurabantur, ſed non ſine errore, dicti enim ſic, quod in doctrina de Traditionibus unum inflent cornu. (z) R. Jehuda הארי סמוריטא ſive Leo Mutinenſis libello Italice conſcripto degli riti Ebraici, de ritibus Ebræorum Part. V. c. 1. ita: *Sono certamente Saducei riformati, perche ſeguono le dottrine di quelli, nel voler ſolamente il litterale della Scrittura, mà dove i Saducei negano l'immorta-*

ità dell' anima ed in conſequenza Inferno e Paradiſo e Purgatorio e riſurretione de' morti ed altre caſe, queſti vedendo, che ſtando in queſte opiniani ſarebbono ſtati da tutte le religioni al preſente rigettati, poiche non ſolamente l' Ebrea mà tutte hoggi uniformemente credono queſta verità, ſi ſono accommodati, a crederle. Si come anco alcune traditioni molto antiche le hanno accettate, per non ſi render tanto odioſi anco allo ſteſſi Hebrei, ſotto nome di quali vivono anch' eſſi, mà il vero è certo che derivano ed erano veri Saducei.

I. e. *Sunt iſti omnino Sadducæi reformati, ſequuntur animæ hallenus illorum doctrinam, dum vè γραφὴν Scripturæ unice ſectantur; ſed quatenus Sadducæi negabant immortalitatem animæ atque ſic per conſequens æternum & Paradiſum & Purgatorium ac reſurrectionem mortuorum reſque alias, Karræi videntes, quod tenendo hæc opinionem ab omnibus nunc religionibus rejiciendi forent, quia non Hebræi tantam fidem omnes hodie uniformiter circa hæc veritatis conſtituunt, ſe diſpoſuerunt ad eas credendas. Sic pariter aliquas traditionis multum antiquas acceptarunt, ne minus odioſi ſe redderent ipſis Ebræis, quorum nomen etiam illi gerant; ſed verum certumque eſt, ipſos ortum trahere a Sadducæis & tales fuiſſe.* Judæum hunc ſecuti, Chriſtianorum doctiſſimi agnoverunt, Cl. Buxtorf. Lex. Talm. f. 2115. *Periculoſum ergo antiquitus fuit negationem ſenſûs futuri publice docere, unde & pauciores approbatores ea pars doctrinæ invenit, & tandem plane evaniſſe & interiiſſe videtur. Unde factum ut Karræi hodierni, ſeculum futurum, præmia bonorum & pœnas malorum in ſeculo futuro credant.* Id. in Annotat. ad libr. Coſri. *Sunt propago veterum Sadducæorum, qui olim immortalitatem animæ & per conſequens etiam reſurrectionem mortuorum inferorum & Paradiſum negarunt. Karræi autem hi videntes illos hu dogmatibus*

§. X.

Hæc profecto ſententia iis ſtipata deprehenditur nominibus, ut illi, quibus veritatem rei ex autoritatibus dijudicare in more eſt poſitum, vel inviti aſſurgant ſit neceſſe. Quis enim non admiretur Buxtorfios? Suſpiciat Hottingerum? devoto pectoris cultu proſequatur ἀβραπίνιλλον Carpzovium, rebus humanis non ſine detri-

men-

ſibus exoſus eſſe apud omnes religiones, ea deſeruerunt, & in his articulis ſe cum cæteris Judæis conformarunt. Hottinger. Theſ. Phil. l. c. c. 1. Sect. 5. *Veriſimiliter primos Karæos cum Sadducæis fuiſſe eosdem, tum aliis de cauſis, tum vero imprimis quod indifferenter nomina hæc apud antiquiſſimos auctores ſumantur. Atque absque magno periculo reſurrectionem publice negare inter Judæos non licuit, at proinde ſententia illa pauci nulla Patrenos, probabile eſt, multos a Sadducæis defeciſſe, una hoc communem cum iis retento dogmate, quod Phariſæos doctrinæ rejicerent.* Doctiſſ. Carpzov. Introd. in Th. Jud. c. III. §. 8. p. 11. *Sed ſalva res eſt ſi propaginem Sadducæorum ab ipſis Sadducæis diſtinguas. Veteres Sadducæi immortalitatem animarum, reſurrectionem mortuorum & Paradiſum atque infernum negaſſe certum eſt; certum & illud eſt, id omne ab hodiernis Karæis aſſiri. Hoc tamen non obſtat, quominus Karæi a Sadducæis deſcendant. Cum eam animadverterent, quam exoſi eſſent mundo & apud omnes religiones his dogmatibus eſſent, receſſerunt in his articulis a majorum ſuorum opinione. & meliora edocti, hæc quæ majores negabant, profitentur, in aliis interim eorum veſtigiis preſſe inſiſtentes, cæterum Judæis Rabbaniſtis ſtrenue contradicunt &c.* Ibid. § 9. *Sic de Karæis ſentiendum conſtanter tenemus.* Plures in medium proferre, brevitatis lex prohibet.

mento ſacratioris Philologiæ nuperrime ereptum? Quum vero non tam ex autoritatibus quam rationibus, (a) veritatem ponderemus, nemini's cediderim cenſura metuenda, ſi minus ſententiæ huic, nullis rationum momentis ſuffultæ, premamus pollicem. Omnino enim aliquod probationis robur adjeciſſe conveniebat, ſola conjectura rem haud conficit, quamque eo minus probabilem judicamus, quo certius edocti ſumus, rebus Judæorum integris, iisque nondum omni poteſtate privatis, dogmata ſuperius propoſita non tantum ſine omni periculo (modo non primi vim aliis inferre atque diſſentientes periculis objicere intendatent) quin potius cum Magnatum applauſu, (b) a Sadducæis in Eccleſia Judaica fuiſſe propugnata; Si autem tunc lingua menteque libera gaudebant, quid nunc ſibi licitum exiſtimabunt, contribulibus omni poteſtate externa exutis; a Chriſtianis certe parum imminere periculi illis credas, quum maxima pars in terris alio ſole calentibus imperioque Chriſtiano haud ſubjectis vivat, ſi quibus Chriſtianorum inhabitare orbem contingit, eo loco plerumque delectantur, ubi pecuniarum vis ſumma imis-

(a) Socrates ex Gorgia Platonis ait: *Veritatem in diſputando non ex teſte aliquo ſed ex rationibus ponderandam, tamque diſputandi rationem optimam eſſe, cum unicus in cauſa adverſarius, ratione convictus fuerit.* (b) Joſeph. Ἀρχαιολ. l. 18. c. 2. οἱ ἐλάχιστα ἄνδρες ἔτ' ἐ λίγ' ἀφικτὸ τὰς μὴ τοῦ πλήθους τῆς ἀξιώματος. *Hujus Sectæ pauci ſunt, ſed fere dignitate præcipui.* Goronid. cap. XXIX. כי רלת העם

imismiſcere valet haud infeliciter. Accedit, quod odium per negationem legis oralis apud Rabbaniſtas conſcitum omne incrementum reſpuat. (c)

§. XI.

Quibus tibicinibus ſuffulciant ſententiam de Karaiſmi origine & Judæi & Chriſtiani, expoſitum hactenus luculenter; additis ſimul iis, quæ aſſenſum noſtrum remorantur adhuc, ſine dentibus tamen, ſine aculeis. Quam vero vellem ἀμχλῶ in difficili hac controverſia (d) eligere; alios enim Palæmonas hæc ſibi depoſcunt, quod ſi tamen libertate judicii in re indifferenti uti nobis conceſſum, ne ἀνύμβολοι compareamus, quid probabiliſſimum videatur, deproperabimus paucis.

היתה ידם עם הפרושים והיו לעזרתם מלבר עשיריו וגבוריו כי היו עם חסלך והצדוקים ולסלך ועזריו *Nam tenuis plebecula manum erat cum Phariſæis, tranquæ illa auxilio; præter divites & potentes ejus, qui erant tum regi & Sadducæis, eorum juvabant.* Odio expoſitos haud negamus quod non modo ex autoritate Flavii patet, ſed & confirmat R. Abrah. Zachuth in יוחסין f. 139. col. 1. והמון העם שונאים אותם *Vulgus vero odio eos proſequitur*; Sed majeſtate diſſentientium cohibitum crediderim, quo minus in nervum erumperent, quæ meditabantur animo, ni ipſi Sadducæi primi occaſionem ſufficientem ſuppeditaſſent, quod factum aliquoties legimus. (c) ex infra dicendis hoc patebit, quum de odio quo Rabbaniſtæ Karræos proſequuntur, nonnulla inſpergenda erunt. (d) Adpoſite Richard. Simon in Suppl. ad Leon. Mutin. libr. degli riti Ebraici p. 135. *Initium ortus Karraiſmi exacte dare, difficultatibus non exiguis implicatum eſt.*

§. XII.

Si eos, qui de conceptione ac nativitate hæreſium commentati nonnulla ſunt ex antiquioribus pariter ac recentioribus perluſtremus, id fere obſervare licet, principium quoddam fixum minus fuiſſe determinabile, ſed vagum id falſi ſint etiam inviti, propterea quod errorea non ſimul & ſemel in Eccleſiam introducantur, ſed quæ primum fuerint opiniones privatæ, in articulos tandem commigrent fidei. Sic jam cum Karraiſmo ſe ſe habere, tenemos conſtanter, crevit iſte antequam creſcere viſus, ſub caecita latuit quidem, at propagatus ſic quam feliciſſime. Hinc fruſtra quis annum, menſem, diemque introducti dogmatis expectabit, ſenſim omnia exorta hæc ſunt. Scilicet ita demeniaverat Judæorum animos infinita illa Traditionum, quemadmodum volebant, Moſaicarum vis, ut majorem iis haberi honorem contenderent, quam ipſis S. Scripturarum libris.(e) Cujus Moſes cum omnibus Prophetis valere jubebatur, quam

(e) In Cod. מציעא בבא fol. 33. 4. העוסקים במקרא סרה ואיגה סרה במשנה סרה ונותלין עליה שכר גמרא אין לך סרה גדולה מזו שהכל תלוי בדבר *Qui occupati ſunt in S. Scriptura, Virtus aliqua eſt, aut potius nulla; in Miſchna, virtus eſt, propter quam accipitur præmium: in Gemara virtus eſt qua nulla præſtantior.* Eadem inculcat Cod. תגיגה fol. 10 1. ליוצא ולבא אין שלום אסר רב ביון שיצא אדם מדבר הלכה שוב אין לו שלום *Egredienti aut venienti non eſt pax*, (Zach. VIII. 10.) *Rab dixit quando egreditur homo ex conſtitutionibus Tal-*

mudicis d'inceps non eſt ipſi pax. Clarius eloquitur hæc Gloſſa:
שיוצא אדם מדבר הלכה לדבר מקרא שוב אין לו שלום שאין תורה מדבר מקרא שתמשנת מפרשת כתיבת התורה *Quando egreditur homo ex doctrina Talmudica in doctrinam Biblicam, tunc amplius nulla ipſi pax eſt, quum doctrinæ explicet arcanum legis ſcriptæ.* Ruinoſis hiſce fundamentis ſua ſuperſtruunt recentiores Rabbini; hujus furfuris eſt illud R. Bechai חובת הקמח ſeu *Sanè* in כד הקמח *Cod. Farina* lit. ח. f. 55. col. 3. ששה סדרים אלו הם תורה שבעל פה כי עיקר התורה היא תורה שבעל פה שאין תורה שבכתב יכולה להתבאר כי אם על ידי תורה שבעל פה וכן דרשו רבותינו זכרונם לברכה בסוף סדר אלו מציאות *Sex operis Talmudici partes ſunt ipſa lex oralis, quia fundamentum legis ſcriptæ eſt lex oralis. Non enim lex ſcripta poteſt exponi niſi interveniente lege orali, prout Rabbini noſtri circa finem capitis, quod incipit* אלו מציאות (vid. בבא מציעה l. c.) *docent.* Bechaium *vide* cum aliis ſequitur R. Iſaac Corbelènſis in עמודי גולה f. 39. אל תחשוב כי עקר התורה בכתב כי אדרבה עיקרה אותה שבעל פה ועל תורת שבעל פה נכרתו ברית דכתיב כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית וזה אחר של וקיכת כי היה גלוי לפנו שהיו ישראל עתידין להיות גולין בין האומות ויעתיקו וגוים ספריהם לפי כך לא רצה שתכתב *Ne exiſtimes legem ſcriptam Theologiæ noſtræ eſſe Principium; quin potius ejus Principium & fundamentum eſt Lex oralis. Nam propter legem oralem fœdus divinum cum Iſraelitis pactum eſt, juxta illud:* (Exod. XXXIV. 27.) *Juxta verba hæc pango tecum fœdus. Atque hæc verba ſunt theſaurus Dei ma-*

quam recedere a Patrum placitis vel latum unguem. (f) Quin etiam leviter saltem repugnasse, non piaculum modo, sed Θεομαχία plane censebatur. Haec pleorumque mentes occupaverat perversa opinio; omnes autem omnino hunc coecum impetum secutos, ut credamus, a vero videtur alienius. Nam semper aliquos extitisse, qui hisce contrairent, ipsa Sadducaeorum compro-

---

ximi. Quia enim Israelitas inter gentes fere exules easque ipsorum libros translaturas scibat, idea nihil, ut scripta comprehenderetur hac Theologia Principum. Nota passim Rabbinorum ore celebrata vox בני הזהר כדברי סופרים יותר מדברי תורה *Mi fili attende ad verba Scribarum magis quam ad verba legis.* Nec non: חכמים עדיפי מנביאים *Sapientes praestantiores sunt Prophetis.* Nondum satis effaniarum, quantum distant ara lupinus, tantum quoque) Traditionem a verbo Dei literis consignato ex Recentiorum mente differre censentur in Massech. סופרים c. XII. th. 7. משלה המקרא כמים והמשנה כין והש"ס כקונדיטון *Textus Biblicus similis est aquae, Mischna vino & Talmud vino condito.* conf. כ' יוחסין fol. 138. col. 3 l. 7. a fine ex סמ"ג. Et quis sexcenta alia, quae ultro obvia scripta eorum pervolventi se offerunt, recensere poterit? (f) Ita dicitur Massech. סופרים c. X. th. III. תיסר בדברי סופרים מכדברי תורה האוסר אין הפלין כדי לעבור על דברי תורת עשה חמש מוסיפות לה ושר על דברי סופרים חייב: *Gravius peccatur circa verba Scribarum quam verba Legis: Si quis dicat phylacteria nihil sunt, ita ut transgrediatur legem, liber est. Quinque capsulae sunt in phylacterio; ita*

probat factio: (g) si tamen omnes, congeriem illam legum παραδόσεων respuentes, reliquis quoque Sadducæorum dogmatibus infectos fuisse dicamus, haud dubie præter meritum injurii essemus in Gentem hanc. Meliora de iis sperare multa suadent. Ea vero hic ut conglomeremus nec temporis est, nec loci. Sic multi erant, qui a Saducæismo abhorrebant nimium quantum: sed in hoc de Lege orali Articulo amicas jungebant manus. (h) At vero non hæc, ut publice propugnarentur e re erat, habenda temporis ratio, quæ omnibus viribus contra nitebatur; Pharisaica obstabat autoritas, quo minus internervum erumperet lis hæc. Nec erat ut de Sadducæorum sibi gratularentur patrocinio: dissonantia in reliquis fidei dogmatibus ultima quævis minitabatur. Quapropter necessitatis lege mussitarant hæc, eo unice intenti, qui regerentur quam studiosissime, latius interim serpebat hæc doctrina, eumque die majora cepit incrementa. Interea παραδόσεως ἄγχει ut exitio imminenti (i) subtraherentur, undique magna cura conquisitæ, omnium

ut addat verbis Scribarum vim ejl. (g) vid. de his supra c. I. §. IX. p. 14. (h) Qui Talmudis Hierosolymitani Συνέδριον vocabant in dubium, anessantibus Ebræorum Doctoribus, non omnes fuere Sadducæi, quin forte paucissima pars. Oppositere se tamen satis masculè, & quia plurium fiebat adplausu, remoto peragebantur omnis velo. (i) Necessitate fiebat plane inevitabili, ut lex παραδόσεως consignaretur literis, quemadmodum discrte id prodit Judæorum

Judæorum oculis ſe ingerebant, ſymboli (k) loco infallibilis ut haberentur ſemper, ſerio cautum. Quare non poterat celari diutius diſſenſus, ni vim inferre vellent conſcientiæ; obſignatum Talmud reſignabat novæ hæreſeos clauſtra, dum ab æterna oblivione vindicabantur tradi-

---

doctiſſimus R. Moſe b. Maimon in Præf. ad יד חזקה ſic ſcribens: ולמה עשה רבינו הקדוש כן ולא הניח חסר כמות שהיה כבר לפי שראה שתלמידים מתמעטים והולכים והצרות מתחדשות ובאות ומלכות הרשעה פושטת והולכת וגוברת וישראל מתגלגלים לקצוות חבר חבור אחר להיות בין כולם: כדי שילמדוהו במהרה ולא ישכח/ *Verum enimvero quæ cauſa fuit, cur Rabbi noſter ſanctus id faceret, nec ſineret rem eſſe, ut prius erat? Quia nimirum videbat paucitatem, diſceſſionemque diſcipulorum fieri, anguſtias novas oriri, regnum impium per orbem extendi, & ſummam habere poteſtatem, Iſraelitas in ultimas regiones deportari, compoſuit opus unum, quod eſſet in manibus omnium, quo citius diſcerent nunquam obliturum.* Nullus itaque locus relictus legi, quam Raſchi e Patrum ſcriptis hauſtam profert in Comment. ad Exod. 34. 27. f. 107. col. 1. Bibl. Baſil. l. 2. a fin. ולא אתה רשאי לכתוב תורה שבעל פה *Non licet ſcripto comprehendere Legem oralem.* (k) R. Moſes Kozenſis: לעתיד ישאל הקב"ה מי הם בניו ובני ישראל מביאים ספר תורה ואומות מביאים ספר תורה אלו אומרים שהם בניו ואלו אומרים שהם בניו וחק"בה" שואל, מי יש, לו הכימנים שמכרתו

traditiones, memoriæ nunquam intermorituræ asserebant earum oppugnatores, e quibus *Anan & Saul* non tam autores quam promotores, caput præ aliis efferebant, falsæ inanem contribulium [illegible] irridentes. (l)

§. XIII.

בסיני בעל פה ואין לי שיודע איתם לי אבינו ישראל *In futuro autem seculo interrogabit Deus quenam sint filii sui? cum gentes juxta cum Israelitis librum legis proferent, utrique se filios ejus esse dicent. Itaque DEus demum interrogabit; pinet quem sic exposita oralia, quam tradidi in monte Sinai? ad hæc omnes obmutescent, nec quisquam excepto Israelitarum gnarus deprehendetur.* (l) Non se nobis commendat sententia Morini Congreg. Orat. Patris, P. P. cum *Ananum, Sanlem & Karcasnæum* autores primos Sectæ constituentis Antiquit. Eccles. Orient. Ep. LXXI. quæ est ad Buxtorf. p. 523. Edit. Lipsi. *Initium schismatis istius a Judæis assignatur anno Chr. 744. Quidam paulo citius alii paulo tardius, hoc est annos post Talmudis obsignationem circiter 60. Ex historiis enim & circumstantiis, quas omnes retexui, & præsertim, quæ ad ista tempora proxime accedunt, evidentissime demonstratur R. Asi Talmudis compilatorem cœpisse circiter sextum seculum & R. Josen alios. qui complevisse circa annum Christi 620. Cum igitur Talmud Babylonicum magna apud Judæos autoritate polleret, passimque crisirent illius autoritas, Juda quidam Pumpeditheus Schilæ caput* הלכות גדולות *compesuit. Alii hoc tribuunt R. Kiaræ qui cum præcesserit, quæ decisiones ex Talmude velut libro authentico disseminarunt. Hic si opposuerunt Anan & Saul filium ejus & Karcasnæum, viri apud eos celeberrimi forte non valuerit eundem traditionibus Talmudicis autoritatem, quæ Sacra Scriptura, tribui. Hinc intra exercitantum odium*

Digitized by Google

exercuerunt, quale unquam in ullam nationem aut Sectam. Aures subſtringit Morino Richard. Simoo in Supplem. ad Leonis Mutinenſis de Cerem. & conſuetudinibus Jud. p. 135. Verſ. Latinz. Enim vero Judæorum aſſenſus, quo unice nititur Moriniana aſſertio, pene vim extorſit; nihil præſidii accedit illi auctoritate libri יוחסין f. rtè. col. 1. r. ובאותם חיים בשם ענן *In diebus illis Anan Apoſtata factus eſt.* Neque enim aliquid de Auctoribus novæ hæreſeos comparet, lynceus ſis licet, nunquam tamen pervidebis ea, quæ oculis ſuis quam maxime patere vult Morinus, nullaque ratione, nec ſi diculis adhibitis, hæreſeos Karaitarum primordia e verbis his extorquentur, præſertim ſi dilucidior accedat R. Samuelis Schullam explicatio hunc in modum concepta:

אמר ש"ש כתוב בספר קבלת החסיד דענן ורי"ת ושאול בנו שרים היו מזרע בית דוד ולא ניחזו מן השמים להסיבה ונעשה זקן מסרא על פי ביה"ד רין וחזק אמונת הקראים: *Scriptum eſt in libro Kabbalæ hachaſid quod Anan & Saul ejus filius principes fuerint de ſemine domus Davidicæ, eumque ut talium non admitteretur ad Promotionem, factus eſt ſectæ Apoſtatæ, per domum judicii ſic declaratur & confirmavit Sectam Karraeorum.* Generalius quæ dicta faciant ab autore libri יוחסין ea diſtinguuntque a R. Samuele Schullam ad Sectam Karraeorum, mentione non auctoris ſed reſtauratoris ſolum facta, uti verbum חזק haud obſcure id declarat. Cæterum non pigebit verba R. Abrahami ben Dior e Kabbal. Hiſt. f. 66, 1. a R. Sam. Schullam ſupra citata ioſerere, quo pareat, nec hic aliquod probationis robur pro Morino ejusque aſſeclis comparere. En ita ſcribentem! וכימין היה ענן ושאול בנו וענף זה מכית צור היה והלמיד חכם בהחלה והכירו בו שענף פסול מפני כי לא נכנס לשאון וגם לא ניחזו מן השמים להורות ראש

ראש גלות ומפני השינא שלחוה בלבו ועלתה שרטון
ועמד להסית את ישראל מעל קבלת חכמים מפי
הנביאים ערים כשרים מפי עדים כשרים כמו שסדרנו
בספר זה ובעשה זקן ממרא על פי בית דין לבלתי
שמוע אל השופטים וחבר ספרים והעמיד תלמידים
וברה מלבו חקים לא מובים כי אחר התרבן נדלדלו
והצדקים עד שעמד ענן וחוקם *Ejus tempore (Rab Jehudai) extitit Ananus ejusque filius Saulus. Qui quidem Ananus patria Betzureſis atque initio Rabbanita fuit; ſed obſervarant in eo vitium quoddam, cujus gratia in Gienaam non fuit promotus, neque etiam coelum pro edendo aſſumatus eſt, ne fieret nebmalotarcha. Unde ira adverſus eos in corde ſuo incenſus emiſit virum ſuum, cognitoque eſt ſedatere Iſraelitas a traditione Sapientum, quam inde a Prophetis per tiſtes veritatis ſufficientiſſime oraliter propagatam fuiſſe, uti in hoc libro ordini reſtaſtimus, declaratum ergo iſt a Senatu pro ſuo rebilli, quod judicibus non obedirit. Tum ſcripſit libros & conſtituit diſcipulos, ſtatuta peſſima ex corde ſuo commentus. Poſt excidium enim Hieroſolymitanum Sadducaei nitennati ſunt, donec aſſurgeret Ananus iosque corroboraret.* Obſignamus hæc verbis R. Abrah. Zachuti in יוחסין ס' paſſa de Anane referentis: ענן הרשע ושאול בנו . שם רשעים ירקב
תלמידים של רב יהודאי ויצל היו וחלקו עליו
ועל קבלתו כלא שום טענת בעולם אלא מפני
קנאה ואינם יכולים לומר כך . אנו מקובלים מפי
פלוני ומפי פלוני . ומפי הנביאים אלא סלבן
Anan impius cum Saule filio ſuo (nomen impiorum putreſcat) diſcipuli fuere Rab Jehudai p. m. & contraduxerunt ei, eiusq; traditioni ob nullam plane aliam rationem, niſi ob invidiam & ambitionem, neque enim affirmare potuere per traditionem ex

§. XIII.

Satis, quod ſpero, conſtabit nunc de ſententia noſtra circa Karraiſmi originem, quam eo minus ſupercilioſe rejiciendam exiſtimaverim, quod veritas ejus e modo, in ortu aliarum hæreſium conſtanter fere obſervato, evadat probatior, nec calculo doctiorum deſtituatur penitus. (m)

§. XIV.

---

ore hujus vel illius aut Prophetarum hauſtam ſic edocti ſumus, ſed ex ingenio noſtro. (m) Hæc cum jam perſcripta eſſent animadvertimus Virum citra controverſiam doctiſſimum Ludovicum Cappellum Prof. Salmurienſem, parum vel nihil plane differre a ſententia noſtra pluribus inculcata hactenus, cumque magna apud aliquos ſit auctoritatum vis, neve quid citra ſuffragia eruditorum dixiſſe videamur, en ipſius verba quamvis pluſcula e Defenſion. Crit. Sacr. oculis B. L. hic ſubjicienda ducimus: *Recte obſervatum eſt a doctiſſimo Scaligero adverſus Suarium p. 160. mox poſt populi Judaici a captivitate Babyloniea reditum, duo Judæorum genera in gente illa exiſtiſſe: unum eorum, qui tenenti erant ea facere, quæ Deus verbo ſuo ſcripto populo illi præſcripſerat: alterum eorum, qui multa præterea ultro & ſponte ſuſcipiebant facienda, quique propterea dicti* מתנדבים בחורה *hoc eſt* ἐκόντες τῷ νόμῳ; *quique propterea poſt modum dicti* חסידים *Haſidæi, quia teſte ipſo Kimchio, hoc eſt inter* צדיק *&* חסיד *diſcrimen, quod ſcilicet* צדיק *juſtus, is eſt, qui facit id, quod lege tenetur facere,* חסיד *vero Benignus Pius is, qui alia multa præterea, ſponte ſuſcepta faciendo, quibus non tenetur noſ-*

ultro-

§. XIV.

Sic Secta hæc eo tempore quo Traditiones Majorum aliquo haberi loco cœperant, exorta, sensim sine sensu tamen usque ad obsignatum Talmud, ab ea tempestate vero usque ad hodiernum diem publice non sine

---

alienare animi motu, quo ipsi se astringit. Ab his Hasidæis orti sunt postmodum Pharisæi, qui פְּרוּשִׁים *dicti sunt a singulari quadam sanctitate, seu peculiari vitæ instituto longe accuratiori, qua a reliquis secreti & separati erant, unde tanta Pharisæorum inter Judæos sanctitatis fama, atque inde auctoritas, maxime postquam strictius illud vitæ institutum, quod initio ultro & ponte ex sanctitatis singularis & eximiæ studio (ut ibi quidam videbamus) suscipiebatur, postmodum certis regulis, canonibus & Magistrorum definitionibus fit constitutum; & quod prius ejusdem erat prorsusque arbitrarium & spontaneum, factum est postea denuo ad regulas & præscriptiones illas Magistrorum: unde postmodum tot orti sunt inter eos lites & contentiones, quum unusquisque eorum somnia & figmenta sua venditaret pro Traditione* מפי סופרים *jam ab ipso Mose tanquam per manum accepta. Priores ab* קְרָאִים *Karaim dicebantur a* מִקְרָא *seu* קְרָא *Legis textu scripto, quo solo utebantur illi, quem solum ab sequebantur. Ab his postmodum orti sunt Sadducæi sic dicti tum forte, quia ex eorum erant numero, qui* צַדִּיקִים *dicebantur, qui contenti erant, uti dictum, ea facere, quæ DEUS verbo suo scripto facienda esse præscripsit. Tum etiam quod a* צדוק *Sadoc &* בייתוס *hoc*

maxima animorum contentione propagata eſt ſatis feliciter. Licet autem omnem armorum vim contra eos ſtringerent Rabbaniſtæ, irrito tamen hoc fiebat ſucceſſu, certatim quamvis coirent junctis conſiliis, funditus zizania hæc eradicaturi, animoſe tamen τῶν αἱρετικῶν excı-

---

hoc eſt, בייתוס *Boethus, vel forte etiam* פטרוס *Petrum (utrumque enim nomen pariter Græcum eſt) qui dicuntur fuiſſe diſcipuli Antigoni Sochæi. Hi ecceſſisse dicti ejusdem Magiſtri ſui Antigoni male ab ipſis intellecti, (qui quum diſcipulos monuerit, ne eſſent ſimiles ſervis, qui here ſuo obſequantur mercedis gratia & ſpe, vel verberum & pœnæ metu) docuerunt non eſſe hominibus a DEO ſperandam remunerationem bonefactorum, aut pœnam vel vindictam malefactorum, atque inde mortuorum reſurrectionem negarunt, in qua proprie a DEO hominibus reddatur tam remuneratio bonorum tum pœna malorum operationi. At non propterea damnandi ſunt illi Karraim ſive Karrei, quod ex illis orti ſint Sadducei, non enim vera & genuina ſunt primorum illorum Karraeorum ſive* צדוקים *ſoboles, ſed notha duntaxat & adulterina propagines, ex abuſu dicti iſtius Magiſtri ſui Antigoni, a quo diſcipuli perperam deſciverant. Neque videtur Judæorum Karrai (etſi vehementer illis exoſi) ſint veterum Sadducæorum a Chriſto damnatorum diſcipuli, ſiquidem nihil habent commune cum illis, eorum, quæ in Sadducæis Chriſtus aut Scriptura damnat. Nam quod non recipiunt* παραδόσεις, *id non habent a Sadducæis, hoc enim ipſum tenebant veteres Karrei, priusquam Sadducæi exorti eſſent, neque Sadducæi eo nomine a Chriſto vel Luca arguuntur, quod traditiones Magiſtrorum non reciperent.*

Digitized by Google

excipiebaet tela Karræi, (n) perſtabant immoti ſemper, ac hodienum perſtant incolumes ſalviqué in variis Lituaniæ, Ruſſiæ, Turciæque locis, Conſtantinopoli ſcilicet

(o) Non modo quacunque actaſiona oblata, Rabbaniſſæ Karæorum dogmata perſtringunt, prout obſervare hoc licet in R. Abſibanala, R. Aben Eſia, R. Lavi b. Greſom, autore כוורי ס &c. ſed & peculiaria contra eos adornarunt ſcripta; unum ex his eſt, quod ſecundum R. Schabtai in שפתי ישנים f. 39. num. 72. inſcribitur: מגן אבות מלמד מאסונת ישמעלים וקראים ונוצריכם *i. e. Clypeus Patrum ſeu Diſceptatio de religione Iſmaelitarum, Karæorum & Chriſtianorum.* Nihil quidem tamen hiſce motis Karræi, ſed Diſputationes oppoſuere Diſputationibus, מורת אהרן debellare conatur Rabbaniſtes cum Patrum placitis; id enim titulus libri præ ſe fert, annotatus a cit. R. Schabtai in שפתי ישנים f. 40. num. 108. מורת אהרן ר' אהרן בן יוסף הקראי מלחמות הקראים נגד סניגי כת הרבנים האשכנזים ונגד הקבלה *Doctor Aharonis autore R. Aharon ſ. Joſeph Karræo ſeu Diſputationes Karræorum oppoſita ritibus Sectæ Rabbaniſtarum Germanorum earumque traditionibus.* Alius eſt juxta R. Schabtai ibid. f. 53. n. 11. dictus נוצר אמונים ר' אהרן בן אליהו הקראי ובן ק"א פרקים מעוקרי האמונת *Cuſtodiens veritates* (titulus ex Pſalmo XXXI. 24.) *R. Aharonis b. Eliahu Karræi, in quo tr. capita tractantur de fundamentis religionis.* Sed de his cap. ſq. III. erit agendi locus, quum libri Karræorum recenſebuntur.

licet, Alkairi, Theodoſiæ in Taurica Cherſoneſo, Damaſci, Jeroſolymæ, Aſcalonæ &c. non tamen tanto numero, quo Traditionarii. (o)

(o) Leo Mutinenſ. de Ritib. Ebr. Part. V. c. 1. §. III *Conſtantinopoli, Cairæ & alibi in Oriente, quin & in vaſtiſſimo Ruſſorum imperio hoc hominum genus datur, in quibus locis omnibus peculiare vitæ inſtitutum ſervant, ſuas ſibi extruunt Synagogas, ſuis quoque diſtinctis gaudent ceremoniis & conſuetudinibus.* Conf. Cl. Perizonii Ep. ad Illuſtr. Ludolf. ſupr. cit. Buxtorf. Annot. ad ס' כוזרי Part. 3 §. XXII. p. 193. *Tales plures hodieque ſunt Conſtantinopoli, Alkairi & aliis locis Orientis, item in Ruſſia, ibique ſuas habent Synagogas & ſuos peculiares ritus.* Hæc explicatiora reddit Epiſtola Ant. Legeri Genev. Paſtor. ad Cl. Hottingerum perſcripta Theſ. Phil. p. 185. *Addita quæ Rabbaniſtæ illis affingunt, ipſi calumniam eſſe ſanctè teſtantur. Si Karraitarum fidem ſequi juvat, pertendunt Iſraelitas omnes ab initio fuiſſe* קראים. *Sed a majorum, imo DEI inſtitutis defeciſſe degeneres Rabbaniſtas, ſupereſſe tantum Karraitarum 200. in Polonia. Conſtantinopoli 70. Theodoſiæ in Taurica Cherſoneſo 1200. Memphi 300. Damaſci 200. Jeroſolymis 30. Ithi prope Babylonem 100. Zegeuis vel Gurgiſtan in Perſide 300. vel 600.* R. Benj. Tud. p. 28. ושם כמו אלפים יהודים רבנים ומהם כמו חמש מאות קראין כצור אחד ובניהם ובין הרבנים שהם הלמודי חכמים מוצרים *Ibi* (Conſtantinopoli) *firmè bis mille Judæi ſiquæ magiſtrorum doctrinæ obſervatores; alii quoque diſcreti quingenti, iisque Karraitæ; inter quos & priores ſapientum diſcipulos eſt intergerinus parvus.* Id. p. 52. ושם כמו ס' קראין *Ibidemque* (Askalonæ) *40. Karaitæ ſunt.* Id. p. 57. ושם ין והקראים כמו מאחים *Karraitæ ibidem* (Damaſci) *ferme decem.*

§. XV.

Sic caput de Origine Karrzorum obſignamus, veniam exorantes, ſicubi ceſpitatum a nobis fuerit, fasilis in his lapſus eſt, nulli non metuendus; caſtigarunt doctiſſimi quique, quid mirum ſi in luce hac tenui cœcutiamus & nos. Interim provehimur ad C. III. toti in eo, qui ſcripta eorum ignorata pluribus, protrudantur in publicum. Pateſcet hinc in media conſtitutos Barbaris a Barbaris omni multis diſtare parasangis.

Digitized by Google

DISSERTATIO III.

DE

LIBRIS KARRÆORUM.

CAPUT III.
De
Libris Karræorum.

§. 1.

INstrumenta æternitatis libri sunt; dogmata ad posteros, alias vel oblivione vel corruptelis peritura, sarta tecta derivantes: (a) quorum quo tenaciores erant omni tempore mortales, eo magis, ut in alios illibata transfunderentur, omnes contulere vires.

(a) R. Dav. Kimchi in Præf. Comment. in Josuam: והמעשה האחר הוא כתיבת החכמות וביאור התורה והמצוות לחקקם על ספר למען יעמדו ימים רבים בי אם לא היו כותבי החכמים חקדמונים רבריהם על ספר כבר אבדו חחכמות וספר המזמות ומשלו התורה והמצוות אבל החכמים ובעלי התורה

Certe quam ſtudioſiſſime obſervant hoc Karrai, (b) ut enim nulla non ætate Celeberrimis doctiſſimisque viris clar-

---

ככתיבת רבריהם ובאוריה על כפר ישאירו
ברכה אחריהם וכודאי לא מתו החכמים והחכמים
ואמרו רבותינו ז"ל הצדיקים אפילו במיתתן קרואין
חיין *Altera ſpecies Praxeos* (quam in verbis præcedentibus commendat ר"ל) *eſt ſcriptio Scientiarum, atque explicandæ legis præceptorumque, conſignata litteris, ut perennare poſſint; Niſi enim literis mandaſſent verba ſua doctores noſtri ætate præterita, prudens periſſet ſcientia, omnesque eorum cogitationes vocalia eſſent in nihilum, ſique abrogaſſent legem ac Præcepta. Enimvero ſapientes atque Legiperiti, quum verba ac explicationes ſuas literis conſignant, poſt ſe relinquunt benedictionem, & certe nequaquam iſti doctores moriuntur. Ad quos pertinet dictum illud doctorum noſtrorum p. m. Juſti etiam in mortis ſua dicuntur Vivi.* Paucis interjectis idem pergit: ויהפרש על המעשה השני בו בותב הספרים
תהלתו עומרת לעד להואי הספרים וללומדיהם
ועל כן נקראו החכמים בעלי אמיתות לפי שאומרין
רבריהם ודברי זולתם על ספר להיותם לעד
לכמיתת ולעולם למזכרתו ויש להם שכר בעמלם
וצדקתם עומדת לעד *Sic colligitur ex ſpecie praxeos ſecundæ, quod illius, qui literis aliquid conſignat, laus in æternum perſiſtat apud eos qui libros illos legunt & diſcunt; Præterea etiam ſapientes dicuntur Collectores, quia colligunt inque libros referunt ſua alienaque verba, ut in æternum memoriam eorum conſervent. Repoſita autem illorum labori iſti merces capienda, atque juſtitia ipſorum in æternum permanebit.* (b)

clari erant, (c) ita nec omni destituuntur apparatu librorum. (d)

Satis confidenter ac reclamante veritate videtur scribere autor כוזרי ita regem alloquens: השמעתיך מלך כוזר על חבור תקראים ברבר מה שזכרתי לך בספך או בקבלה שאין בו בניהם מחלוקת ממסורת או מבקוד או מטעמים או מאסור והיתר או סדינין *An audivisti unquam, rex Cosar, de libro aliquo Karraorum his de rebus scripto, de quibus ego hactenus, in quo se fundens seu auctoritate Praestantis alicujus sapientis Viri, seu in Cabbala aut traditione aliqua antiqua, circa dissensionem inter ipsos, vel circa Massoras, vel circa punctationem vel circa accentus, vel circa vetita ac licita, vel circa judicia.* Contrarium enim ex jamjam dicendis patebit luculenter. (c) Eruditissimus Seldenus in de uxore Ebr. c. 3. p. 7. Ed. Francof. ex Jehuda h. Eliezare seu Poki aliquot celebriorum doctorum nomina recolest *R. Japhet* scilicet *Levi*, ejusdem filium *Joseph*, *Karkesanum*, *Sahel Sacerdotem*, *David principem*, *Selomo h. Jerocham*, *Benjamin h. Mosch*. Ex his aliqui in MStis Codd. quos nobis perlustrare datum fuit, similiter occurrunt, quidem vero Seldeno non observati; celebriores sunt: *Karkasanus* qui subinde הסאוד גדול seu *Luminare magnum* salutatur, *R. Jeschua*, diversus citra dubium ab eo qui passim in R. Aben Esræ scriptis citatur, *R. Benjamin*, *R. Anan*, *R. Levi h. Japhet*, *R. Tobias*, *R. Aharon*, *R. Mosch*, *R. Daniel*, *R. Salomon* הקראי *Karraita*, *R. Saadias* &c. Hi sunt praecipui, qui non sine honoris praefamine allegantur subinde. (d) Autoritas vir. Seldeni eobur probationis dictis conciliat Tr. de Uxore Ebr. c. 3.

§. II.

Enimvero tantis tecta artibus Karraeorum monumenta, ut plerorumque & Chriſtianorum & Rabbaniſtarum ſubterfugerent notitiam; nec prece nec pretio comparari poterant hactenus ea, quorum ſummo omnes tenebantur deſiderio; ita velata ſtudioſe, ut, nullis technis revelare valuerint alii, quam citius elicerés e pumice

ira ferbentis: *quam plurimos eiusdem generis alios extitiſſe ait*, (R. Jehuda b. Eleazar) *quos Arabice plerumque conſcripſere ipſi, qua Rabbinice ab aliis verſa. Quin & in Ægypto multos ſe vidiſſe libros ait, utique a primario ſingularum cuiusdam illius ſectæ ſectatoris deductos, ex una apud eos Synagoga prope trecenta illiusmodi ſcriptorum volumina a praedatoribus olim eſſe direpta.* Haec quomodocunque ſe habeant, ut hodierna certe inopia qui de numero librorum Karraitarum judicia ferunt, ne illi Orientalium morem, exteris ſua deorganium, haud ſufficienti animi aſtimatione prenſant. Quorumquisque enim fuit olim, cui oculis uſurpare contigit Muhammedis ψελλιγραφίαν? vid. B. Luther. T. VIII. Jenens. f. 12. b. donec victoriis invictiſſimi Imperatoris noſtri fierent vulgariora; ſi vero quis inde ratitaret Alcorani apud ipſos impoſtorie huiue adoratoreæ Muſulmanos adſtruere conaretur, riſum non adplauſum eruditis extorqueret, omnium conſenſu indigus hellebori: aſſereret enim id de cuius falſitate pridem eſt conclamatum. Hiſce ſuperaddi poteſt τῶν κωμικῶν defectus, arcana literarum propagandarum mirandi, quemadmodum ea merito ſe nominat πολλαπλασίων Boclerus *Orat. de Typograph.* tam nimium quantum in rerum cognitione adjuvari non ſine, nemo non fatetur.

pumice, quam librum excuteres Karraeo. (e) Quare non eſt ut inſtructam numerisque omnibus abſolutam expectes Bibliothecam Karraiticam; pauci ſunt libri (partim armis partim fraude ſingulari, Euclionibus his erepti) qui jamjam conſpectui ſe iſtem tuo, e quorum numero aliquos plenius, quam ab aliis factum, cum recenſitos obſervabis, favori id velim tribuas VIRI MAXIME REVERENDI atque DOCTISSIMI DN. CHRISTIANI ANDR. SIBERI SS. Th. D. Celebratiſſimi, Eccleſiarum Teoſtattenſium Inſpectoris Meritiſſimi, qui e Bibliotheca, quam poſſidet, toſtructiſſima ac rarioribus referta libris, illorum uſum ad aliquot dies benivole conceſſit.

§. III.

Primus inter primos merito comparet R. Aharon ben Eliahu, librum is concinnavit Hirualem, quo conſuetudines Karraeorum ita pertractare placuit, ut quavis oblata occaſione placita Rabbaniſtarum R. Salomonis יצחקי ſ. Galli praecipue & R. Aben Ezrae falſe perſtringeret. MStus in manus MAXIME REVERENDI DN. CHRISTIANI ANDR. SIBERI bonis avibus pervenit Dresdae, Buda perlatus eo inter alia Oriemis ſpolia. In XXV. Tractatus majores ſeu ex ſtylo Thalmudiſtarum attemperemus, in תלמודים totidem aoiori eundem diſpeſcere placuit; ubique eruditionis non proletariae ve-

(e) Cl. Hottinger. Theſ. Phil. l. 1. c. 1. §. IX. p. 41. ex relatione Doctiſſ. Goly tradit, *Conſtantinopoli in crypta ſuae abdidiſſe libros.*

ſigia comparent, animumque produnt diſciplinis Philoſophicis rite ſubactum, multisve diſtantem paraſangis a fabuloſo Traditionariorum genio. In forma 4ta maj. ligatus, 287. foliis abſolvitur. Membranæ ſatis puræ inſcripſit Abraham, hinc inde memoratus, nec deeſt correctoris manus, ut arguit ſcriptionis diſcrepantia in margine paſſim conſpicua. (f)

(f) In fronte libri hæc ſe lectori offerunt: אאלף חצץ גור השם טוב מכסף קנין דעה: *Verbo Dei delitteris; melior argento poſſeſſio ſcientiæ.* Quæ excipiunt rhythmi in laudem legis ſcriptæ adornati, præmiſſis tamen ſqq.

בשם יי' נעשה ונצליח ארחותיך למדני
תוריעני דרך זו אלך דרכיך יי' הודיעני
כי אליך נשאתי נפשי

In nomine Dei ſi ſuſceperimus hæc, felicem præmittamus nobis ſucceſſum. Oſtende mihi viam, quæ eundum; ſemitas tuas doce me, viæ tuæ declara mihi, ad Te enim tendit anima mea. Nunc demum Legis Scriptæ conſequitur encomium, Præfationis locum ſupplens; ſubens id omitto, ne nimios ſim in congerendis minus neceſſariis, quæve ſcopum noſtrum non ferunt. Unum modo contra Rabbaniſtas vibratum telum ex Præfatione hac ſiſtemus, ex ungue Leonem hunc cognituri:

לכן נפש תשוקה//
ודעתי משתוקקה//
להבין סתירה//
כהגיון אמירה//
ואם השגתי קצרה//

Digitized by Google

ונפשי בעבורך//
ופמני ראותי וישוע//
החכמים חלוקות//
סהם כוזבות//
סהם צודקות//
לפי הדשום בכתב אמת//
וזהו האמת נעלמת//
והחלקה רכתה וגדלה//
בין בעלי מקרא//
ובין בעלי הקבלה//
כאמרם שהקבלה//
תורת כפרוש הפסוקים//
ועל כן יחשו ברקדוקים//
כי באמת הדבור למדבר//
לא יתקן כי אם החח סליץ כוונתו לכל מבין
ופוכר//
אוך יהיה המליץ//
צריך למליץ//
והו לא יהיה כי אם מפני הכרח שדחצוה
להעליס//
או ידבר בפשלים//
אבל רבים שאנם צריכים מכתר והעל//
אלא תדין נותן לחיות הדבור מבואר ושלם//
מפני האנשים//
אשר יתחייבו ולאנשים//
איך ידבר הכתוב ברמיזות//
ואין ראוי להעשות כואת//
הדבר גדול סוה//

על דברי כל נביאי התורה//
באמרם שהקבלה הנצחה//
והכתוב צווח//
לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם וגו//
עלכן באתי מן הצעירים//
לעיין בדברי המחברים//
ואף עלפי שאינני ברי//
אולי יעזרנו שדי//

Paucis interjectis pergit:

כי דברי תורה//
הם כמטרה//
ודיעות המחברים//
כחצי דיוריס//
מהם טיטנים//
ומהם משמאילים//

Propterea (ob legis sc. præstantiam in præcedentibus plur. deprædicatam) *anima expetit,*
Atque mens mea summe tenetur desiderio,
Penetrare eius thesauros,
In meditatione verborum eius,
Atque pauca comprehendam,
Totus sum propter eam.
Præcipue quod animadverterim, sententias
Sapientum multum a se invicem differre;
Quasdam ex iis falsas,
Aliquas autem veras,
Quæ quod litteris consignatum veritas sit,
Verum occulta admodum atque abscondita,
Controversia vero & multa & magna intercedant,

Intr

Inter eos qui soli adhærent scripturæ,
Atque eos qui Traditiones adorant,
Quum dicant, quod majorum traditiones,
Lex sint, explicans legem scriptæ propagatam,
Ac propterea subtilitatibus suis hallucinantur,
Nam in veritate, oratio loquentis
Non conveniens erat, nisi explicet intentionem cum omni
intelligens ac sapienti.
Quomodo enim Interpres,
Alterum opus haberet interpretis.
Nunquam fiet hoc nisi exigente necessitate; cum occultare
finis;
Tunc tecte loquitur,
Sed verba quæ nos observari ante legi debent,
Illa ut clare ac perfecte proponantur, justitia lex exigit.
Propter pœnas illas,
Quas ex negligentia incurrunt homines,
Quomodo sub obscure loquereture Scriptura?
Cum plane non sit conveniens hæc fieri,
Nunc majus quicquam erit?
Quam de verbis cunctunque Prophetæ dixisse;
Quod Traditionibus debeatur palma,
Cum Scriptura exclamet:
Non addetis ad verbum quod ego præcipio vobis &c.
Itaque ego ex nostrum in animum induxi,
Verba auctorum perpendere,
Quamvis vere vires mea non sufficiant;
Fortasse Omnipotens adfuit auxilio suo.

Verba Legis instar stupi sunt,
Sententia autem Interpretum,
Sicut sagitta jaculatorum,
Sinistram aliqui petunt,
Aliqui divertunt ad dexteram.

על דברי כל נביא וחזוה//
באמרם שתקבלה הנצח//
והבחוב צווח//
לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם וגו//
עלכן כאתי מן הצעירים//
לעיין בדברי המחברים//
ואף עלפי שאינני כדי//
אולי יעזרני שדי//

Paucis interjectis pergit:

כי דברי תורה//
הם כמטרה//
ודיעות המחברים//
כחצי חיורים//
מהם מיסנים//
ומהם משמאילים//

Propterea (ob legis sc. præstantiam in præcedentibus plur. deprædicatam) *anima expetit,*
Atque mens mea summe tenetur desiderio,
Penetrare eius thesauros,
In meditatione verborum eius,
Vtque paucis comprehendam,
Totus sum propter eam.
Præsipue quod animadverterim, sententias
Sapientum multum a se invicem distare;
Quasdam ex iis falsas,
Aliquas autem veras,
Quin quod litteris consignatum vidissem sc.
Verum occulta admodum atque abscondita,
Controversias vero & multas & magnas intercedere,

Inter

Inter eos qui soli adhærent scripturæ,
Atque eos qui Traditiones adorant,
Quum dicant, quod majorum traditiones,
Lex sint, explicans legem scriptis propagatam,
Ac propterea subtilitatibus suis hallucinantur,
Nam in veritate, oratio loquentis
Non conveniens erit, nisi explicet intentionem ejus omni
intelligenti ac sapienti.
Quomodo enim Interpres,
Alterius opus habebit interpretis.
Nunquam fiet hoc nisi exigente necessitate, cum occultare
finxit:
Tunc tecte loquitur,
Sed verba quæ nec obscurari nec tegi debent,
Illa ut clare ac perfecte proponantur, justitia lex exigit.
Propter pœnas illas,
Quarum negligit incurrunt homines,
Quomodo sub obscure loquetur Scriptura?
Cum plane non sit conveniens hoc fieri,
Num majus quicquam erit?
Quam de verbis tantumquam Prophetis dixisse:
Quod Traditionibus debeatur palma,
Cum Scriptura exclamet:
Non addetis ad verbum quod ego præcipio vobis &c.
Itaque ego ex minimis in animum induxi,
Verba eorum perpendere,
Quamvis verawres mihi non sufficiant;
Fortassis Omnipotens adfuit auxilio sup.

Verba Legis instar stipes sunt,
Sententia autem Interpretum,
Sicut sagitta jaculatorum,
Sinistram aliqui petunt,
Aliqui deverunt ad dexteram.

Poſt hæc nonnullis præmiſſis, Legem univerſam comprehendere ait Præcepta intellectualia & legalia his verbis:

ואמנם תורתינו כוללת מצוות שכליות ומצוות התורות וכל אחר משני החלקים נחלק למצוות עשה ומצוות לא תעשה *Enim vero Lex noſtra comprehendit Præcepta Intellectualia & Præcepta Legalia. Unaquæque vero ex duabus his partibus in præcepta diſpeſcitur affirmativa & negativa.* Plura ſunt quæ in hac Præfatione comparent, ſed ne prolixiores ſimus juſto, lubenter prætermittimus. Poſt præfamen ipſa Tractatio incipit, cuius nunc titulos generaliores ſolum indicamus.

Tractat. I. eſt על ענין החדש *de Menſibus*, comprehendit XII. capita.

Tractat. II. על ענין השבת *de Sabbato.* cap. X.

Tractat. III. על מצוות השבת *de Præceptis Sabbati.* cap. XIX.

Tractat. IV. על ענין הפסח *de Paſchate.* cap. IX.

Tractat. V. על ענין המצוות *de Præceptis.* cap. V.

Tractat. VI. על ענין חג השבועות *de Feſto Septimanarum.* cap. I.

Tractat. VII. על ענין יום תרועה *de Die Clangoris.* cap. I.

Tractat. VIII. על ענין יום הכפור *de Die Expiationis.* cap. V.

Tractat. IX. על ענין חג הסכות *de Feſto Tabernaculorum.* cap. III.

Tractat. X. על ענין שמטה ויובל *de Anno Sabbatico & Jubilæo.* cap. V.

Tractat. XI. על ענין התפלה *de Precibus.* cap. IV.

Tra-

Tractat. XII. על מצות ציצית *de præceptu Zizith concernentibus*, cap. I.

Tractat. XIII. על הלכות שחיטת *de Ritibus Mactationis*. cap. XVIII.

Tractat. XIV. על טומאת בעלי חיים *de Imparitatibus Animalium*. cap. XVI.

Tractat. XV. על טומאת הטרברים *de Immunditie Hominum*. cap. X.

Tractat. XVI. על דין הצרעת *de Judicio Lepræ*. cap. VII.

Tractat. XVII. על טומאת חמת *de Immunditie defuncti*. cap. XII.

Tractat. XVIII. על אסורי העריות *de Gradibus prohibitis*. cap VIII.

Tractat. XIX. סדר נשים *de Mulieribus*. cap. XXXI.

Tractat. XX. על ענין המילה *de Circumciſione*. cap. VII.

Tractat. XXI. על דין הירושה *de Jure Hereditatis*. cap. VI.

Tractat. XXII. על דין השבועות *de jure circa Juramenta*. cap. I.

Tractat. XXIII. על דין הנזיר *de jure Naſirai*. cap. I.

Tractat. XXIV. על דין נזיקים *de Jure circa damnatiſata*. cap. I.

Tractat. XXV. על דיני טומים *de Jure circa Vitia*. cap. I.

Majores hi ſunt tractatus, hos excipiunt alia nonnulla juridica, quæ tamen ad magnitudinem præcedentium non aſſurgunt, nempe:

§. IV.

Ira in mundanis proficiunt doctrinis Karræi, ut tamen non marceſcant in divinis; non ita ſequuntur caduca, ut faſtidiant cœleſtia: Legem ἐγγεγραμμένον in oculis ferunt, nullo non tempore illi invigilantes, nonniſi morte hæc terminantur ſtudia. Qua re fit, ut varia ex ſedula meditatione hac enaſcantur commentaria, quibus *ad horninis Dei vitam* eruditi ſatis adcurate. Haud poſtremum locum absque dubio obtinet autoris memorati *Aharonis b. Eliahu* commentarius in Legem כתר תורה *Corona Legis* inſcriptus. MStus is eſt in fol. eadem fortuna qua præcedens in manus MAXIMI REVERENDI D. SIBERI delatus; totus in eo autor eſt, qui verum ſenſum ex proprietate Linguæ eruat, quod aſſecutus quo-

---

על דין נזק הבעיר *de jure circa damna a brutis illata.*
על דין הגנבה *de jure circa Furtum.*
על דין האבדה *de jure circa Deperditum.*
על דין ההלואה *de jure circa Mutuum.*
על דין חנשך והרבית *de jure circa Uſuram.*
על דין השטר *de jure circa inſtrumenta Contractus.*
על דין העדים *de jure circa Teſtes.*
על דין המכר והקנין *de jure circa Emptionem & Venditionem.*
על דין התונאה *de jure circa Defraudationem. &c.*

Hæc ſunt quæ de MSto hoc Codice annotanda duximus, digno certe, qui publici juris fieret, patefaceret hinc, multum adhuc ſani Synagogam alere Karræorum.

Digitized by Google

quoque eſt, uti nos conjicimus, ſatis feliciter ut pluri-mum. (g)

(g) Non membranæ inſcriptus eſt uti præcedens, ſed chartaceus. In principio hæc ſtatim verba Lectori ſe offerunt:

בשם אשר לו הגדולה והגבורה׃
אחל לכתוב ספר כתר תורה׃
שחברו החר אחרן בכהר אל׳יהו נקמריא
תשלה׃

In nomine eius, cui eſt magnificentia atque poteſtas,
Incipiam conſcribere librum Coronæ legis,
Quem compoſuit Sapiens ille atque magnus Rabbi Aharon,
filius honorati & excellentis R. Eliahu Nicomedienſis,
cuius anima ligata ſit in faſciculo viventium. Hiſce ſubjunguntur ſequentia:

אליך נשאתי את עיני הוי שם בשמים
גל עיני ואביטה נפלאות תורתך׃

Ad te eleuo oculos meos, tendunt cælum verſus, lucem infunde oculis meis, ut videant mirabilia legis tuæ. Tempus quo commentarius compoſitus indicatur ſq.

ואחרן בן אליהו ילדה
שנת ותקלב למניין הכריאה׃

Fuit hic eſt Aharonis fil. Eliahu, quem produxit anno Mundi 5120. (Chriſti 1360.) Hæc dein verſus aliqui excipiunt, ſequentem in modum concinnati:

§. V.

Inclarescere dum cupiunt mortales, scribendi nec finem vident nec modum; onerant seculum libris non ornant hoc fermento vitiati. Cum monumentis χρυσᾶ χρυσᾶ

שמעו עלי.	ולכו אלי.
לקרא ספר.	אמרי שפר.
ביאור תורה.	עוז הפארה:
ושמו נקרא.	כתר תורה.

Me audite.	*Et ad me accurrite.*
Ut legatur liber,	*Verba elegantia.*
Explicationem Legis,	*Ornamentum summum,*
Cuius nomen vocatur,	*Corona Legis.*

Postmodum sequitur Præfatio satis prolixa, in laudes Legis Scriptæ excurreos; inter alia vero albo calculo oppido digna hæc exscribo: כי מה שיש בתורת משה אלהינו כלו נכתב כי איך תיח ענינים מסורים על פה כלי מכתב ורור הולך ורור בא והידיעות ישתנו חוסנים יתחלפו ואולי ישכחו הדבריס המסורים אבל אם הם כתובים אי אפשר השתנתם *Cuncta quodcunque est in lege præcepti Divini, omne est literis consignatum. quomodo enim relinquetis Deus res ora propagandas, ut non mandentur literis, quibus generatio una succedat alii, & cum tempore sententia quoque hominum mutationibus subjaceant. Et quam facile oblivioni dentur per traditionem acceptæ, at vero scriptæ si comprehendantur, omne mutationis periculum exulat.*

χρυσαφίου ubique venales ut ſint, exoptant nnice; vete Poëta: (h)

Tenet inſatiabile multos
Scribendi cacoëthes, & ægra in corde ſeneſcit.

Morbo hoc an Aharon b. Eliahu infectus quoque fuerit incertum, hoc tamen extra dubitationis aleam poſitum, quod præter libros Iuridico-Rituales & Exegeticos vulgarit alium adhuc עץ חיים *Arbor vitæ* inſignitum, quo fundamenta religionis ſuæ pertractat, dumque inſtrationem cor populo præciſe Iſraëlitico מ' λόγια ἅγ. θεῦ concredita ſint, inquirit, ſimul æternitatem Legis Moſaicæ veritatemque adſtruit, repetitis juribus & ritibus Karræorum, Articulum de Reſurrectione Mortuorum explicat quoque pro viribus. (i)

§. VI. Eg-

(h) Juvenal. Satyr. VII. conf. Seb. Schmid. Præf. in libr. de Imagine Dei. (i) Buxtorfio ſignificavit hunc Ant. Legerus Conſtantinopoli tunc agens, quæ de his eum recenſet in Append. ad Biblioth. Rabb. p. 462. עץ החיים *Lignum Vitæ. Hujus nominis unus additus eſt in Bibliotheca Rabbinica; ſed plures ſunt. Alius iſt R. Aharonis Karræitæ de Articulo Fidei juxta mentem Karræitarum, qui mortuorum tamen reſurrectionem profitentur.* Diſtinctius contenta libri exponit in re litteraria ſuæ gentis non contemnendus Scriptor R. Schabtai in שפתי ישנים f. 59. col. 1. n. 70. עץ חיים (falſo ſcribitur קארי) רבי אהרון בר יוסף קראי דינים ועקרים ומנהגי קראים. ומתויית המתים *Librum Ezchaim i. e. Arbor Vitæ inſcriptum, compoſuit R. Aharon ben Joſeph Karræus. Continet jura, articulos & ritus*

§. VI.

Ἐγγυα esse Karraeorum Legem scriptis comprehensam atque ἀγράφων, dictum in praecedentibus; monitum quoque est, vasta ex sedula & frequenti Lectione prodire commentaria quibus nodos enodare conentur omnes. Veritatem asserti probatam dum dedimus exemplo Aharonis ben Eliahu, en alius adest Karraeorum subito, idem suis inculcans elucubrationibus, *Mardochai ben Eliesér Comtino*, (k) inter spolia Orientis in manus Maximi REVERENDI D. SIBERI delata, caput

prae

Karraarum. De resurrectione etiam mortuorum Articulum pervallat. Aharon b. Joleph autorem vocat Schubtai, dubito an ex vero, ipse enim se Aharon b. Eliahu nominat hinc inde in Codd. MSstis a nobis perlustratis. Omnium distinctissime vero quid eo contineatur ipse autor exponit in Praefat. MSta libri Juridico-Ritualis §. 3. supr. adducti:

ואולם איך זכו ישראל בזו המעלה מכלל אומות
תעולם כבר נתבארה העלה בסדר עץ החיים
אשר בארנו שם עיקרי האמונה ושם בארנו
שהתורה שנתנה על ידי משה רבינו ע"ה היא
אמתות קיומת קיום נצחי ואין עתיד לחתן תורתן
אחרת מן השמים i. e. *Enimvero qui factum sit quod gens Israelitica pra omnibus aliis populis hujus universi hanc praerogativam (Legem sc.) nacta fuerit, dedimus rationem in libro Ez Hachaim, in qua fundamenta religionis explicavimus, ubi quoque Veritatem Legis per Mosen Dominum nostrum a Deo traditae asseruimus, quodque eterna sit neque alia lex, speranda e coelo demonstravimus.*

præ aliis efferens, Aharonisque in exilio comes individuus. Commentarius hic est in Legem (l) formæ quartæ, molis non exiguæ, siquidem si recte computatum in fronte libri, foliorum est 3186. characterе minutissimo

K

(k) Dubium est an idem sit hic cum R. Mardochæo Corbino, de quo R. Schabtai in שבתי ישנים f. 4a. col. 2. n. 96. מרדכי בומטינו על ס' (מלות ההגיון) מרדכי בומטינו על ס' מורה נבוכים: כתיבת יד. *Commentarius R. Mardochæi Cumeus in R. Mosis Maimonidis, qui exhibet explicationem terminorum Logicorum. MSus.* Expressisset enim si fuisset Karæus R. Schabtai, quod alias constanter observat; mistus deinde probabile est, hominem Karæum libris Rabbanistarum explicandis multum navatorum operæ, odium inter utramque partem vigens, vetitumque certe, aliud suadet.

(l) Initium capit Autor a versibus sqq.

סבטת חכמים וכל	אבשי בריתך :
ראה ראת נא עני	בן אמתך :
דעתי מחשך ואין	כי אם מאורך :
כל לבבי לך	תאיר באורך :
יה כי קך אבטח	לפרוש דברך :

Fiducia sapientum atque omnium qui fœdere tibi sunt juncti
Respice animum pauperem, servum ancilla tua;
Mea mens tenebris involuta est, nec quidquam quam lumen
tuum (me illuminare potest).
Omnes ex mente ad Te directum, lumine Tuo illumina
O Deus! in Te enim confido dum verba tua explicare aggredior.

Digitized by Google

mo ac mirz elegantiz verba expreſſa ſunt, adeo, ut ſi ex καθ' ὑφαρπαξίαν de antiquitate judicare tutum, venerandam prz ſe ferat canitiem. (m) Neque enim tempus quo conſcriptus eſt, offendimus.

Porro canit:

זח ספר כליל יופי וחכמה רבה //
כי הדקדוק והרקוק בקרביו //
ועל שיחם מפורש והוא המכריע //
ללכת כדרכי ישר בלי דופי ודבריו //

Liber hic perfectus eſt pulchritudine ac ſapientia plurima,
Logica enim & Grammatica in eo eſt,
Atque juxta earundem præſcripta explicatio facta. Hinc tutus eſt
Ut inoffenſo pede procedere liceat, abſque probro & infamia.

Obſignat tandem carmina ſequenti precatione:

וא לישקף מן השמים ממעון:
ויברך מעשה כותתיו:
וישם עינו וישלח עזר:
על עבדו בן עבדו אליעזר:

Ecce ut reſpiciat (ore) e cœlis, loco habitaculi ſui,
Ac benedicat operi propoſiti noſtri,
Ut dirigat oculos ſuos (eo) ac auxilium mittat,
Super ſervum ſuum, filium ſervi ſui Eliezer.

Cæterum quod Conſtantinæ vixerit, ac natione fuerit Græcus primis ſtatim verbis Præfatione indicat: אמר מרדכי בן אליעזר כוסטינו חקוסטנדינו יקני *Dixit Mardochai filius Eliezeri Conſtantinenſis Græcus.* E Præ-

§. VIII.

Commentariis Karraeorum recenſendis noſtra ſe addixit opera, nulla proin ratione præteriri debet alius quispiam, idem pertractans argumentum, MStus quoque ac doctiſſimo Jo. Morino Congreg. Orat. Pariſ. P.P. hinc inde laudatus. (n) Inſcribitur ספר המבחר ſeu *Liber Selectus*. Formam ſi expetas externam; in folio eſt minori, tres digitos circiter craſſus. Ortus refertur ad annum 1199. Autorem agnoſcit non incelebrem inter ſuos *R. Aharonem ben Joſeph*. Senſum venatur hic litera-

X 2

ſationa ipſa ſatis longa nil addimus, ne nauſeam moveamus Legenti. (m) Calligraphiam antiquitatis indicium eſſe refert Joh. Henr. Hauer Obſerv. Phil. Crit. §. VI. ſic edoctus abſque comparabili Boſio, ex verba ipſius: *Quamvis autem indicia ista e quibus antiquitas horum Codicum colligi poſſit, ſilentio prætereat b. L Glaſſius, inter alia tamen vel ſola calligraphia, quam in eo cernere licet, illum index & teſtis locuples eſſe poteſt. Hanc enim veterum eſſe antiquitatis MSS. Codicum indicium, docuit me B. Boſius.* conf. Merieus Caſaubon. Fil. de Lingua Anglica vetere ſeu Saxonica p. 130. (n) Ita in Epiſt. ad Joh. Buxtorf. quæ eſt inter eas, quæ ſub nomine *Ecclefia Oriental. Antiquitat.* non ita pridem Lipſiæ excuſa ſunt num. LXXI. p. 320. *Petis quem Karraitarum librum habeam? unicum habeo, qui in Legem commentarius eſt manuſcriptus, in folio non admodum magno, tres digitos aut circiter craſſum: Scribebat anno 1199. Liber inſcribitur* ספר המבחר *autor R. Aharon filius Joſephi. Ex eo autore manifeſtum eſt, Karraitas unum Scripturam Veteris Teſtamenti, non ſecus ac alii Judæi explefla. Saltem admodum eſſe in explicandis Maſorethicis & Grammaticis Criticis; Tal-*

teralem ſtudioſe, paſſim hinc comparent obſervationes Grammaticæ, doctiſſimis (o) Grammaticis egente Rabbaniſtarum Kimchio & R. Jona non ſine cenſura ſubinde allegatis.

§. IX. Non

---

mud & Miſebnam non admittere ut regulam fidei, verumtamen eadem ſæpe ad Scripturæ illuſtrationem. Eadem eſt illa plane cum aliis Judæis quæ Rabbaniſtas inter, controverſia de Scriptura & Traditionibus, qua eſt Catholicis cum Lutheranis, Pancus interjectis pergit: *Grammaticos adverſariorum nonnunquam tutæ ut Kimchium & R. Jehum, paſſimque ii ſtatim ſum utuntur, grammatica præcepta ſolicitan.* vid. plur. ibid. Non modo Legis Moſaicæ ſed & Pſalmorum explicatio hoc libro comprehenditur, ſiquidem fides habenda ſit R. Schebtai in שבחי ישרים ואנשי כשרי f. 17. col. 2. n. 17. ubi ita ſcribit: חסבור רבי אחרון הרופא בן יוסף הקראי פירוש אחד על כל מבוקי התורה גם על תהלים כתיבת יד. *Elicho Juſtorum f. Liber Elicho autore R. Aharon Medico b. n Joſeph Karreo. Commentarium prolixum in omnes verſus Legis, ita non in Pſalmos; Mſtum.* (o) Dignos judicavit hos R. Salomon ben Melech e quibus maximam partem Commentarium ſuum Grammaticum מכלל יופי conciinaret; hinc ita de prioris in Præf. ad lib. c. אותריהם דבי דור קמחי עליו אמרו האוהבים על דוך והלצרך אם אין קמח אין התורה. *Hos* (in præcedentibus laudatos) *excipit ſapientiſſ. R. David Kimchi, & hoc a ſubſiſtentia: unde etenim homini ſine elegantia dictum erit mihi certe ſa-vum, hoc quod ſcripſit.* de poſteriori ibid. l. c. בספר עלין ריק מכלל הוסן בא שנקרא בשם התלמוד

§. IX.

Non ita pretiosa quæque selecta ac libro præcedenti *Selecta* recondita, ut de penuria querelas moverent posteri, non ita demessa omnia, ut de spicilegio desperarent alii, dum legerunt majores, materia colligendi relicta quoque filiis. Selecta licet sint nonnulla, est tamen quo satientur quoque subsequentium ætatum mortales, diti gaza repleta esse volumina sacra *R. Jaacob ben Reuben* testis est. Sacratioribus Musis quum vacat hic, novos pandit thesauros, quos reseratos exhibet ספר הישר *Liber Divitiarum*, quo Legem, Prophetas, & Hagiographa satis prolixe explicare annititur. (p)

§. X.

Selectiora pateant licet; divitias ostentent alii, neque nunc tamen exhausta omnia quivis fatebitur, qui de profunditate Scripturæ accuratius informatus est. (q)

(*R. Jonah*) *R. David Kimhi in libro* מכלל *nom. ar. memoriæ prodidit, magnum hunc fuisse in arte Grammatica.* (p) Ita de eo R. Schabtai in ישנים ישישי f. 60. col. 1. n. 53. ספר הישר ר' יעקב בר' ראובן הקראי מיוחס לאחד מאחי התלת כותבת ית על *Liber Divitiarum auctore R. Jaacob fil. R. Reuben Karæo i. e. Commentarius satis prolixus in Legem Prophetas & Hagiographa. MStus.* Τῆ Σοφίᾳ ἐπίστευσε ὁ πλούσιος χρήματα ἀυτῷ· καὶ ἔτερος ἐξιχνιάσει ἐως ἐξιχνιάσαι αὐτὴν. ἀπὸ γὰρ βαλλάντιος ἐπλήσθη ἀλφιτώνης ἀυτῆς, καὶ ἐν ἐμπορίᾳ αὐτῆς δόξαν εὕρισκε μεγάλην. *Neque primus perscrutatus novit eam, neque finietur ultimus per-*

Novus emrgit enim Interpres *R. Jehoſchia ben R. Jehuda*, cui poſt uberrimam aliorum meſſem tantum remanſit, ut vel in ſolo primo Moſis libro inveniret, quo ve-ſtum aliquod opus conſcriberet בראשית רבא vel ספר בראשית *Geneſis magna ſ. Liber Geneſeos* dictum, quo Philoſophice explanat librum hunc ſacrarum origi-num. (r)

§. XI. Tra-

---

ceſſigavit eam; Supra mare multa eſt enim cogitatio & conſilium ejus ſupra abyſſum ingentem. Idem Auguſtin. Ep. 2. ad Voluſ. inculcat: *Tanta eſt chriſtianarum profunditas literarum, ut in eis quotidie proficerem, ſi eas ſolas ab incunabulis pueritiæ uſque ad decrepitum ſenectutem maximo otio, ſummo ſtudio, meliore ingenio conarer addiſcere, non quod adeo quæ neceſſaria ſunt ſaluti, tanta in eis perveniatur difficultate, ſed cum quisque ibi fidem tenuerit, ſine qua pie rectèque non vivitur, tam multa tamque multiplicium myſteriorum umbracula ſpacia intelligenda proficientibus reſtant, tantaque non ſolum in verbis, quibus iſta dicta ſunt, verum etiam in rebus, quæ intelligenda ſunt, lateat altitudo ſapientiæ ut ammoveſſimus, acuteſſimis, flagrantiſſimuque cupiditate diſcendi hoc contingat, quod eadem ſcriptura quodam loco habet: quum conſummaverit homo tunc incipit.* (r) R. Schabtai in שפתי ישנים f. 14. col. 1. n. 99. ר' בראשית ונקרא גם בן בראשית רבא ורבי יהושע בן רבי יחזיה חקראי חכור מיול עול ס' בראשית עם פילוסופיאת *Liber Geneſeos qui vocatur quoque Geneſis Magna autore R. Jehoſchua fil. R. Jehuda Karrae. Volumen magnum in librum Geneſeos philoſophice conſcriptum.*

§. XI.

Tractant oracula sacra admodum studiose Karræi, at non eo solum fine, ut מקרא ליתן in numerato habeant, de praxi, adversariis etiam tantopere laudata, (s) nec quic-

---

(s) Rabbinorum doctissimus Dav. Kimchi patrem declarat doctrinam circa hæc in Prof. Commentat. in Jos. ואמרו רבותינו ז"ל לומריהם לא נאמר אלא עושיהם מלמד שהמעשה גדול ואף על פי שאמרו הם ג"כ התלמוד גדול התלמוד מביא לידי מעשה לפי שעדיפו התלמוד אלא משני שהוא מביא לידי מעשה ולא יבשר המעשה מכלי והלמוד כמו שאמרו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד אלא בודאי שהמעשה גדול כמו שאמר הכתוב ולמרתם אותם ושמרתם לעשותם לפרש בעבור שתעשו ואמרו רז"ל כל מי שיש בו בעשיית יש בו בלמידה וכל מי שאין בו בעשיית אין בו בלמידה ואמרו עוד כל האומר אין לי אלא תורה אין לו תורה פי' שאף אין לי עסק בעשיית המצוות אלא בקריאת התורה בלבד אין לו אמת שכר קריאת התורה שנאמר ולמרתם אותם ושמרתם לעשותם כל שיש בו בעשיית יש בו בלמידה וכל שאין בו בעשיית אין בו בלמידה ואמרו כל העוסק בתורה בלבד דומה כמי שאין לו אלוה שנאמר לא אלוי אמת וללא תורה פי' שהלמוד מאין מעשה אין בו רבר פועל אבל הוא מביא ומסיק לעשות וליולתו ודמו הכמינו ז"ל התלמוד מביא לידי מעשה לפי שבהנה בוא ואין

quicquam ſolliciti: ulterius haud gravatim progrediuntur, quæque vel καθ' ὅ μὴ γέγρ. præſcripta inibi deprehendunt, vel καθ' ὃ γέγρ. per pronam conſequentiæ Legem

---

מציב לו דלתות כי בודאי יזהה אותו הבית משגלת.
ונעזב. כמדבר ומקצתם. ומפני אותו למי שאין לבו
בית ובונה דלתות לבית כי פורח ודלתות ללא
תועלת הוא. *Dicunt autem Rabbini noſtri p. m. non dicitur diſcantes ea, ſed facientes,* (PLCXI.10.) *præſtantia hoc ipſo Praxeos innuitur. Licet enim iidem ſimiliter dicant: magna eſt doctrina, ſc. doctrina praxeos eſt directiva, non attamen ob eandem doctrinam eſſe vult, quam quia ad Praxin viam ſternit, neque enim Praxis abſque doctrina bona eſt. Quemadmodum dicunt:* (in פרקי אבות c. 2. th. 5.) *Rudis peccatum non formidat, neque Inculta pius eſt. Extra controverſiam enim Praxis magnum habet momentum; quemadmodum Scriptura quæque docet:* (Deut. VI. 3.) *Diſcatis ea ac cuſtodiatis ut faciatis illa, diſcite eam ob cauſam ut reipſa exprimatis. Amplum dicunt Rabbini noſtri p. m. omnino qui ſe Praxi addixit, doctrina quoque attendat neceſſe eſt; omnino vero qui praxeos non ſtudioſus eſt, nec doctrina addictus erit. Pergunt iidem: Omnis qui dicit nil mihi curæ niſi lex, ille non eſt Lex i. e. qui dicit nil negotii mihi cum obſervatione legum faceſſo, ſolum in legibus earum occupor, ille nec pro lectione quidem mercedem ſperanda, quia doctam eſt: diſcatis eam cuſtodiatisque propterea ut faciatis illa: quicunque Praxi addictus eſt, addictus ſit doctrinæ neceſſe eſt & quicunque Praxin minus curat haud quoque ſolicitus erit de doctrina. Dicunt item quicunque ſoli Legi hæret, ſimilis illi eſt qui Deum non habet, Q. D.* (2 Chron. XV. 3.) *ille quidem verus Deus eſt ac in quibus non eſt Lex, ordinare noſcunt, doctrinam abſque praxi rem nullius ejus eſſe, patens*

Legem comparent, (t) in uſus transferunt, ipſo opere exprimere hæc ſatagentes. Agenda inde ipſorum exurgunt Eccleſiaſtica; hujus fontis eſt, quicquid civilium legum poſſidet hoc hominum genus. Plures vero ſunt qui ritus ac ſtatuta uno volumine congeſta exhibent, e quorum numero memoratus jam nobis eſt in præcedentibus *Abaron ben Eliahu*, cui a latere adeſt *R. Eliae Baiſchiziua ſ. Byzantinus fil. Moſi fil. Menachem*, uti nec nomine ita nec argumento & dignitate multum diſtans: libri quem compoſuit titulus eſt אדרת אליהו *Palium Eliæ*. Præcepta hoc volumine explicantur affirmativa & negativa, unde & כפר מצוות *Liber Præceptorum* vocatur aliis. (u)

mala ac damna ſibi & aliis inferre. Comparant etiam Rabbini noſtri p.m, Doctrinam abſque praxibus, qui domum ſuam extruit, nec tamen in ea januas conſtituit, certe enim domus ita exſtructa deſerta ac exhibita erit ſuis deſertum. Aliqua aſſimilans talem ils qui partim adificat, quum tamen domo deficientia ſit, enim enim pertectum nullum unſuerit. (t) Tripliciet fundamento ſua ſuperſtruunt Karræi, *Scriptura, Argumentatione & hereditaria interpretationum tranſmiſſioni*, quam ipſam tamen corrigendam volunt ſicubi deficiat. Tradit hoc Jehuda ben Eliezar & ipſa Karræus ſeq. rythmis:

וישענו על דרכים שלושה //
כתוב וקשה וסבל תירושה //

Et ſubniuntur (Karræi) *viis tribus,*
Scriptura, Argumentatione, & hereditaria interpretationum tranſmiſſione. vid. Selden. de uxor. Ebr. l. 1. c. 3. p. 7.

§. XII.

Remotárum gentium ritus & conſuetudines vivendi noſſe curatius, non minima eruditionis pars eſt, doctiſſimus quibusque deſiderata anxie: Hinc exteras olim

---

(o) Eius meminit Jo. Buxtorf. in Biblioth. Rabb. p. 309. his verbis: אגרת אדיהו *Pahum Elia. Liber agens de ritibus Karraorum, in quibus a cæteris diſſident, a R. Elia Baſchiaco, Edit. Conſtantinop.* Luculentius vero quid eo tractetur pandit R. Schabtai in שפתי ישנים f. 4. col. 1. n. 71. אגרת אליהו רבי אליהו כשיצו בן משתבן סנחם הקראי דנקראים כן כת הקראים שאומרים שהם מקיימים המקרא כפשוטה ובימי צרוק וביתוס התחילו כת הקראים ר״ל וספר זה הוא על המצוות עשה ולא תעשה ומתחיל סריטו קידוש החרש ועבורתו כי הוא עיקר החלוקים בינם ובין כת הרבנים ובו מפרש קצת ע״י חכונת הליכות השמש והגלגל ו״אחב והמצוות כסדר כל השנה שבתות ויומים טובים וכל המצוות עד סוף ירושה ומרת ובנו רבי כלב אפיטרופולו התחיל סריטו שמיטה ויובל והשלים אותו ונקרא גם כן ספר מצוות רפום קונסטנטינא *Liber Pallium Elia inſignitus, autore R. Elia Baſchiazio, filio Moſis, fil. Menachem Karrae. Sectantem dicuntur, qui ſunt de Sella Karraorum, quod ſe Scripturam ſervare dicant juxta ſenſum ſimplicem & literalem. Cepit hos Karraorum Sella tempore Zadoki & Baithuſi. Liber vero hic agit de præceptis legis affirmativis & negativis, & incipit a conſiſtentiis de novilunio & embolismo, quia has ma-*

olim luſtrabant oras frequentes, terras circulabantur & maria ex aliorum vivendi regulis ſuas emendaturi. Nec Hebræa gens, inviſa licet, inſalutata permanſit; habe-

teria radix eſt controverſiæ inter illos & Sellam Rabbaniſtarum. Deinde aſtronomice expenuntur in eo curſus ſolis & ſtellarum, præterea præcepta ſecundum ordinem Sabbatorum & Feſtarum tatius anni, quum omnia præcepta usque ad ordinem de hæreditate. Cui autor immoritur. At ſiluo eum R. Caleb Aphundapolo ulterius incepiſſe a conſtitutionibus anni Sabbatici & Jubilæi, eumque ad finem perduxiſſe. Alio titulo etiam Liber Præceptorum notatur. Impreſſus Conſtantinopoli. Eſt hic is quem MStum vidit Seldenus de Anno Civili Vet. Jud. c. 2. p. m. 8. ita ſcribens: *Scripſit ille* (Eliah ben Moſeh) *Tractatum ex receptiſſimis Sellæ ſuæ ſententiis deſumptum et in* סדרים *ſeu Ordines diſtributum, quorum primus eſt* בזמנים *de Temporibus adeoque de die, nocte, ſeptimana, menſe, anno. Et* לחיות *inquit,* שהמצוות תלויות בזמנים ידועים כגון בקר וערב ויום ולילה חדש ושבוע ושנה על כן ראוי לנו לבארם תחלה קודם התחלנו לבאר במצוות התורה *Cum præcepta ex temporibus notiſſimis, veluti matutino, veſpertino, die, nocte, menſe, ſeptimana & anno pendeant, viſum eſt nobis ea explicare, antequam explicationem præceptorum legis aggrediamur. Ordo ejus ſecundum eſt de Sabbato, tertius de Paſchate, quartus de feſtivitate paſchali, quintus de ea quæ eſt ſeptimanarum, ſextus de Incenſu ſeu suffitu thuris, ſed mutilus. Nec plura habentur in exemplari*, quo utor. *Floruit ſub annum 240. chiliadis judaicæ ſextæ, id eſt Chriſtianæ. Moſen Maimonidem, Abin Ezram, Levi ben Gerſom, Traditionalemque alios ſubinde*

bat & hæc quod in admirationem raperet peregrinos; non præruptæ viæ, non inhoſpita ſaxa aditum ad eam Philoſophis præcluſerant. Enimvero labore hoc, improbo certe, ſuperſedemus nos, poſtquam literarum monumentis apertior Judæa facta. In præcedentibus memoratus R. Eliahu, hunc alius excipit liber, autoris incerti, quo ita dilucide Karræorum vivendi ratio exexpoſita deprehenditur, ut quantum hi a Sadducæis præcipue ac aliis Sectis diſtent, pateat ad oculum. A materia, quæ pertractatur inibi מנהגי הקראים *Karræorum Ritualia* vocatur ut plurimum. (x)

§. XIII.

Aliquot Juridico Rituales libri in conſpectum dati hactenus, at vero latior eſt Jure conſultorum campus, quam ut unus emetiri eum valeat; mortalitas eſt, quæ matu-

citat. Byzantii aut Icco aliqua non ita diſſito ſcripſiſſe cum vix dubito. Nam Tabulas Aſtronomicas calculum motuum ſolis & lunæ conſtituturus ait ſe operaturum באופק קוסטנטינא סמכים לרשת אלבתאני *ad latitudinem ſeu horizontem Conſtantinopolis juxta doctrinam Albatenii Arabis.* Plura vid. ap. cit. Seld. (x) R. Schabtai in שפתי ישנים f. 44. col. 1. o. 199. הנצא הפרש בין כת הקראים ובין כתות הצדוקים וביתוסים וכן כת הפרושים ובין יהודת הגבלני מארץ הגליל: *Deprehendes ut ea differentiam Karræorum a Sadducæis & Bathuſæis, nempe Sectam Phariſæorum nec non Jehudæ Gablanæi ex terra Galilææ.* Venetus impreſſus eſt unta Buxtorf. Append. ad Biblioth. Rabb. p. 456.

maturitati ſtudiorum obicem ponit, coojuncta cum amplitudine eius quod tractatur; ὁι μέγας γραφεὺς omnes, ipſa veritate judice. Quare citra dubium generaliora indicaſſe ſolum memoratis autoribus ſufficiebat, ſtrictius oonnulla perſequendi aliis occaſionem ſuppeditantes; Quam quoque ita captabant aliqui, ut indifficilioribus vires experiri non dubitarior. Matrimonialia jura præ cæteris utilitate ubique obvia ſe commendabant doctioribus Karraorum, quapropter certatim his ſe dedebant totos fere. E quibus nominoamus nunc *R. Jehudam Pocki*, autor hic eſt libri שער יהודה *Porta Jehude* dicti, quo materiam de Inceſtu & Concubitu Illicito prolixe exponit. Impreſſus Conſtantinopoli anno Chriſti M D LXXXII. (y)

(y) Doctiſſimus Seldenus, qui mutuo cum accepit a Radulpho Cuthworthо Cantabrigienſi ita de eo libr. de Anno Civil. & Calendar. Jud. c. 2. p. 7. *Libri Scripturariorum..., quantum hallenus edifiere potui, admodum ſunt pauci. Nec quidem typo impreſſum alium mihi videre contigit præter unicum illum* שער יהודה *dictum, ſeu Portam Jehuda, quicquid eſt* עריות על עבירין *de Inceſtu & concubitu illicito, autore R. Jehuda Pocki* מערת בני מקרא *ex textu ſeu ſcripta Judæorum Scripturariorum. Editus eſt hic Conſtantinopoli anno Mundi tuxta eorum calculum 5342. ſeu Chriſti 1582.* Celeberrimus quoque Carpzovius dono datum ſibi affirmat a Judæo Cracovienſi Introd. ad Theol. Jud. c. 4 p. 13. *Sed & ipſi, ait, illorum primum* (ſc. שער יהודה) *poſſidemus, dono ante triennium a Judæo quodam Cracovienſi ablatum. Impreſſus eſt Conſtantinopoli anno* שס"ב *s. v. Chriſti M D LXXXII.*

§. XIV.

Quæ circa matrimonialia obſervari debent, quotidiana equidem ſunt pleraque & in communi vita tantum non ſemper obvia, verum iis ſæpe involuta tricis, ut extricare ſe & artis ſit & laboris. Ita compluribus nodis adſtricta interdum cuncta, ut in ſemetipſos implicati, omnem celent nexum. Quare vincula hæc inexplicabilia plures ſolvere adgreſſi, ut hæſitationem unius alterius ἀμφιβόλιαν compenſarent. Certe R. Aharon b. Eliahu in libro Juridico-Rituali ſuperius recenſito tantum annotavit, ut vel hoc ſolum juſtæ magnitudinis librum conficiat. R. Jehuda Pocki modo memoratus teſtimonio ſuo confirmat idem. Hos alius nunc excipit, *R. Jeſchua*, boni ut videtur, publici ſtudioſus quam maxime, hic, ubi nexus incipiant quove condant ſe, ut facilius ratione percipi queat, viam diverſam a præcedentibus ingreſſus per quæſtiones & reſponſiones rem omnem dilucide monſtrare conatus eſt, conſcripto hanc in rem peculiari libro, qui שאלות ר' ישוע *Quæſtiones R. Jeſchua* inſcribitur. (z)

§. XV. In-

Hiſce gemina docet R. Schabtai in שפתי ישנים f. 79. col. 1. s. n. 167. והוא על כל דינו ערוות וקרבות האסורות זה לזה מצויר תכל בעגולים עגולים כמו אילנות גם חבר ב' כרכים תפלות ובקשות רפיס קונסטאנטינא השי"ס *Agit vero ipſe de Inceſtu aut gradibus prohibitis. Omnia formata ſunt per circulos rotundos ad modum arborum. Compoſuit etiam duo volumina Orationum & precationum. Impreſſus Conſtantinopoli anno 1542.* (z) R. Schabtai in שפתי

§. XV.

Tantum involuta ſunt matrimonialia jura, ut nec evolvi queant dum revolvuntur pluribus, nodant ſæpe plus quam enodant docti: quare fit ut nunquam materia differendi præſcindatur penitus. R. Jehuda Pocki & R. Aharon b. Eliahu ſtrenue in hoc decurrebant ſtadio, verum non ſine præcurſore. Idem ſaxum ante eos volvebat *R. Caleb Aba* edito libro cui titulus ספר חכימה ſeu אגרת חכימה quo materiam hanc ex inſtituto pertractat. (a)

§. XVI.

Viſi a nobis Karræi, ſed Matrimonialibus intenti; in hæc vero non ita animi intendunt vires, ut ad reliqua Codicis S. præcepta attendant ſegnius; Non ita lyncei

---

שאלות רבי ישוע בן יהודה f. 73. col. 1. n. 39. ישנים
הקראי מיני אסור עריות ותשובות ר' יעקב בר
שמשון ותוא ספר פרבי בנימין בן משה מיני ומנהגי
הקראים כ"י *Quæſtiones R. Jeſchua ben Jehuda Karræi de Gradibus prohibitis et reſponſiones R. Jacobi fil. Schimſonis. Et hic liber eſt a R. Benjamin, fil. Moſis de Juribus et ritibus Karræorum. MStus.* (a) R. Schabtai in שפתי
ספר חכימה או אגרת f. 31. col. 2. n. 15. ישנים
חכימה ר' כלב אבא הקראי על אסור ענייני קורבת
העריות ובא בספר שער יחורית *R. Caleb Aba Karæus auctor eſt libri* חכימה *qui agit de prohibitis rerum quæ circa Inceſtum occurunt additum 15 libro Schaar Jehuda.*

cei ſunt in his, ut caligent in aliis. Diligentia eorum occupatur quoque tantum in cæteris Legibus divinis ut peculiares inde ſurgant libri, in quorum cenſum primum venit ספר מצוות autore *R. Said fil. Japhet & R. Levi ben Japhet*, qui conjunctis viribus vaſtæ nobis opus MStum concinnarunt de Præceptis ſ. Codicis; (b) idem quoque executus *R. Aharon ben Joſeph.* (c)

§. XVII.

Hortos amœnitate conſpicuos laudat cum ætate noſtra antiquitas; tantum valent fragrantes flores ut ut cum omnium pertæſi ſunt mortales, hos tamen nec quicquam faſtidiant: vel ipſi reges faſces permutabant cum raſtris, paradiſos propriis conſerentes manibus. At nec his omnes afficiuntur delitiis, eadem roſa propius nonnihil admotà naribus reſpirat hic exſpirante alieto. Alia ſunt quæ animum faciant, Paradiſus Dei plantatus manu; florea hic ſunt, qui nil niſi divina ſpirant: quare omnes, qui in hoc aliquid ſuſcipiunt laboris, laudibus nor

(b) R. Schabtai in שפתי ישנים f. 47. col. 2. n. 283. ספר המצוות. רבי סעד בן יפתי ורבי לוי בן יפת הקראים חבור גדול בחיבת יד *Liber Præceptorum autoribus R. Said ben Japhet, & R. Levi ben Japhet Karræis, volumen magnum MStum.* (c) R. Schabtai in שפתי ישנים f. 47. col. 2. n. 285. ספר המצוות רבי אהרון בן יוסף הקראי הובא בספר שער יהודה *Liber Præceptorum autore R. Aharon ben Joſeph Karræo; adducitur hic in libro Schaar Jehuda.*

oppido digni ſunt, e quorum numero eminet aliquoties non ſine laude memoratus *R. Aharon ben Eliahu* (d) hic hortum hunc apertiorem dum reddere conatur librum conſcribit גן עדן *Hortum Edon* ſeu *Voluptatis* dictum, quo præcepta Codicis Sacri explanat pro viribus. (e)

§. XIIX.

De hortis judicium qui fert ad fructuum attendit præſtantiam; fructus dum laudas horti ſimul extollis culturam, arcto hæc invicem cohærent nexu. Hoc perpendens ſecum *R. Jehuda* ut commendatior ho-

(d) Alius eſt hic a R. Eliahu ben Moſe qui אוצרות אליהו *Pallium Eliæ* ſupra citat. conſcripſit, de quo libro nunc notamus extare eum in Bibliotheca Lugduno-Batava at multo auctiorem, quam produxit Seldenus, uti tradit hoc Joh. Mayer in Annot. ad כתר שלם p. 186. *Qui tamen idem liber eſt, quem paulo ante citavit ex Seldeno MStus, tamen auctor R. Elias ben Moſe Candiotſis vel Byzantinus, quem Seldenus mutilum produxit in Tractatu de anno Cimli Veterum Judæorum & ſex Sedarim citavit, cum in eodem libro Conſtantinopoli impreſſo, qui extat in Bibliotheca Lugduno-Batava multo plures Sedarim ſive ordines & capita inveniantur.* Hæc Mayerus. (e) R. Schabtai in שפתי ישנים f. 17. col. 1. n. 32. אחרון. בן אליהו הקראי גן עדן ר"ל ונקרא ג"כ ס' המצוות והוא פירוש על המצוות׃ *Gan Edon ſ. Hortus Voluptatis auctore R. Aharon ben Eliahu Karreo, vocatur quoque Liber Præceptorum, commentarius eſt in Præcepta.*

minibus hortus Eden redderetur, fructus inde decerptos affert in libro אשכול הכופר quo prolixo commentario præcepta divina rythmice explicata fistit (f)

§. XIX.

Hæc fere sunt commentaria Karraitica in universum Mosaicarum Legum complexum adornata, digna certa quæ vulgatioris fierent usus typographiæ adminiculo. Duos his superaddimus Codices quos R. Aharon ben Eliahu in Codice MSto rituali a nobis perlustrato subinde citat, nec, quod sciam, ulli memoratos, *R. Jeschuam*, qui commentario decalogum explanat. ספר עשרת הדברים nomen operis est seu *Liber decem Præceptorum.* Alter Commentarius in Legem est, autorem *R. Tobiam* agnoscens inscribitur ספר אוצר הנחמד *Liber Thesauri desiderabilis.* Plura citra dubium sunt huius generis Karræorum scripta, quorum copiam frustra nobis, tanto intervallo ab hoc hominum genere remotis, promittimus. Terræ alio solæ calentes adeundæ, si plura desideres.

§. XX.

Elucescit ex his quantum sacratioribus studiis teneantur Karræi, quibus ut eo majori vacare queant successu atque Interpretis officio rite fungantur, nil omittunt

(f) Schabtai in שפתי ישנים f. 9. col. 2. n. 203. חבור גדול על המצוות ומסודר על עשרת הדברי והכל בחרוזות נפלא כתיבת יד *Volumen magnum est de præceptis atq; concinnatum juxta decem præcepta rythmis elegantissimis. MStum.*

tunt, quod ad Hermeneuticæ Sacræ accuratiorem cognitionem viam ſternit. Scripta eorum produnt animos Philoſophiæ cognitione non leviter imbutos, Grammatica item ſtudia minime iis ſordent. Non eo inter ipſos rea deducta, ut Grammatici nomen objiciatur pro convitio; non hæc inolevit perverſa cacoethes: ex dignitate rem omnem metiri norunt, hinc per campum hunc dum exſpatiantur frequentes, multa politioris eruditionis monumenta eruderant & ad radiatum inſigne diei producunt. Inter alia vel inde hoc liquet, quod peculiaria adornent ſcripta, quibus Grammaticea cognitionem inculcant ſedulo. Liber כלילת יופי *Perfectio Pulchritudinis R. Aharonis ben Joſeph* hunc finem præfixum habet, quippe quo præcepta Grammatica explicantur unice. (g)

§. XXI.

Summa labant nullis ſuperſtructa fundamentis, hæc ſi concutiantur, ſurſum atque deorſum cuncta ruunt; ſi abſint, omnis illico laxatur compages: ſed quo firmiora ea ſunt, eo magis perennant, quæ illis innituntur. Non hoc fugit Karraiticam gentem, norunt hæc vel experientia quotidiana edocti, quare ea ſeligunt fundamentorum loco, quæ (recte applicata) arietum pulſua elu-

M 2

(g) R. Schabtai in שפתי ישנים f. 32. col. 1. n. 26. ita: כלילת יופי רבי אהרון הראשון הרופא בן יוסף קראי ספר דקדוק: *Perfectio pulchritudinis auctor R. Aharon primo Medico fil. Joſephi Karrae, liber Grammaticus.*

eludunt omnes haud difficulter. Scriptura Sacra eſt, quæ nullis τῶν ἐξ ἐναντίας movetur furoribus, nec mota eſt unquam, perſtat immota ſemper, in caſſum laborant qui eius convellere ſatagunt autoritatem. Hinc in eo certe merentur laudem Karræi, quod dogmata ſua non cariosis veterum Rabbinorum fundamentis, Rabbaniſtarum more, inædificent, ſed Codici Sacro & αὐτοπίσῳ & ἀξιοπίσῳ. A variis hoc tentatum, inter quos præ aliis Europæis innotuit *R. Joſeph ben R. Moſe*, hic ut ſuos in religione Karraitica firmaret, peculiarem conſcribit epiſtolam קריה נאמנה *Civitas Stabilis* dictam, qua quicquid fundamenti ex Sacris Literis exſculpere valet colligit, veritatem religionis ſuæ adſtruere indefallaborans. (h)

§. XXII.

Servire nos Deo convenit ut domino, obſequi ut Patri; vinculum vero quo ſibi nos religat conſtringitqoe religio eſt. Non hæc vi externa ſed argumentorum efficitur pondere. Intempeſtivus fervor eſt, quo non tam docetur quam cogitur, quo errantes non argumentis ſed ferramentis, non acie verbi ſed ferri, non igne charitatis ſed carnificis tolli jubentur; (i) ſuaderi vult

(i) Lactant. l. V. Inſtit. c. 14. *Quis imponat mihi neceſſitatem vel colendi quod nolim, vel quod velim non colendi.* Ita quoque Bernhard. Serm. LXVI. in Cantic. air: *Fidem ſuadendam non imperandam eſſe.* Hos ſuos ſequitur

vuk cogi neſcit Karæorum quoque judicio. Sedulo hi ergo in id incumbunt, qui religionem ſuam argumentorum robore aſſertum cant. Multus in hoc eſt, variis ingenii monumentis eruditioribus notiſſimus, *R. Aharon ben Eliahu*, peculiari enim libro quem נוצר אמונים *Cuſtodiens Fideles* inſcripſit, fundamenta religonis ſuæ multis rationibus firmata profert. (k)

§. XXIII.

Rogum Talmudi qui extruunt, næ illi vel incompérta dijudicare præſumunt, vel affectuum æſtu nimium quantum in transverſa abripiuntur. Sunt in eo multa ſana at inutilibus interdum involuta corticibus; multa fida antiquitatis Judaicæ collapſæ rudera comparent ibi, veſtigia deprehenduntur ad convellendam Judæorum hodiernorum perfidiam, illuſtratur inde utriusque Teſtamenti hiſtoria, ſunt ibi ex antiquitate proverbia, in-

 ſignes

Thuan. præf. ad libr. Hiſtor. *Alia quippe omnia pro arbitrio civilis magiſtratus atque adeo Principis ſancinntur, fola religio non imperatur, ſed ex præconcepta veritatis opinione accedente divini numinis gratia, bene præparatis mentibus infundatur. Ad eam cruciatus nihil valent; quia obfirmant potius animos, quam frangunt aut perſuadent.* (k) R. Schabtai in שפתי ישנים f. 33. col. 2. num. 11. נוצר אמונים רבי אהרון בן אליהו הקראי ובו ק"א פרקים מעיקרי האמונה כתובת יד / *Nezer Emunim ſ. Cuſtodiens Fideles autore R. Aharone ben Eliahu; abſolvitur hic liber CIX.*

ſignes ſententiæ acuteque dicta innumera. Sunt econtrà quoque, quæ diſplicent eruditioribus & inter hos Karræis maxime, φιλονεικίαν enim Talmudis dum impugnant illi, ſubinde vaniatem contentorum evincunt. Unus e primariis eſt *R. Aharon ben Joſeph*, peculiari hic libro מורה אהרון *Doctor Aharonis* dicto in Rabbaniſtarum & ritus & traditiones inſurgens, βεβήλους καὶ κενοὺς μύθους ſæpius eſſe pluribus adſtruit. (l)

§. XXIV.

Ordinem qui claudant duo adſunt Karræorum, alter *R. Elias Byzantinus* ut aliis ingenii monumentis ſic libro quem de ordinatione ſolenni Presbyterorum ſcripſit clariſſimus. *Liber Presbyterorum* Ebraice ספר זקנים vulgo audit hic. (m) *R. Joſua* alter eſt, materiam de ערות

---

capitibus, de fundamentis fidei. MStus. (l) Buxtorf. Biblioth. Rabb. in Append. p. 454. ita: מורה אהרון *Doctor Aharon, R. Aharon Karræus, refutatio nugarum Talmudicarum MStus.* Nihil abludit R. Schabtai in שפתי ישנים f. 40. col. 4. n. 108. ita ſcribens: מורה אהרון ר' בן יוסף קראי פלפולי חקראים נגד מנהגי כת הרבנים האשכנזים ונגד הקבלה כ"י: *Morch Aharon f. Doctor Aharonis, autore R. Aharone fil. Joſephi Karræo: i. e. Diſputationes Karræorum contra ritus Rabbaniſtarum Germanorum, nec non contra Traditiones. MStus.* (m) Cl. Hottinger. Primit. Heidelb. Diſſ. 1. p. 25. *Idem* (R. Elias Byzantinus) *ſcripſit* ספר זקנים *Librum Presbyterorum; quoniam rationem presbyterorum ſeu qui in ordinatione ſolenni ſive ma-*

ערוות *Gradibus prohibitis* in ספר הישר *Libro Recti* operose exponens. (n)

§. XXV.

Inter Arabes plerumque hospitantur Karræi, lingua ubi omnibus una est, qua re fit ut plura sermone exarent vernaculo, quæ nos in his oris maximam partem vel latent penitus, vel non adeo bene cognita sunt, prætermissa ergo ne in certis compleremus chartas. (o)

---

num impositione in presbyteratum id est Jurisconsulti sensu & Theologi dignitatem evecti sunt, continet. (n) Id l. c. *R. Jehosua discipulus R. Josephi* הרואח *Videntis scripsit* ספר הישר *Librum Recti, ubi etiam operose de* ערוות *agit.* (o) Vid. Hotting. Bibl. Orient. Hist. Eccl. Sec. XII.

Digitized by Google

DISPUTATIO IV.
DE
DOGMATIBUS KARRÆORUM.

zed by Google

CAPUT IV.

DE

Dogmatibus Karræorum.

§. I.

DE Karræorum Nomine, Origine & Libris actum nobis est per præcedentia capita, quantum instituti permittebat ratio: dogmatica nunc aliqua capite hoc ultimo sistimus e MStis Codd. excerpta ut plurimum, (a) non quidem omnia, vasta enim conscribenda

N sic

(a) Non exscribimus quæ vel Rabbanistarum aliqui R. Abarbenel R. Abep Esra R. Levi ben Gerson, Autor libri כוזרי R. Lipman, aliique in commentariis suis de eorum dogmatibus cum refutatione tradiderunt, vel quæ inde partim, partim ex ipsis Karræorum monumentis hauserunt Christiani, Seldenus *de Anno Civ. & Calend. Ebr.* nec non *de Uxore Ebr.* Joh. Meyerus in *de Fest. Ebr. de Uxore Christ. in Annotat. ad* סדר עולם &c. ne observatis aliorum compleamus chartas non sine Lectoris tædio,

ſic fuiſſent volumina, ſed ſpecimen ſolum, ut nosmet intra limites Diſſertationis contineamus, placitorum Karraiticorum dare hac vice animus eſt.

§. II.

Ομφαλὸν θεολογίας Rabbaniſtarum adoriuntur Scripturarii, Legem ſc. Ore propagatam: ſusque deque enim habita omni & ratione & auctoritate quibus θεοπνευστίαν conciliare conantur traditionibus earundem admiratores, cunctas Gloſſas, Conſtitutiones & quicquid illis ſub ſpecioſo חלכות למשה מסיני. *Traditionum Moſaicarum e monte Sinai*, titulo venit, reſpuunt, (b) ſola

(b) Quamvis vel ſingulæ pagine ſcriptorum Karraiticorum de hac teſtentur abunde, lubet tamen audire R. Aharonem ben Eliahu, qui in Commentario Mûto in Legem כתר תורה Corona Legis dicto ſequentia prodidit: המחלקת הראשונה זאת היא שאומרים וש הברים אשר נאמרו למשה על פה נמסרים זה מי משה דור: ואחרי דור כהמשיכם עד שבא להם זמן ונתאוה להכתב בספריהם *Controverſia prima hæc eſt, quod dicunt, aliqua eſſe quæ dicta Moſi fuerint propaganda ore, & hæc per Traditionem adeſſe inde ab ætate Moſis generatione una inſequente alteram juxta mentem ipſorum, usque dum advenisset tempus, quo illis illic fuerit conſignare exaltera.* Rejiciunt hanc Rabbaniſtarum ſententiam variis inducti rationibus, quas R. Aharon ben Eliahu in dicto libro כתר תורה in Præf. pluribus ſatis docte perſequitur, inter alia ita ſcribens: כי מה ראה נותן התורה בהתלה שימסרנה מצווה לכתוב ומסרנה מאזנת בקבלה ולומר להכתב

sola ἐγγραφα pro irrefragabili norma ac regula recipientes. (c)

לא הוו הראוין אי אשר והם דברים מעשיים והשם אמר ליהושע לא ימוש כפר תורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה למען וגו' ואם על פה מסורים מה צורך ההגיון לנביא והוא *Sed quare visum fuisset Dateri Legis in principio, ut aliqua praecepta mandarentur literis, aliqua autem praecepta innotescerent Traditione? nec enim est ut dicat minus fuisse digna quae comprehenderentur Scriptis, vel quum sint in praxi consistentes; Praterea ad Josuam DEUS dicit: (Jos. I. 8.) ne recedat liber hic Legis ab ore tuo, sed meditaris in eo diesque noctesque propterea ut &c. sed si ore fuissent tradita, quid opus habuisset in eo meditari Prophetae vel Videns.* Non tantum vero omnem θεσμοθεσίαν Traditionibus Rabbanistarum abjudicant Karaei, sed nequidem in subsidium explicandi Scripturam vocari debere contendunt, dum Scripturam per Scripturam explanandam asserunt hinc inde; testis denuo adsit citat. R. Aharon ben Eliahu in Praef. ad. כתר תורה MSt. והמחלוקת השנית שאומרים מה שבתוב בתורה צריך פירוש על פי הקבלה האמורה וזה לא יתכן שהכתוב נמשך אחר המכמת הדבור ועלכן חכמם הרבור לבאר הפן המרבר בחבור שאם לא יתוקן הרבור לפי חפץ המרבר לשוא יהיה הרבור לבל מבין ומובן *Controversia altera est, quum asserunt, id quod in Lege scriptum extat, necesse esse expanatur juxta praescripta Traditionum dictarum. Enimvero minus hoc est consentiens. Scriptura enim in cum trahenda est sensum*

§. III.

Fontes Theologiæ Rabbaniſtarum ut obſtruendos clamitant Karraei, ita quoque rivos labentes inde ſublatos

---

qui cum verbis conſentit, nam ea propter convenit ferme ad explicandam loquentis voluntatem in libro. Si enim minus adapietur exatio voluntati loquentis, vana erit illa omni & intelligenti & prudenti. Tandem poſt multa contra Traditiones adducta argumenta concludit דבריהם סותרים זה את זה עלכן נמו חכמי האמת משכיל הקבלה נשענו על הכתוב כלבד ללכת דרך כלולה *Verba ipſorum contradicunt ſibi invicem, propterea declinant veritatis amantes de ſemita Traditionum, atque ſoli inſtituti Scriptura ut via incedant perfecta.* Si modum vero quo Scripturam interpretantur Karraei, quemque ſecutus eſt R. Aharon ben Eliahu in commentariis ſuis expetas, eundem ex eodem MSto Cod. ubi ſequentia comparent rythmice et plurimum concepta:

ואשגם הדבור יחבונן חקיפו בשתה רוכים :
כפי שביארם החכם ר' ישועה בספר ערויות ערוכים :
והכתוב הולך אחרי חכמת המבטא :
ולעולם לא יחטא :
וכמו שיתבאר החפץ בדבוק המבואר ביועד :
כן יתבאר החפץ בכתוב בלי מניעה :
לבד אם יהיה הכתוב החוא מתוקן לאשר יודעו :
וצריך לפתוח אותו למשמעו :
זולת שלא יכחישהו :
החדגש בגלה ולא יבטלהו :

tos aprant, dogmata ſcilicet, quæ ex ſcaturigine hac longe diffunduntur lateque. Perſuaſum vulgo eſt, non mul-

---

השכל במופת מעולה ושלא יהיה לו סותר ׃
מכתוב אחר ושלא יצא ברומח לו יוציא ממשמעו
לכתירת בוחר ׃
ואם אין אחד מאלו הפנים ׃
צריך שיוקח הכתוב במשמעו ולא בדרכים משונים ׃
אבל אם יהיה באותו הכתוב ׃
חסרון מאמר או אות השמש ׃
שאי אפשר שיתבאר חסבון ׃
בפי שהוא נאמר או אפשר שלא נשען ׃
והכתוב על המבין במקום שלא תקצר ההבנה ׃
ויוצא בזה נמצא ׃
בכתוב וצריך לתקון ׃
ויש בתוב שאין בו חסרון ׃
או אות השמש אפשר ׃
שיסבול פנים מחולפים וזה וזה יבשר ׃
ויסביל החלוקה ׃
וזהו תחת הסעף לאופנים משונים והחקירה ׃
חיצאנו להפנים ׃
אל אשר יתרבו אליו הסימנים ׃
ואולם אם האמר ילקח בשתי אמתות בשוה ׃
דין לקחת את שני הפנים כאשר יצוה ׃
לבד שלא יהיה כתוש ׃
כי כתיות כתוש ׃
אי אפשר להלקח ׃

multum distare sententijs utramque partem, at minus, ut conjicimus, bene. Hoc ipso enim, quod Traditionibus,

---

שני הפנים ישלח:
ולכתורים:
כמה שהוא יותר נאות:
לפי התקרבה:
שהיא תלויה:
על פי המחשבה:
ואולם הנשענים על הקבלה:
בפרושי התורה:
אם תהיה קבלתם באותו הכתוב הנקרא:
שהוא מחוסר תקון וישטענה:
שיש להשען עלפי הקבלה:
מן האלהים אשר נתנה:
אבל כהיות הכתוב ההוא בנוי לפי חכמת הסבטא
והם יביאו אופנים אחרים זולתי המובן היא מחשבת
נושה:
ודרך נשויתם בעבור שכל מאמר גוזד:
הוא בנוי מנושא. ונשוא זה מזה להעזד:

Enimvero orationis structura intelligitur sex modis,
Quemadmodum eas explicat R. Jeschua in ערויות ערובים
Quod enim scriptus est exaratum, respondat sapientiæ pronunciatis,
Nec unquam desicciat.
Quemadmodum enim explicatur voluntas sermone perspicue ut cognoscatur:

nibus bellum indicunt, quis non videt arma simul strin-
gere eos impigre contra omnia dogmata ex hoc princi-
pio

Sic quoqm nil prohibet, quod minus volunt ex scriptis declaretur.
Modo scriptura illa adaptata fuerit illi qui novit eam,
Tunc necesse est accipiat in sensu literali,
Praterquam ubi contrariatur
Sensui manifesto. Neque impediat id
Ratio per demonstrationem aliquam prastantem, neque contra-
dictio ipsi insit
Ex alio Scriptura loco, & quando Paralleliſmo deſtruitur.
(Tunc) excipiatur à sensu literali pro voluntate cujusque.
Si vero nullus ex his comparet modis,
Necesse est accipiatur Scriptura in sensu literali neque diver-
simode.
Sed si in ea Scriptura loca adsint,
Ellipsis Sermonis aut litera serviens.
Cum non possibile est, ut explicetur id quod intenditur,
Ea ratione qua effertur, non fieri potest ut non intuatur
Scriptura si, qui error ex loco ubi Oratio non est elliptica,
Ejusdemque generis invenitur (Oratio) i. e. ex Paralelismo reali)
in Scriptura. Quare ordinatio necessaria est.
Est tamen Scriptura locus ubi nec occurrit Ellipsis,
Nec litera serviens qui nihilominus potest
Sustinere modos varios, quorum & hic & ille rectus est.
Atque sustinere discrepantiam aliquam
Dubii quidem loco est (hoc) ob diversos modos; Sed accuratior
consideratio
Deducet eum ut consentiat
Cum eo, ad quem convertunt nota hæc.
Enimvero si oratio aliqua accipi possit in duabus versionibus æ-
qualibus;

pio deducta, diſtent ergo minimum quantum à ſe invicem, neceſſe eſt. Si cui minus hæc certa videbuntur ac

---

Juſtum eſt ut accipiat' duos hos modos quemadmodum præcipit.
Modo non adſit contradictio,
Si enim comparet illa,
Accipi nulla ratione poteſt,
Sed dimittantur duo hi modi.
Nam inclinandum
In id quod magis eſt conveniens,
Juxta propinquitatem
Qua dependet
Ex cogitatione.
Enimvero ſi immixtum Traditioni
In explicatione Legis
Traditio fuerit in ea Scriptura loco prolata
Qui eget ordinatione, objici poteſt:
Quod intendum ſit illi Traditioni
A Deo ſummo quæ originem habet.
Nam tum Scriptura illa effermata ſit juxta ſapientiam pronunciantis.
Et iſti adducant modos aliosprater eum qui intelligitur; Collatio declinans eſt.
Via vero declinationis iſtorum eſt, propterea quod omnis Oratio enunciativa.
Ex ſubjecto conſtet & prædicato, quorum unum adjumento eſt alteri.

Plura in Præf. cit. in hanc rem comparent, omittenda brevitatis lege.

(c) Perperam R. Leo Mutinenſis Italus ſolum Pentateuchum pro regula Karræos recipere aſſerit in libro degli riti Ebraici parte IV. c. I. §. 1. hiſce: *Di tutte quelle che ſu-*

ac receptæ hactenus ſententiæ non adeo conſona, illi ſolius *R. Abaronis ben Eliahu* Libr. Ritùal. de quo ſupra.

O non-

---

rono all' hora ſi è riſervata una Setta che ancor che Ebrei ed oſſervatori della Legge Moſaica, ſono però preſſo loro Heretici, chiamati Carraim, queſta nome deriva da מקרא *che è il puro teſto della Bibbia, perche eſſi intendono che ſi debba oſſervar ſolamente il Pentateuco come ſtà e giace alla lettera, nè ammettono nè vogliono udire alcuna interpretatione, gloſa, nè ordine de' Rabbini. i. e. Una ex omnibus hæreſibus, quæ florebant antiquitus, ad noſtra usque tempora reſervata eſt, qui eam fovent utut Ebræi ſint & Moſaicæ legis obſervatores, nihilominus tamen nobis Heretici audiunt dicunturque Karraim nomine a* מקרא *derivato, qua vox purum textum deſignat Bibliorum, contendunt enim illi ſolum ſervandum eſſe Pentateuchum ſecundum literam acceptum, negletis doctorum & expoſitionibus & Gloſſis & conſtitutionibus.* Hæc. R. Len, cujus autoritate in transverſum abrepti alii quoque Chriſtiani imprimis. Enim vero non ſatis comperta hic refert Mutinenſis, multa ſunt quæ aſſenſum noſtrum remorantur; Nam in כתר תורה R. Eliahu ejusque libro situali hinc inde reſponſiones comparent ad objectiones Rabbaniſtarum è Prophetis & Hagiographis confiatas, indicio ſatis certo, hæc ut *Solœcismos* admitti *ab* iis, nec enim aliàs vel reſponſionem oppoſuiſſent adverſariorum telis, vel hi è pharetra hac ea depromera fuiſſent auſi: ex conceſſis argumentabantur citra dubium. Unde fit ut reliquos V. Teſt. libros diurna nocturnaque volvant manu, ita ut commentariis eos declarent ſubinde, non facturi id ſi nullo ipſis haberentur loco; adductus nobis eſt in præcedenti capite המבחר ס' vid. §. VIII. Not. ut & סדר העשר ibid. §. IX. qui veritatem

nonnihil dictum eſt, commendamus lectionem, pervidebit id, quod nunc ſe pervidere negat, ſingula capita, omneſque paginas e diametro Rabbaniſtarum placitis oppoſitas deprehendet. Nos ex uberrima meſſe, pauciſſima ſaltem pro inſtituti ratione admetiemur nunc.

§. IV.

Quæ circa Sabbatum obſervari merentur tam multiva-

---

edocent abunde. Quid? quod doctiores, quiipſa Karræorum evolverunt ſcripta veritatem aſſerti ſua autoritate ſuffuleiant; Morinus libri ספר המבחר poſſeſſor in Epiſt. ad Joh. Buxtorf. (quam vide in Ant. Eccl. or. p. 599.) *Ex eo libro manifeſtum eſt*, ait, *Karraitas omnem ſcripturam Veteris Teſtamenti non ſecus ac alii Judæi amplecti.* Devenit poſt mortem Morini liber hic in manus P. Richardi Simonis iridem Congreg. Or. P. qui idem ſe inde edoctum affirmat in Supplem. ad R. Lennis Mutin. libellum de Ritib. Ebr. ad Part. V. c. 1. ſcribeos: *Commentator ille Karraus, cujus paulo ante mentio facta eſt, nuncupatur Aaron filius Joſephi, qui decurrente ad finem ſeculo XIII. adhuc in vivis erat. Is omnes 24. libros biblicos, quotquot in Canone Judæorum exhibentur quoque probat iisque ſuffragatur.* Id. ibid. §. V. *Multum, imo vero primas defert incorruptæ Veterum doctrinæ, conſentientis cum aliis ſcriptis veritatis lucentibus, remota ab omni levitate & inconſtantia humana, omnium denique Judæorum calculo approbatæ. Ut hujus principis omnes libros biblicos, æque ut Rabbaniſtas & quod omnem fidem ſuperat, eâ, ut hodie apparent, forma punctatos ſuos & accipere & agnoſcere noſter ait.* Hæc Simon. liquet hinc a veritatis ſtamite aberraſſe & Morinenſem & illos qui ejus autoritati aliquid tribuere fidei non dubitarunt.

tivaria ſunt atque nodoſa, ut Thalmudis conſarcinatores digna judicarint, quæ integro peculiarique tractatu pertractentur accuratius. Non minori cura atque ſtudio occupantur circa ea Karræorum Doctores, ſecundum ſtatim (d) locum ſibi vendicat Codex שבח apud *R. Abe-*

(d) Primus tractatus eſt על ענין החדש *de Menſibus*, quantitate nulli cæterorum cedens, plura inibi edſunt mathematica de *Initio anni*, *de* עבור *ſeu intercalatione*, *de plagis mundi*, quæ ut melius capiantur circulis quàm ſubtiliſſime expreſſa ſunt, ed modum qui obſervatus deprehenditur in Maimonidis יר חזקה ſed majori elegantia ſubtilitorique. Rabbaniſtæ omnes præſertim vero celebris inter ſuos Mathematicus R. Aben Eſra ubique perſtringuntur dum placita eorum vocantur ſub examen. Diei initium finemque hiſce circumſcribit: היום תחלת מעת זרוח השמש בנגד מוצק הארץ עד השלים כ"ר שעות לזריחה אחרת *Dies eſt a tempore ortus ſolis reſpectu aſtri terræ, usque dum completa ſunt 24. hora poſt alterum ortum.* De anno ita philoſopharur R. Aharon ben Eliahu in MSto cit. ותחלת השנה עת שחכנס השמש בסול טלה עד שחחזר לאותה נקודה עצם שניה היא השנה *Principium anni tempus eſt, quo ingreditur ſol ſignum arietis usque dum redeat ad punctum illud alterâ vice & tunc annus eſt.* Sed nihil hiſce addimus, quamplurima licet addi mereantur ob uſus prorſus inſignes nemini non notos, cum diſciplinam tam Thalmudicorum tum Karræorum hac de re peculiari libro *de Anno Civili & Calendario Veteris Eccleſiæ ſeu Reipublicæ Judaicæ* ex inſtituto pertractarit Vir Cl. Joh. Seldenus, qui conſuli meretur.

ronem ben Eliabu in Libro Rituali MSto in plura diſtinctus capita ſectionesque minores. Cumque nomina rerum ἐχόμενα ſint, doctiſſimorum conſenſu, hinc per plures paginas circa voces מלאכה עבורה & מעשה Criticen ſuam exercet, ac earum explicationi diſcuſſionique ita inhæret, ut ſimul ſub examen vocet, quæ & ſo Contribulium ſuorum ac Traditionariorum ſcriniis prodita, de illis comparebant. (e)

(e) Opera inter dicta dicuntur, in Sabbato, quod quid ſit quamque late patear, eruere conantur Karraei nulla adhibita Traditione ex ſola θεοπνεύστῳ ſacrarum literarum fonte. Quare voces מלאכה & עבורה מעשה ſeduio excutiunt, hæ enim recte intellectæ omnem controverſiæ anſam præſcindere videntur. Quæ frequentius autem uſurpatæ occurrunt in inſtitutione & Sabbati & aliorum feſtorum v. g. Exod. XX. 10. לא תעשה כל מלאכה אתה *Nullum opus tu facias*, Exod. XXXI. 14. XXXV. 2. Levit. XXIII. 3. 7. 8. 21. 25. Num. XXVIII. 18. 25. Exod. XXVI. 12. Ezech. XLVI. 1. &c. eo plus in explicandis his adhibent ſtudii non ſine diſſenſu & aſſectarum & τῶν ἀδιαφόρων. Multus in his examinandis eſt MStus noſter Codex R. Aharonis b. Eliahu Tract. II. qui eſt על ענין השבת *de rebus Sabbati* c. 1. ſtatim & ſqq. plura vero quum ſint, quam ut ea noſtra poſſit capere pagina, hinc paucillima ſaltem adferemus in medium. De voce מלאכה *R. Sabel* contendit, generalioris eam gaudere ſignificatu, ac quicquid ſub operum nomine venit, ambitu ſuo complecti, adductus *R. Abareni b. Eliae* eſt c. MSti loco his verbis: ואמנם בטעם מלת מלאכה אמר ר' סהל ז"ל שמלת מלאכה כוללת כל המעשים

Enimverò quantum ad sensum vocis מלאכה *R. Sabel ait p. m. quod hæc vox comprehendat omnia opera.* Hoc dein per inductionem auctor probat e diversis S. Scripturæ libris sq.

מצאנוה באמרת למיני אמניות כמו שכ' ויראו משה
את כל המלאכה והנה עשו אותה ונזכרת לענין
תקון הספינות והליכתם כגון עושי מלאכה במים
רבים ומשתמשת בהעתק חדכרים ונשיאתם
והנחתם כגון כל איש יבואו ויעש מלאכה הכן
בחוץ מלאכתך ומשתמשת לענין הזכור והמשמש
בכמו והמלאכה לאל יום אחר ולא לשנים ונדברת
למראה עינים ורעיון חלב גם מתרפה במלאכתו וכו'

i. e. *Invenimus eam dictam de speciebus artificiorum, quem admodum dicitur* (Exod. XXXIX. 43.) *Et vidit Moses omne opus illud, & ecce fecerunt id* &c. *Memoratur quoque in sensu constructionis navium cursusque ipsarum v. g.* (Ps. CVII. 23.) *Operantes opus in aquis multis* (ἐργαζόμενοι τὸ θάλασσαν Apoc. XVIII. 17.) *Ejus usus quoque est in translatione earumque elevatione & collocatione, quemadmodum* (Hagg. I. 14.) *quoque ventat & faciat opus, dispone* (Prov. XXIV. 27.) *foris opus tuum. Communicatur quoque sensui sermonis & judicii, quemadmodum* (Esr. X. 13.) *Et opus hoc non diei unius est neque duorum. Dicitur quoque de visione oculorum & cogitatione cordis; Etiam* (Prov. XVIII. 9.) *remisse se gerens in opere suo* &c. Paucis interjectis pergit idem MSt. Cod. de eodem autore *R. Sabele* ואמר זה החכם כי כמאמר
כל מלאכת לא תעשו נכללו כלל המעשים ויצא
מה שהוא חיב להעשות כשבת כמילה והקרבן
כראיה וכן נמי יצא בראיה אשר הוא בהתר
לחעשות כשבת כמו השלטול כענין המאכל והמשתה
אשר לא תעמוד הראיה על חובתו אעל התרו נשאר

באסור סן סאסר כל סלאכה לא תעשה *Praeterea dicit Sapiens hic, quod cum verbis his Nullum opus faciatis* (Levit. XXIII. 3.) *omnia opera comprehendantur; excipitamen debet id, ad quod faciendum in Sabbatho officii ratio nos obligat circa circumcisionem ac Sacrificia per rationem evidentem. Atque ita etiam sub expressa mentione excipitur, tanquam licitum ut in Sabbatho fiat, v. g. transportatio in rebus esculentis & potulentis, de cujus vero vel debito vel permissione nulla evidens adest exceptio, interdictum manet ob verba Nullum opus faciatis.* Haec vero *R. Sabelis* sententia generalitate sua minus se commendabat aliis ex eadem Karraeorum gente, novus enim adest Karraita *R. Joseph*, qui restrictiorem vocis סלאכה adfert significatum verbis statim subsequentibus ejusdem MSti: ולדעת החכם רב רבי יוסף סלאכה יורה על חקון וכל סעשה סחוקן יקרא בשם סלאכה ולקח ראיה כזה סהמשך לשון בני אדם האוסרים סח סלאכה ויענה אורג הופר ונראה שנמשך כזה לפי רעת כ"ה אשר הם סמוכים לאנשי הלשון ואומרים ארכעה אבות סלאכות פחות אחת ואומרים העושה חצי סלאכה וכל העושה סעשה סחקן יקראוהו בשם עושה סלאכה וחסקלקל איני סחוייב משום עשה סלאכה אך הסקלקל על מנת לתקן סחוייב משום עושה סלאכה כגון הקורע על מנת לחפור והנראה סרבריהם כי לא פטרו הסקלקל סן העונש משום שאינו עשה סלאכה אבל משום שהוא עושה קלקלה אבל באמת הוא עושה סלאכה והחכם הנזכר בין שהוא סחקן בין שהוא סקלקל הביאם כאחר באסור ועל דרך רחוקה סביא הקלקלה תחת התקון כאמרו כי נתיצה הבית.

הבית צריך התקון והנה לפי דעת זה החכם מעשה שיש לו תקון נקרא כשם מלאכה והנה עושה מלאכה צריך להיות יכול לחרש הפועל ויורע כדי לתקנו ואם כן כל מלאכה מעשה ולא כל מעשה מלאכה *Sed juxta mentem sapientis illius Doctoris Josephi* vox מלאכה *preparationem infert & omne opus apte dispositum hoc nomine vocatur. Probationem vero petit ex iis, quod usus loquendi hominum sit, quando dicunt: quodnam est opificium tuum? (Germani dicerent* was Hande werks?) *atque respenderi soleat, Textor, Sartor &c. apparet vero quod pollicem premat in hac placitis Traditionariorum, qui non unicuique recedunt ab iis, qui hoc loquendi genere utuntur, quum dicunt: qui dimidium operis fecit, & omnis qui fecit opus aptatum constitut Opus fecisse. Qui vero destruit non contrahit reatum, quod fecerit aliquid, sed qui ideo destruit, ut reficiat rem est, ea quod opus fecit v. g. qui ideo rescindit ut resarciat. Et ut apparet e verbis ipsorum, non liberum pronunciare eum a pœna qui destruit aliquid, propterea quod non fecerit opus, verum quod destructionem commiserit; sed certe hic aliquod opus facit. Cæterum doctor memoratus tam perficientem quam destruentem refert una inter prohibita. Remote autem continere unde sub constructione destructionem, quum dicit, destructionem demum reparationis habere necessitatem. Ecce itaque juxta mentem hujus sapientis, Opus quod in constructione consistit nomine* מלאכה *venit. Ecce enim qui* מלאכה *facit, necesse est in sit viribus ut innovare possit opus, sciatque qua ratione reficiendum sit demum. Hac ergo ratione omnis* מלאכה *est* מעשה *sed non viceversa.* Hæc sententia est *R. Josephi* tam operose inculcata a R. Aharone b. Eliaho. Cæterum in verbis quæ e Rabbanistarum monumentis adduxit Autor *ἀμείψασθαι* crediderim delitescere vel descriptoris vel *μνημονικὸν* Autoris, nec enim in Pandectis Thalmudicis

mudicis nec Epitomatore R. Mose b. Maimon. in יד חזקה quatoor ſolum memorantur אבות המלאכות *Opera Principalia* ſed quadraginta uno minus ſeo triginta novem; Sic enim traduut in Cod. Talm. שבת c. VII. th. 2. f. 73. a. lin. 9. a fin. אבות מלאכות ארבעים חסר אחת *Principalia opera quadraginta ſunt una minus*, ſingulatim dein recenſentur uti & in Summa Thalmodica R. Moſis b. Maimon cap. 7. & ſeqq. de Sabbato; ridicule etiam quis *ternarium* expreſſurus, in oratione uou ligara diceret *quatuor* uoo demto. Seeus ſe res haber, ob *rotunditatem*, in numeris majoribus. Legendum itaque citea dubium pro ארבעה quatuor in Cod. MSto ארבעים quadragiota. Ne autem concludat qois inde, multa fic fore Sabbato licita, pergit idem Karræus: והמעשה הנקרם מן המלאכה יהיה אסור מעשה i.e. יען שמכוח אותו מעשה יבוא המלאכה *quod prius eſt quam* מלאכה *licet hoc nominis ſuſtinere haud poſſit, interdictum tamen eſt, propterea quod e potentia* דו מעשה *pradit* מלאכה. Adeo autem rigidus eſt *R. Joſeph* ut reatum contrahere deceruat qui vel minimam operis ſecerit partem, diverſus hac in parte a Rabbaniſtarum conſtitutionibus: והעובר על חלק מחלקי אותה המלאכה יהיה מחויב משום שעשה מלאכה לא כדעת ב"ת שאמרו שאם לא השלים המלאכה לא יהיה מחויב / *Et qui transgreditur ab certam aliquam partem operis hujus, contrahit reatum, propterea quia opus fecit, non juxta mentem Rabbaniſtarum, qui dicunt, niſi quis opus abſolverit nentiquam reum fieri.* Dicto dato quod Traditionarii ex Levit. IV. 27. probationis loco adferunt, oppoait ejosdem capitis v. 2. והכתוב אוסר במקום אחר ואחר מהבה ויורה על חלק / *Scriptura alio loco* (Levit. IV. 2.) *dicit: & unum ex his &c. quo pars ionuitur.* Quod de Rab-

Rabbaniſtarum ſententia profert inter alia ſuffulcitur quoque Gloſſa Cod. שבת f. 73. 2. lin. ultim. לא מחשיב ליה אלא בגמר מלאכתן *Non præmeditatur veluti uſi ob perfectionem operis.* Verum nſtro calculo & hæc natuta eſt ſententia *R. Joſephi*, multus enim eſt in ea refutanda R. Aharon b. Eliahu cit. MSti loco e quo ſequentia tranſcribo: משום שהוא משתמשת לעניינים שאין בם תקון בין משמוש חלשון כין מדברי הראשונים משמוש חלשון כמו שאמר כל כלי אשר יעשה מלאכה בהם מדברי הראשונים שהכלילו כשם מלאכה דברים שאינם תקון כמו המכשיר והמכבה המוציא מרשות לרשות *Propterea quod ide rebus inſervit, ubi nulla reparatio locum habet nec ex uſu lingua, nec e verbis Majorum. Ex uſu lingua, quemadmodum dicitur omnia inſtrumenta quibus opus aliquod perficitur. E verbis Majorum qui ſub nomine* מלאכה *comprehendunt res in quibus nulla reparatio adeſt, quemadmodum incendens, extinguens, de unius poteſtate rem trahens in poteſtatem alterius.* Has plurasque alias objectiones quum protuliſſet *R. Aharon b. Eliahu* concludit tandem ומכאן למדנו שמעשה ומלאכה אחת *Exinde ergo ſequeſcimur quodammodo ſint res* מעשה & מלאכה Quid de voce מלאכה ſtatuerit Karraorum Doctores e MStis expoſitum hactenus; duobus nunc verbis ſaltem licebit exponere quâ ratione vocem עבודה intelligi velint, en ita ſcribentem Autorem eodem MSti loco: והנה נודע שמעם עבודה ומעשה אחד ויש לסייע כזה כאשר אמר במקום אחר ששת ימים תעבוד ואמר במקום אחר ששת ימים תעשה מעשיך והנה יוודע שמעם מעשה ועבודה אחד ויפול על חמותחל ועל חנולד וכת *Et ecce notum eſt quod ſenſus verbum* עבודה & מעשה *idem*

§. V.

Defuncti hoc labore, qui circa *συμπεπλεγμένα* ſuſcipiendus erat, *πεπλοκολογίας* primordia capit *R. Abaron b. Eliahu* in מצוות ס׳ varia ſiſtens jura & conſuetudines quibus inhærent Karraï dum Sabbatum celebrant, e quibus hæc notamus, quod Lapidationis reum pro-

ſit. Adjumento quoque eſſe poteſt in hoc quando dixit (Scriptura) *alicubi* (Exod. XX. 9.) *ſex diebus ſervias; in alio vero loco* (Exod. XXIII. 12.) *dicat: ſex diebus facias opera tua. Et quum hinc ſit ſenſum vocis* מעשה & עבודה *unum eſſe & eadem tam in opera primitiva quam derivativa &c.* Jaxta aliquos Karraorum ergo triga hæc vocum nil quicquam differre cenſetur, ab aliis vero aliquid inter ea conſtituitur diſcriminis, quorum fundamenta cap. ſubſeq. pluribus expendi obſervo, omittenda autem ne ſolis λεξομαχίαις eruditorum compleatur charta, quare compendio utens ſequentibus velitationes has obſignare cogor: ובראה ממרי שפירשנו שכל עבודה מלאכה ואין כל מלאכה עבודה ובל מלאכה מעשה ואין כל מעשה מלאכה *Ex dictis comparet quod omnis* עבודה *ſit* מעשה *ſed non viceverſa, & omnis* מלאכה *ſit* מעשה *non vice verſa reciproce.* Ex his dein nominibus eorumque proprio ſignificatu dijudicant, quæ circa opera in Sabbato vel licita vel interdicta in diſceptationem veniunt prout quisque *laudem* valet *ενεργεῖν*, additur enim ſub finem ואלו האומנים סהם קונבים ומהם רוקמים והמשכיל ובונה *Et modi hi ſunt* (quibus voces hæ explanari ſolent) *præpinquiores ſibi alii vero remotiores, & qui intellectu poſſet aſſequetur cet.*

pronuncient, qui præsentibus testibus opus Sabbato fecerit, at qui clanculum commiserit hoc Excidii pœna eum maneat, si ex errore tale quid perpetraverit sacrificii pro peccato tenetur. (f)

§. IV. Pro-

(f) R. Aharon b. Eliahu in ספר המצות ש"ר Tr. de Sabb. c. V. his contribulium edisserit placita והעושה מלאכה בשבת בעדים חייב מקולה העושה בפתח חייב כרת שני מחללין מות יומת כי כל העושה בה מלאכה וגברתה וגו' ואם בשגגה חייב חטאת וב"ד לא הן כי אם בחלק וכורת *Et qui opus aliquod facit in Sabbato præsentibus testibus Lapidationis reus est, qui fecerit clanculum Excidii reus sit, quia dictum est:* (Exod. XXXI. 14.) *Profanans illud morte afficiatur, nam omnis, qui in eo opus aliquod fecerit anima exscindetur &c. Quod si ex errore commiserit sacrificii pro peccato tenetur, at Traditionarii non consentiunt nisi de parte &c.* Nec quicquam vero a regula hac excipiendum volunt eum, qui destruit aliquid, contraxisse reatum censetur quis, sive destruat sive reficiat, secus ac sentiunt Rabbanistæ; ita hæc effert R. Aharon b. Eliahu cit. MSu loco ביוצא בזה המאמר אמרו בכל מלאכה שהיא צריכה לגופה חייב אבל אם עשאה על מנת לתקן וזה המאמר בשל שכל העושה מלאכה בין שהוא תקון בין שהוא קלקלה חייב וכו' *Simile est huic sententiæ cum dicunt* (Traditionarii) *nullus, qui opus aliquod fecerit, si opus illud destructio fuerit, reatum contrahit, nisi fecerit ad reficiendi gratia. Sed hæc sententia absurda est, quum omnis qui fecerit opus, sive sit constructio sive destructio reus fiat &c.* Pari

§. VI.

Profanati Sabbati dum alios incusant Rabbanistæ, ipsi culpa non vacant; In ipsos retorquenda hæc tela sunt. Ut enim alia oppido multa taceamus nunc, veli solæ deliciæ Sabbaticæ (a quibus licet nec primitiva Ecclesia abhorreret omnimodo, in hoc tamen differebat, quod omnem luxum Judaicum damnaret penitus. (g))

Pari ratione rejiciunt aliam sententiam Traditionariorum, qui liberum pronunciant eum, qui intenderit hoc opus facere & fecerit aliud diverse speciei his verbis: מה שאמרן ב"ה כי המתכוון לעשות המלאכה ועשה מלאכה אחרת אם היתה מין המלאכה שחיתה במחשבתו חייב כגון שכוון לחרוג את זה והרג את זה חייב אבל אם זרק אבן להרוג בהמה ועקר אילן משור ורעתינו שהוא חייב כיון שכוון לחלל שבת (Eadem pertinet) *Cum dicunt Traditionarii, quod qui intenderit facere opus hoc & fecerit opus aliud, si fuerit e specie ipsius operis, quod in intentione ipsius fuerat, reus censeatur, v. g. qui intendit occidere hunc & occidit alium reus est; sed si projecerit lapidem ad occidendam bestiam & evellat arborem, liberum hunc esse volunt. Enim vero nostra sententia est, quod reatum contraxerit, quum intenderit profanare Sabbatum.* Plura hujus generis ll. cc. persequitur R. Aharon b. Elishu, quæ omnia huc transcribere instituti nostri non est. (g) Citra dubium e Judaismo hoc consuetudinis derivatum ad Christianos, quod die Dominico jejunare interdicerent. Ita enim Ep. ad Philipp. quæ Ignatio tribuitur ut plurimum: ἀ τῆς κυριακῆς ἢ σαββάτου πρεσβ(πλὴν ὑμεῖς τ σαβ-

תענוגי השבת dictæ evincunt hoc luculenter. Tum enim ſe Sabbata colere credunt, ſi in deliciis obſervandis rigidiores fuerint, non gulæ parcunt hic, (h) &,

---

ἐκάστῃ τῇ κυριακῇ) ἀτῶν χειροτονίαν ἔχειν. *Quicunque die Dominica aut Sabbato jejunaverit (praeter unum Sabbatum paſchatis) ipſe eſt Chriſti interfector.* Gemina habet Can. Apoſt. LXVI. εἴ τις κληρικὸς εὑρεθῇ τῇ κυριακῇ ἡμέραν νηστεύων ἢ τὸ σάββατον, πλὴν ἕνος μόνου, καθαιρείσθω. *Si quis Clericus die Dominico vel Sabbato, una ſolum excepto, jejunans inventus fuerit, deponitor.* Hæc auctoritate ſua confirmat Auguſtinus (in quem, judicio Eraſm. Roter. Præf. ad ejus Oper. *Opulentus ille juxta ac benignus DEI Spiritus dotes ſuas omnes largius effudit, quam in ullum alium ex Antiquitate Doctorem*) Epiſt. LXXXVI. ad Caſal. *Quis non Deum offendet, ſi vehit cum ſcandalo totius, quæ ubique dilatata eſt Eccleſiæ die Dominico jejunare.* (h) Multorum loco ſit nobis biga doctiſſimorum Rabbaniſtarum *R. D. Kimchi* ſc. & *R. Moſe b. Maimun*, e quibus alter eruditione ſua Exegetica, alter vero Talmudica inter Chriſtianos pariter ac Judæos clarus eſt. *Ille* in *Comment. ad Eſ. LVIII. 13. 14.* hæc habet: מצות עשה לענג הגוף ביום השבת במאכלים ערבים וטובים וכו׳ *Præceptum affirmativum eſt delicate nutrire corpus in die Sabbati cibis jucundis atque lautis &c.* Hic in חזקה יד de Sabbato per integrum cap. 30. in inculcando præcepto hoc deſudat inter alia th. VII. ita ſcribens: איזהו ענג זה שאמרו חכמים שצריך תכשיל שמן ביותר ומשקה סבושם לשבת הכרי׳ לפי מסינו של אדם *Quænam ſunt delicie? Ha: quam dicunt Sapientes neceſſarium eſſe præparare eſculenta*

quod turpe dictu, hoc die frena τῶν ἡμερινῶν ἐνθυμίων omnino laxanda decernunt (i). Alia mens magisque casta Karraïs est, ita hi feriantur ut omnem perversam ac

quam maxime opipara atque potulenta aromatibus condita propter Sabbatum, omne hoc pro cujusq; facultatibus, Pergit Id. l. c. וכל המרבה בהוצאת שבת ובתיקון מאכלים ומשתים ומטובים הרי זה משובח *Et omnis qui multus est in expensis Sabbaticis inque apparatu multorum atque lautorum ciborum, ecce hic laudandus est.* Tria hinc convivia per Sabbatum celebranda injungunt Magistri, quæ nec pauper subterfugere potest, tradente eodem Maimonide l. c. th. IX. חייב אדם לאכול שלוש סעודות בשבת אחת ובת *Tenetur quilibet tria celebrare convivia in uno Sabbato.* Necessitatem inculcant seqq. majorem; וצריך להזהר בשלוש סעודות אלו שלא יפחות מהן כלל ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה כוער ג׳ סעודות *Necesse autem est caveat sibi in tribus conviviis his, ne detrahat quicquam de illis, quin etiam pauper qui eleemosyna nutritur tria agitare tenetur convivia.* Hæc assertio probando sufficient absque dubio, quare nil addimus, Judæorum feriandi ratio pellucet inde. (i) Hoc e Patrum monumentis suis inculcat R. Mose b. Maimon in יד חזקה Tr. de Sabbato c. 30. th. XIV. seqq. תשמיש המטה מענג שבת הוא *Concubitus pars est delitiarum Sabbaticarum*: Quin doctos quosvis Sabbato concumbere vult his verbis: תלמידי חכמים הבריאים משמשין מלילי שבת לרילי שכת *Eruditi sani suorum quosvis præstant a diebus Sabbati ad diem Sabbati*, Plura vid. l. c.

ac impuram colendi Sabbata rationem abeſſe velint quam longiſſime. (k)

§. VII.

Accuratum porro examen inſtituunt Karraï circa ea opera quæ initium quidem capiunt die ſexto, ſed terminantur die ſeptimo vel Sabbato, cumque Rabbaniſtæ licita illa pronuncient, hi nituntur contra, eaque interdicunt omnia, ſummum rigorem circa obſervationem Legis hoc ipſo oſtentantes. (l)

§. VIII.

(k) Ita Rabbaniſtarum ſententiam perſtringit R. Aharon b. Eliahu in כ"ס c. VI. שכיבת האשה היא באסור המצוות בזה היום כך הודו כל חכמי הקראים אפי בעלי הקבלה החיוה משום עונג וזה נגע ולא עונג וחכמי הקראים תרבו ראיותיהם ומה שיש לנו לומר בדרך קרובה מה שמצאנו לחיות תארים פרוש משכיבת האשה קראו הכתוב קדושים וקדשתם היום ומחר כתם ומשה כאר לחיו לשלושת ימים אל תגשו אל האשה: *Concubitus cum uxore illicitus hoc die eſt; hoc fatentur omnes Doctores Karæorum, ſed Traditionarii licitum eundem pronunciant ob voluptatem redundantem inde. Verum plaga hæc eſt non voluptas. Doctores interim Karæorum multas adducunt probationes. Et quod nobis dicendum ad veritatem quam proxime accedens eſt; quod cum invenimus, ut vir ſe a concubitu uxoris ſepiret, vocet Scriptura Sanctificationem, quemadmodum dicitur: & ſanctificetis vos hodie & eritis, abſolute, hoc Moſes explicat: ſitis parati in triduum, ne ad uxorem accedat quisquam.*

§. VIII.

Quantum cultui Sabbatico invigilet hoc hominum genus, ex eo liquere quoque crediderim, quod illius rei, quâ profanatum est Sabbatum, usum hoc ipso die iuter-

---

v. Exod. XIX. 10. 15. Respondet dein Autor cit. ad Rabbanitarum objectionem ex Es. LVIII. 13. ubi Sabbatum עונג vocatur, sic omnia foeta licita, ex quibus voluptatem quis hauriat, ac asperiri hac ratione bipatentem portam omni nequitiae וחסביא מלשון עונג יתיר ובל מה שהוא עונג וזה או אשר: *Et qui a sensu omni* עונג *Voluptatis deduxit, permittat necesse est omne quod aliquam infert voluptatem, & hoc impossibile est.* Haec Karraei & pie & caste. (l) R. Ahason b. Eliahu in כ' המצוות c. VII. hisce ita eloquitur: המתחיל מלאכה סיום ששי ונגמרת המלאכה בשבת ובעלי הקבלה ותירו זה כגון לפתוח סיכה לגגה ולאסור הרחים לטחון ולהדליק האש לחורף בשבת סוליקין את חנרות ואת הסרורה סבערב והיא דולקת בשבת וסניחין קדרה על הגחלים אוכשר על התנור ומתבשלין ואוכלין בשבת וחכמי הקראים אוסרים כל זה כי אלו קראום אותם מעשים גדולים ומעשה הגדול בכלל כל מלאכה לא תעשו: *Incipientem quae a die sexto, quod absolvitur demum Die Sabbati Traditionarii liberum pronunciant v. g. aperientem aquarum in hortum, ligaturam item molarum ad molendum, accensionem ignis ad accendendas laternas Sabbaticas nec non regum inde a vespera qui ardent in Sabbato, atque collocare illam super prunas aut carnem super furnum, quae coquuntur*

interdictum velint penitus, quin nec sequenti locum habet, nisi peccatum fuerit ex ignorantia. (m)

§. IX.

Plura præcepta sacra pagina profert, quæ eundem & rigorem volunt & necessitatem eandem: Sabbatum est, quod absque ullis operibus servandum mandat Scriptura quam studiosissime; Circumcisio sacramentum initiationis cum sit, per quod abscondi se credit Judaica gena sub alis divinæ Majestatis quis in dubium vocet ejus necessitatem? At duo hæc uno si observanda die,

Q con-

---

ut edere possint in Sabbato. Sed Doctores Karreorum omnia hæc prohibent, nam ista vocant opera hæc derivativa, ut opus derivativum sub universalitate illa sit: Nullum opus faciatis, I. ex. XXIII. 3.

(m) R. Aharon b. Eliahu in כ' המצות cap. XIIX. de Sabb. ita

מי שעבר ועשה מלאכה בשבת אסור ליהנות מאותה מלאכה בשבת עצמו כלי קפק בין שהיה כשוגג בין שחיה במזיד i.e. *Qui transgressus fuerit fecerituque Opus in Sabbato illi quicquam utilitatis inde percipere vetitum est in Sabbato ipso citra dubium, sive ex ignorantia fecerit hoc, sive ex proposito.* Paucis interjectis pergit idem eodem MSti loco:

אבל ישראל שעשה מלאכה בשבת כשוגג אסור ליהנות אבל אחר השבת מותר ליהנות אך אם עשהו כמזיד אסור ליהנות באותה מלאכה אחר השבת:

Sed Israëlita, qui opus Sabbato fecit ex ignorantia, interdictum est quicquam utilitatis inde percipere, sed post Sabbatum usus licitus est. At si fecerit hoc ex proposito, exinde quicquam utilitatis haurire prohibitum quoque est post Sabbatum,

concurrant, dubium merito enascitur, quodnam ex his pellat alterum? Non sine animorum contentione disceptatum hoc inter Karræos, adeo ut hodienum nihil certi catholicoque assensu adprobati in monumentis ipsorum compareat. (n)

§. X.

Interdicta in usum vertit necessitas; ita præcepta nonnulla (o) observanda, ut vitæ nihil succrescat damni.

(n) De Rabbanistis consule quæ habet *R. Mose b. Maimon* in יד חזקה *de Circumcis.* cap. I. §. IX. fi. ut. tol. 2. Karræorum dissensum pandit nobis sæpius citat. R. Aharon b. Eliahu in כ' המצוות MSto cap. XIIX. דיעות החכמים נחלקות מהם מתירים לחעשות בשבת ומהם אוסרים וכו' *Sententiæ doctorum discrepantes sunt, quidam eorum fieri permittunt in Sabbato, quidam vero illorum interdictum pronunciant. R. Joseph & R. Anan* clarissimi inter suos ita causam disceptabant, ut alter pro affirmativa staret, alter vero eligeret negativam, eodem R. Aharon b. Eliahu autore: ור' לוי אמר כי היה בזמנתכם ולא ראה להמול בשבת וכן סדר ר' יוסף הקרקסאני ור' ענן אמר לחמול סמוך למוצאי שבת כדי שתהיה הרפואה בחול *R. Levi dixit, suo tempore aliquem extitisse Doctorem, cui non visum fuerat ut circumciderentur in Sabbato, hunc ordinem secutus quoque est R. Joseph Karkasanus. R. Anan vero volebat circumcidi sub finem Sabbati, ut Sanatio esset die profano.* Ex hisce patet nil certi quodque consensu omnium firmatum sit, e Karræis posse elici. (o) Tria sunt ob quæ sanctorum Judæorum judicio vel mortem ipsam subire oportet-

quemque si observationem urgeant alii *Idolatria* sc. *Incestus & Homicidium*, en verba eorum e Cod. Joma f. 82. a. l. 25. אין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש חוץ מעבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים / *Nil omnino est, quod conservationi vitæ obstet, nisi idolatria, incestus & homicidium.* Ad hæc quid noncant Karæi paucis accipe à R. Aharone b. Eliahu in ס' המצות cap. XIX. ג' בי"ח גמרו על ג' דברים יהרג ולא יעבר על עבודה זרה ועל גלוי עריות ועל שפיכות דמים וחסון החכמים אומרים בו בעבירת מצוה קלה צריך שיהרג ולא יעבר אין הדבר נראה אבן אם כוון בעברת המצוה דקלה מצד מכריח לצר עבודה זרת יהרג כל שכן בעין עצמה שהרי דניאל וחבריו מסרו נפשם למיתה שלא יעברו ע"ן אכל מח שחברו ב"ה גלוי עריות שהרי מצאנו עניין נערת בהולה שנאנסת ולא דן הכתוב עליה שפיכות דמים אלא זכת אותה באומרו ולנערה לא תעשה דבר וכו' והנח על שפיכות דמים חכתוב אומר אם כמחתרת יפצא הגנב והוכה ומת אין לו דמים ונראה שהכתוב התיר להרוג סי שכוון להרג אותו וכו' *Traditionarii docent ob tria mortem subeundam esse potius quam transgredi, ob Idololatriam, Incestum atque Homicidium. Quum plurimi vero doctorum dicant, quod ob transgressionem præcepti levioris mors eligenda sit potius quam ut transgrediaris, res minus videtur conveniens. Sane si intentio adfuerit in transgressione præcepti levioris ex parte cogentis ad idololatriam & occidendus est, quanto magis ob idololatriam ipsam, ecce enim Daniel & sodales sui se ipsos objecerunt morti, ut remoti essent a cultu idolorum. Sed quod asserunt Traditionarii Incestum* (minus conveniens est) *Ecce enim deprehendimus causam puellæ virginis cui vis illata fue-*

concurrant, dubium merito enascitur, quodnam ex his pellat alterum? Non sine animorum contentione disceptatum hocinter Karræos, adeo ut hodienum nihil certi catholicoque assensu adprobati in monumentis ipsorum compareat. (n)

§. X.

Interdicta in usum vertit necessitas; ita præcepta nonnulla (o) observanda, ut vitæ nihil succrescat damni.

(n) De Rabbanistis consule quæ habet *R. Mose b. Maimon* in יד חזקה *de Circumcis.* cap. I. §. IX. f. 121. col. 2. Karræorum dissensum pandit nobis sæpius citat. R. Aharon b. Eliahu in כ' המצוות MSto cap. XIIX. דיעות החכמים נחלקות מהם מתירים להעשות בשבת ומהם אוסרים וכו' *Sententia doctorum discrepantes sunt, quidam eorum fieri permittunt in Sabbato, quidam vero aliorum interdictum pronuntiant. R. Joseph & R. Anan* clarissimi inter suos ita causam disceptabant, ut alter pro affirmativa staret, alter vero eligeret negativam, eodem R. Aharon b. Eliahu autore: ור' לוי אמר כי היה בזמנו חכם ולא ראה להמול בשבת וכן כתר ר' יוסף הקרקסאני ור' ענן אמר להמול סמוך למוצאי שבת כדי שתהיה הרפואה כחול *R. Levi dixit, suo tempore aliquem extitisse Doctorem, cui non visum fuerat ut circumciderentur in Sabbato, hunc ordinem secutus quoque est R. Joseph Karkasanus. R. Anan vero voluit circumcidi sub finem Sabbati, ut Sanatio esset die profano.* Ex hisce patet nil certi quodque consensu omnium firmatum sit, e Karræis posse elici. (o) Tria sunt ob quæ seniorum Judæorum judicio vel mortem ipsam subire oportet

quemque si observationem urgeant alii *Idolatriæ* sc. *Incestus & Homicidium*, en verba eorum e Cod. Joma f. 82. a. l. 25. אין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש חוץ מעבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים /: *Nil omnino est, quod conservationi vitæ obsistat, nisi idolatria, incestus & homicidium.* Ad hæc quid noneant Katzi paucis accipe à R. Ahatone b. Eliahu in כ' המצות ס' cap. XIX. ב"ח גסרו על ג' דברים יהרג ולא יעבר על עבודה זרה ועל גלוי עריות ועל שפיכות דמים וחסון החכמים אומרים כי בעבירת מצות קלה צריך שיהרג ולא יעבר אין הדבר נראה אבן אם כון כעברת המצות דקלה מצד סכריח לצר עבודה זרה יהרג כל שכן כעין עצמה שהרי דניאל וחבריו מסרו נפשם למיתה שלא יעברו ע"ן אבל מה שחברו ב"ה גלוי עריות שהרי מצאנו עניין נערת כהולה שנאנסה ולא דן והחוב עליה שפיכות דמים אלא זכה אוחה כאומרו ולנערה לא תעשה דבר וכו' והנה על שפיכות דמים הכתוב אומר אם בסתרת ימצא הגנב והוכה ומת אין לו דמים ונראה שהכתוב התיר להרוג מי שכוון להרג אוהו וכו' *Traditionarii docent ob tria mortem subeundam esse potius quam transgredi, ob Idolatriam, Incestum atque Homicidium. Quam plurimi vero doctorum dicunt, quod ob transgressionem præcepti levioris mors eligenda sit potius quam ut transgrediaris, res minus videtur conveniens. Sane si intentio adfuerit in transgressione præcepti levioris ex parte cogentis ad idolatriam & occidendus est, quanto magis ob idolatriam ipsam, ecce enim Daniel & sodales sui se ipsos objecerunt morti, ut remoti essent a cultu idolorum. Sed quod asserunt Traditionarii Incestum* (minus conveniens est) *Ecce enim deprehendimus casum puellæ virginis cui vis illata fue-*

mni. (p) Sabbati cultum cum urget facer codex non excludit neceſſitatis opera. Quare in diſcrimen quam primum venerit vita, pellitur Sabbatum Rabbaniſtarum (q) judi-

---

rat, nam propter eam nullum pronunciavit homicidiam Scriptura, ſed abſolvit eum cum ait: puellula vero huic ne faciatis quicquam. Ex de Homicidio quoque Scriptura dicit (Exod. XXII. 2.) *ſi in ipſa effoſione deprehenſus fuerit fur, atque percuſſus ut moriatur pro homicidio in altero hoc non reputatur. Hinde apparet quod Scriptura permiſerit interficere eum, qui hoc altero intenderit, &c.* Ex his diſſenſus comparet Karraeorum quem ea minus miramur, quo certius ſcimus nec ipſos Rabbaniſtas hic uoum inflare cornu, ſic enim in Abhod. Sar. f. 27. b. l. 24. סבין שאם אומרים לו לאדם עבוד ע"ז ולא והרג שיעבוד ואל יהרג ח"ל זהי בהם ולא שיסות בהם *Hinde conſtat, quod ſi cuipiam hominum dicant, cole deos alienos, & non occideris, licitum ſit colere eosdem ne moriatur? quia dicit Scriptura, ut vivat per ea & non moriatur per illa.* (p) Rationem hujus traditam videmus in l. c. e Cod. עבורה זרה f. 27. b. l. 24. (q) Multos in hiſce eſt R. Moſe b. Maimon in opere inſigni יד חזקה Hilc. Schab. c. 11. §. 2. f. 132. b. דחויה היא שבת אצל סכנת נפשות כשאר כל המצוות לפיכך תולה שיש בו סכנה עושין לו כל צרכיו בשבת על פי רופא אומן של אותו מקום שפק שהוא צריך לחלל עליו את השבת כפק שאינו צריך וכן אם אמר רופא לחללו עליו את השבת ורופא אחד אומר אינו צריך מחללין עליו את השבת שכפק נפשות דוחה את השבת: *Violandum eſt Sabbatum in periculo vitae, ſicut precepta reliqua omnia, propterea egroto periculoſe decumbenti omnia neceſſa-*

judicio; Karræi rigidiores nonnisi ultimo necessitatis gradu admittere audent. (s)

ria præstant ad præscriptum medici practici illum loci in Sabbato, sive in ambiguo sit an necesse propter eum violare Sabbatum sive minus; Similiter quoque si unus medicorum propter eum violari vult Sabbatum, alter vero minus hoc esse necessarium pronunciat violant propter eum Sabbatum, quia dubium vitæ Sabbatum pellit. Plura proferre possemus ni res io aprico esset posita, accipe Canonem quem Idem l. c. th. 2. fistit: כללן של רבר שבת לגבי חולה שיש בו סכנה חרי הוא כחול לכל הדברים שהוא צריך להן *Regula in hac re generalis: Sabbatum respectu ægroti periculose decumbentis, est instar diei profesti quoad res omnes quibus ipse indiget.* (t) Karræi licet approbent tritum illud סכנת נפש דוחה את השבת *Periculum vitæ pellit Sabbatum*, rigidius tamen omnibil volunt intellectum, quam a Doctoribus intelligitur Rabbanitarum, omnisi ultimo necessitatis gradu permittunt violationem Sabbati, castigati ea propter Traditionarii a R. Aharone b. Eliahu in כ' המצוות cap. XIX. sqq. ועלכן עביני הרפואות לחולה מאשר הוא כפק נפשות אינו רוחה את השבת ואין ראוי לשמוע לרברי בעלי הקבלה שאמרו לגבי חולה שיש בו סכנה חרי הוא כחול לכל הרברים שהוא צריך להם מפני שזה הרבר מפפק אינו ירוע בבירור וכו' *Et propter hæc nulla rerum medicarum ægroti, quando vitæ periculum est pellit Sabbatum, neque audienda hic sunt verba Traditionariorum qui dicunt: respectu ægroti periculose decumbentis ecce est Sabbatum instar diei profesti quoad res omnes quibus ipse indiget, propterea quia res hæc in dubio est nec*

nata evidenter. Ex verbis patet refutatum fuiſſe Maimonidem præciſe licet is nominatus haud fuerit. Quam vero neceſſitatem intellectam velint Kattæi exempla declarant ſat abunde l. c. enim *R. Aharon ben Eliahu* id periculum dicit, quum undis quis immerſus cum morte luctatur? כבנה סי שיפול ביבש *Periculum eſt, ſi quis in mare incideret.* Clarius hoc aſſeritur ſqq. ejusdem MSti loci: סכנת נפש, רוחה את השבת והוא כמי שטבע ביבש והדבר ידוע שאם לא יהשכנו אדם להעלותו ויחנק ויסות וצריך לחלל עליו יום השבת כדי להציל את הנפשן *Periculum vitæ pellit Sabbatum: & hoc eſt cum quis undis immerſus eſt clamatamque jam, quod, niſi quis prehenderit eum extracturus illum, ſuffocatus pereat, tum neceſſe eſt propter eum Sabbatum violare, propterea ut eripiant vitam.* Non vero de undis tantum loquuntur ſed quovis alio periculo ſimili huic ac inluctabili: וכן כל היוצא בזה שהדבר ידוע כי על כל פנים יסתכן מחללין עליו את השבת שחעלת נפש מצות התורה היא *Et ita omne huic ſimile quum res manifeſta eſt, quod omnibus modis verſetur in periculo violant propter eum Sabbatum, nam ereptio vitæ præceptum legis eſt.* Hæc Kattæi de periculo vitæ pellente Sabbatum. Ut vero ſunt Judæi in fingendis caſibus conſcientiæ non adeo parci, ita haud immerito quærunt Kattæi, an vim a latronibus vel graſſantibus militibus imminentem liceat repellere Sabbato? Ex dictis facili negotio ſolvi poterit hic nodus, quamdiu vel rima elabendi adparet omnibus modis violatio interdicta, ſed ſi præcluſa eſt impune violatur: ומלחמת בשבת היא מותרת בעת שיבאו עליהם לסתן ואי אפשר להנצל מהם וכת *Caterum bellum Sabbato licitum eſt eo tempore cum ſupervenerunt eos latrones, nec poſſibile eſt effugere eos.* Additæ ſequen-

§. XI.

Quod quocunque modo Sabbati honorem minuit, severe suis interdicunt Karræi, non hic studium in libris Medicis (s) non luctus (t) locum invenit. Cibum, potum, (u) vestitumque splendidum licitum pronunciant, exclusa tamen omni levitate. (x) Eum vero qui Præceptum

---

sequens cautela serio attendenda semper: עם כל זה באיזה צד שיוכלו לחשמר מלחלל להשתדל אבן אם לא יוכלו להנצל ממלחמה יש רשות לחלחם בשבת *Licet hac ita se habeant, quacunque ratione poterint cavere annitendum est, ne minus violent Sabbatum. Sed si non subterfugere poterint bellum, licitum est illud in Sabbato.* Hoc vero solius vitæ conservandæ ergo non ut, eo facultates maneant salvæ prout id tradit, R. Aharon b. Eliahu in מ' המצות C. XIX. ומחללין את השבת מכח נפש ולא מפני חמסר ממון *Violari vero Sabbatum ob vitæ periculum & non ob damnum facultatum.* Scilicet bona hæcce temporaria non ejus sunt dignitatis, ut cedere eis divina habeant necesse. (s) R. Aharon b. Eliahu in מ' המצות C. XIX. ואסור לקרא בספרי רפואות בשבת *Interdictum quoque est legere in libris medicis die Sabbati.* (t) R. Aharon b. Eliahu eodem MSti loco, האבל אסור בשבת *Luctus in Sabbato illicitus est.* (u) Id. l. c. דברים מותרים בשבת כגון הטלטול והאכילה והשתיה ולצאת ברשות הרבים כמלבושת *Res licitæ in Sabbato v. g. deportatio, cibus & potus atque egressus in publicum cum vestitu suo.* (x) Tradit hoc sæpius cit. R. R. Aharon b. Eliahu l. c. ואסור לאדם ללבוש כלי זיין בשבת כגון שריון וכובע אלא מי שהוא מחוקן

מלבושך והריך להיות לובש בשבת מלבוש צנוע
ולא מלבוש המלאכות שזה הלובל רוים והאשרי
לובשת בגדים וערים שכמנהגה להתנאות בהם כגון
עגילים וחלאים ומבעות ושהרונים ואסור לכחול
ולראות במראת בשבת *Interdictum quoque eſt alieni induere Sabbato inſtrumenta militaria v. g. Loricam, galeam, ſed id quod conſuetus ipſius eſt veſtitus. Neceſſe autem eſt ne indnat Sabbato veſtitum honeſtum nec cum quo opera peragit, hoc enim profanatio dici eſt. Mulier vero indnit veſtimenta & ornamenta quibus conſuevit ſe decorum reddere v. g. inaures, monilia & annulos lunulaque. Interdictum vero eſt fucare ſe Sabbato vel inſpicere ſpecula.* Differunt hic nonnihil Karræi a Rabbaniſtis, quæ enim de inſtrumentis militaribus interdictis proferunt ad ea ſolum reſtricta volunt, quæ veſtimentorum ſortem excedunt, ſi quæ vero veſtium naturam ſequuntur licita pronunciant. Ita enim R. Moſe b. Maimon in חזקה יד Hile, שבת cap. XIX. th. 1. fol. 169. a. כל כלי המלחמה אין יוצאין בהן בשבת ואם יצא אם אין כלים שהם דרך מלבוש כגון שריון וכובע ומגפיים שעל הרגלים חרי זה מפור וכו׳ *Cum nullis inſtrumentis militaribus egrediantur in Sabbata; quod ſi egrediatur? Si fuerint inſtrumenta quæ ſe habent per modum veſtimentorum v. g. lorica galea, tibialia ferrea quæ ſuperinduuntur pedibus ecce hic liber eſt.* Patet denuo ex his verba ſuperius e *R. Aharone b. Eliahu* producta e diametro oppoſita eſſe *Moſi Ægyptio.* Cum annulis quando egredi permittitur mulieribus, an eodem modo intellectum velint ut Rabbaniſtæ non adeo liquet, generaliora ſuor verba quam ut ex iis certi quid exſculpi queat. Traditionarii enim ſolenni diſtinctione utuntur inter annulum *cum ſigillo* & inter annulum *ſine ſigillo*, hic inter mulieris illc, inter viri orna-

menta

ceptum de Sabbati cultu negare præſumit, Atheorum catervæ adjungere nil dubitant. (x)

R §.XII.

menta referendus; *R. Moſe b. Maimon* teſtis eſt, qui in יד חזקה Hilc. Schabb. cap. XIX. th. 3. f. 169. a. hæc habet: טבעת שיש עליה חותם מתכשיטי האיש הוא ואינה מתכשיטי האשה ושאין עליה חותם מתכשיטי אשה ואינה מתכשיטי האיש *Annulus cum ſigillo pars eſt ornamentorum viri non fœminæ, ſed ſi ſine ſigillo fuerit, pars ornatus muliebris non virorum eſt.* Quotieſcunque ergo egrediuntur ad formam aoouli cuique debitam minus attendentes toties reatum contrahunt tradente eodem l. c. th. 3. לפיכך אשה שיוצאת בטבעת שיש עליה חותם ואיש שיוצא בטבעת שאין עליה חותם חייבין וכת *Propterea mulier quæ cum annulo egreditur, in quo ſigillum eſt, & vir qui egreditur cum annulo cui deficit ſigillum, reatum contrahunt.* Cæterum de ornamentis in Sabbato vel licitis vel interdictis ex Traditionariorum mente omnino confetri meretur *R. Moſe b. Maimon* l. c. per integrum Cap. XIX.

(x) *R. Aharon b. Eliahu* in כ' המצוות MSto cap. XIX. כל המכחש בשבת מכחש במעשה בראשית וכל מכחש בחדוש העולם מכחש במציאות השם מפני שמציאותו השם נקנית מידיעת חדוש העולם *Quicunque negat Sabbatum, negat opus creationis, & quicunque creationem mundi negat, negat exiſtentiam Dei, quoniam exiſtentia Dei comparatur e cognitione creationis hujus univerſi.* Adeo extolluot Sabbatum, ut præceptum ejus æquale faciant omnibus reliquis præceptis totius Legis Moſaicæ: Id. l. c. מצות שבת שקולה כנגד כל המצוות *Præceptum de Sabbato æquale eſt omnibus reliquis præceptis.* Sed ſufficiant hæc de modo

§. XII.

Tractatum de *Sabbato* varietate casuum oppido difficilem alius excipit, priori nec difficultate multum nec magnitudine cedens (a) de *Paschatis Festo* ritibusque observandis in eo totus agit ille, atque ita universa festi ratio exposita inibi est à *R. Aharone b. Eliahu*, ut vieem multorum sustinere queat. Nos pro instituti ratione aliqua saltem damus nunc.

§. XIII.

Nominis פסח explicandi negotium sumunt sibi Rabbanistæ pariter atque Karræi, in etymologia ejus eruenda occupati hinc inde. Quumque ea demum veræ derivationis nomen vendicet sibi, convenientiam quæ habet & formationis & significationis cum sua origine (b) utramque hi sectantur studiose; Et quæ formationem spectant præcipue attendendam, conspirant amice, in significatione vero diversam à Rabbanistarum plerisque eligunt viam Karræi *condonandi* dum volunt militare significatum non *transeundi*. (c)

§. XIV.

---

feriandi Karræis recepto, ad alia nunc pergimus, breviores ducturi lineas. (a) Ordine IV. est Tract. in sæpius cit. ס' חסצורת *R. Aharonis b. Eliahu* in IX. distributus capitæ & prolixæ satis & varia eruditione refertæ. vid. supr. cap. III. §. 3. p. 10. (b) Vid. Venerandus Præceptor noster DANASVA *in Literat.* §. *29. adf. p. 220.* (c) Utsinqua constituunt radicem פסח ad formam usitatissimam in sacris פלח vid. *Literat. cit.* §. *29.* XVIII. *p. 263. coll.* §. *26.* IX. *p. 234.* In significatione vero assignanda differunt nonnihil Rabbe-

miſtatom doctiſſimi ſignificatum applicant tranſeundi quaſi *tranſitionem* dicas, quod angelus devaſtator tranſierit domos Iſraelitarum eas relinquens intactas. Ita rem declarat *R. Salomo Iſaacides* in Comment. ad Exod. XII. n. f. 70. הקרבן הוא קרוי פסח על שם הדלוג שהקב"ה סדלג בתי ישראל מבין בתי מצרים וקופץ ממצרי למצרי וישראל אמצעי נמלטין *Sacrificium hoc paſcha vocatur propter ſaltum, nam tranſib. e Sanctus benedictus ille domos Iſraeliticas ob interjectas domos Ægyptiorum, atque ſaliebat ab Ægyptio ad Ægyptium, Iſraelita vero conſtitutus in medio evaſit.* Clerius mentem ſuam de vero radicis פסח ſignificatu promit in verbis ſequentibus ad vers. ej. cap. cit. ואני אומר כל פסיחה לשון דלוג וקפיצה *Ego vero dico verbum* פסח *ſemper & ubique ſaliendi habere ſignificatum.* Paucis interjectis pergit idem: סדלג ויוה מבתי ישראל לבתי מצרים שהיו שרויים זה בתוך זה: *Saltum committebat a domibus Iſraelitarum ad domus Ægyptiorum, invicem enim mixti habitabant.* Idem compilator Kimchianus vult *R. Sal. b. Melech.* in מכלל יופי f. 18. col. 2. b. verbum enim מפחתי explicaturus ita ſcripſit: ואדלג עליכם בראותי הדם ולפיכך נקרא הזבח ההוא פסח *Ut tranſiliam vos quum videro ſanguinem, propterea etiam ſacrificium hoc vocatur Peſach.* Horum autoritates ſequontor, alii e gente & Judæorum & Chriſtianorum. Karræi veru *tranſiliendi* ſignificatom hnoc tranſilire nec quicquam dobitant, ſuorum enim placita ediſſerit nobis *R. Aharon b. Eliahu in* מ' מצוות M8to Tr. *de Paſchate* ſequentiboe: ויש אומרים מלשון פסח ספני שהיו בתי המצריים בינות בתי ישראל מעורבים והיה מדלג המשחית מבתי ישראל לבתי המצריים וזה אי אפשר שזה הענין יקרא דלוג והדלוג לא

§. XIV.

Quæ obſervanda voluerit ſupremum Numen in feſto hoc, explicata ſatis ſunt in codice ſacro; Karræi ut ſunt legum contentarum inibi rigidi obſervatores, ita nec hac in re remiſſiores juſto videri volunt, literæ inhærent hic ſtricte, quæque inculcantur opere ipſo exprime-

---

יקרא מלשון פסוח אך הטעם לשון חמלה ורחמים מלשון פסוח והמליט עלשם שחמל לבכורי ישראל בראיח הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ולא נתן המשחית לבוא אל בתיהם לנגוף *Sunt qui dicant de ſignificatione* פסח *eam ob cauſam, quod fuerint Ægyptiorum domus Iſraelitarum ædificiis permixtæ ſaltum feciſſe devaſtatorem a Domibus Iſraelitarum ad domus Ægyptiorum. Verum hoc minus probabile eſt, quod res hoc vocetur ſaltus, ſaltu enim non cadit in vocem* פסח, *ſed ſignificatum habet condonandi atque miſerendi, eundem quem* (Eſ. XXXI. 5.) *condonando atque eripiendo; quia condonavit primogenitis Iſraelitarum conſpecto ſanguine ſuper ſuperliminare & ſuper duos poſtes neque permiſit ingredi devaſtatorem in domos ipſorum ut percuteret.* Hæc de ſignificatione vocis פסח ex mente Karræorum, quam eo minus ſupercilioſe rejiciendam credimus, quod nec Rebbaniſtarum aſſenſu deſtituatur penitus, ita enim *R. Abendana in Supplem. Comment. R. Sal. b. Mel.* ad Exod. c. XII. f. 18. col. 2. 6. וי"ש אומרו מעניין חמלה כטעם פסוח והמליט *Sunt qui interpretentur hoc ex ſignificatu condonandi juxta ſenſum illius* (Eſ. XXXI. 5.) *condonando & liberando.* Idem ſua firmat autoritate *R. Abarbenel* locum enim cit. Eſaiæ ita explanat: שירחם עליהם וימלט *Miſericordia ſua atque auxilio adjuvit illos.*

primere ſatagunt. De ritibus ergo paſchalibus uſitatis genti huic reddimur certi ex ſcriptura, nec eſt ut multis ex ipſorum eos adſtruamus monumentis. Tempus mactationis obſcurius perſcriptum videtur quibusdam, in diverſa hinc abeunt autores, quæ vero in varietate hac opinionum Scripturarios nacta ſit adprobatores nil attinet dicere, aliis expoſita hæc ſunt ſatis ſuperque. (d)

§. XV.

Id tamen monuiſſe juvabit, fallere *R. Aben Eſram* fallique, dum in genere Karræos (quos nomine hæreticorum traducit) erroris inſimulat, quod tres agnoſcant veſperas loco *1. Sam. XX. 5.* inducti. Privata hæc fuit opinio hominis cujusdam Karræi vel quorundam, non univerſæ imputanda ſectæ. (e)

(d) Voces בין הערבים Exod. XII. 6. *inter duas veſperas*, quodnam præciſe deſignent tempus anxie petquirunt interpretes, Karræorum placita ex אדרת אליהו cap. 3. *de Paſch. R. Aharonis* ſiſtit *Joh. Meyer de orig. & cauſis Feſt. cap. VII. p. 221. ſq.* Nihil ergo addimus ob limites nobis præſcriptos, quam plurima licet ſuperaddi mereantor, docte enim meteriam hanc pertractat noſter *R. Aharon b. Eliahu* in כתר מצוות *de Paſchate*, ſuorumque ſententiam de tempore mactationis ab exceptionibus Traditionariorum vindicat ex inſtituto. (e) In *Comment. ad Exod.* XII. 6. f. 70. 2. ita ſcribit: אמרו המינים כי שלושה ערבים רם וראיתם כעבור שמצאו ער הערב השלישית והם לא הבינו האמת ולא הבינו *Dicunt Scitæ*

§. XVI.

Aſſatum volebat Deus ut comederent agnum Iſraëlitæ, quem vero ſibi depopoſcerit locum hic actus non adeo conveniunt utrinque. Rabbaniſtæ diverſorium, quod quisque *מצוה* elegerat ſuæ, huic deſtinatum olim contendunt, diverſi à Karræis qui loca ſacramento huic ſacra majores (præeunte Scriptura, ut volunt, at male cum ſcripta Novi Teſtamenti doceant veritatem aſſerti Rabbaniſtarum.) tribuiſſe aſſerunt, conclavia ſcil. quibus ſanctuarium abundabat utrumque. (f)

§. XVII.

---

rii, quod tres ſint veſperæ, probatio ipſorum eſt quod invenerint (1. Sam. XX. 5.) *usque ad veſperam tertiam, at vero ignorant illi veritatem nec intelligunt.* Sed privatam hanc eſſe opinionem, cui plerique reclament Karræorum *R. Moſe* diſerte affirmat apud *R. Aharonem b. Eliahu* in Tract. de *Paſchate* hiſce: ס' מצוות החכם ר' משה חותני אומר שהמעה אבן עזרא לחכמי הקראים שאומרים שלושה ערבים ומשיב לן שרוב חכמינו לא הזרו בזה ואבן עזרא חלה המאמר לכל החכמים *Sapiens ille R. Moſes ſocer meus affirmat, erroris arguiſſe Aben Eſram doctores Karræorum, quod tres veſperas credant, cui reſpondetur, quod maxima pars doctorum noſtrorum neget hoc, licet Aben Eſra ſententiam hanc tribuat omnibus doctoribus.* Patum hinc liquet, Traditionariis hnic perſpecta fuiſſe Scripturariorum placita, quæ uni enim vel alteri probatur ſententia, non reti citra imprudentiæ notam adjudicatur genti. (f) Sparſo ſanguine ad altaris ima, excoria-

§. XVII.

Secundum paſcha a Deo inſtitutum novimus in gratiam eorum qui aut tempore primi impuritatis quid contraxerant aut remotiores eſſent a templo, cui alligata

---

to agno, ventre exſecto, adipe extracto inque ignem altaris conjecto, ferebatur ad hoſpitium ubi cœnabant teſte *Maimonide* qui nobis hic loco multorum eſt, in יד חזקה Part. 3. Hile. קרבן פסח cap. 1. th. VI. f. 237. b. דם הפסח טעון שפיכה כנגד היסוד ואחרכך ששופכין דמו מפשיטין אותו וקורעין את כרסו ומוציאין את אמוריו ומקטירין אותן חלבן כל זבח ובח לבדן ובעל הזבח נוטל פסחו עם העור שלו זמביא לביתו לירושלים וצולחו ואוכלו לערב *Sanguis agni Paſchalis effundi debet verſus imum (altaris) & poſtquam effuſus eſt ſanguis, excoriare eum ſolent atque ventrem ejus diſſecare & extrahere adipem, tum adolere adipem illum, unumquodque ſacrificium ſeorſim; tandem efferens agnum ſuum paſchalem cum ejus pelle ſumit, perducitque domum ſuam Hieroſolymam ſcilicet, ubi aſſat tum atque veſpera comedit.* Negant ultima hæc Karræi dum comedendum aſſerunt in templo; fundamenti loco huic aſſerto ſubſternunt Deut. XVI. 7. ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר יהוה אלהיך בו ופנית בבקר והלכת לאהליך וגו׳ *Et coques comedesque eo in loco quem Dominus Deus tuus elegerit eſt, mane vero vertas te & repetas tentoria tua.* Sed juvat ipſum audire Codicem MStom noſtrum *R. Aharonis b. Eliahu*, qui hiſce ſuorum placita ediſſetit: והקרבתו במקום המבחר שנ׳ לא תוכל וגו׳ שחיטתו בעזרה

gata erant ſoli hæc ſacra. (g) Suis διαλεκτέοις pro more latius diducunt Rabbaniſtæ quæ Moſes ex Dei ore conſignavit literis, juſtam ex concernunt diſtantiam ab urbe

---

ושפיכות דמו על יכוד המזבח והקטרת אמוריו במזבח והיו לשכות כביב בית המקדש לשם היו צולין את הבשר ואוכלים אותו וחנוחר היו שורפים ובבקר השכם היו חולבים לאהליהם שישראל הבאים לחוג היותוקעים אהליהם סביבות ירושלים עלבן אומר הכתוב ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר יי ופנית בבקר והלכת לאהליך וכו׳

Oblatio ejus fiebat in loco electo, quia dictum eſt (Deut. XVI. 5.) *non poteris &c. maſtatio ejus fiebat in atrio, effuſio ſanguinis ejus ſuper fundamentum altaris, thymiama vero adipis in altari. Fuerunt etiam cenaculia circum circa ſanctuarium, in iis aſſabant carnem atque comedebant, reſiduum vero combuſſerunt. Poſtmodum ſummo mane repetebant tentoria ſua; Iſraelita enim ad celebrandum feſtum advenientes figere ſolitè ſunt tentoria circum Hieroſolymam, propterea dicit Scriptura,* (Deut. XVI, 7.) *Coques comedesque eo in loco, quem Dominus Deus tuus electurus eſt, mane vero verſus te atque repetes tentoria tua.* Paucis interjectis pergit idem noſter: לא בדעת כעלי הקבלה שהיה לוקח פסחו והולך לביתו וצלהו ואוכלו *Non juxta Traditionariorum placita, quod* (offerens) *acceperit agnum ſuum paſchalem, domum ſuam repetierit, aſſatumque ibi comederit.* Petitum hoc telo Karraïtico Maimonidem præcipue e verborum liquet ſtructura, hunc enim Talmudis epitomatorem adverſarium inprimis ſibi elegiſſe noſter videtur. (g) Num. IX. 1. 2. 3. ſqq.

be Hieroſolyma (h) impuritatumque gradus, (i) in quibus ut multa deſiderant Karraei, ita hoc præprimis vellicant, quod impune ſecundo intereſſe velint, qui voluntarie & absque prægnanti cauſa neglexit primum. (k)

S §.XIIX

(h) Via longinqua Hieroſolymio qui diſtant, paſchati ſecundo interſunt. Indefinite quæ dixit Moſes, definire audent *oi imMuelut xaθ' ἑπας, quindecim* ſc. *milliaribus* circumſcribitur via longinqua tradente è majorum placitis *Maimonide* in יר חזקה Hilc. קרבן פסח cap. 5. th. 8. f. 280. b. ואיזן היא דרך רחוקה חמשה עשר מיל חוץ לחומות ירושלים *Quanam vero eſt via longinqua? quindecim milliaribus diſtans ab exteriori parte mœnium Hieroſolymitanorum*, conf. plura c. l. (i) Vid. prolixe hæc talia exponentem *Maimonid.* in יר חזקה Hil. קרבן פסח cap. 5. 6. 7. ſqq. (k) Impuros abeſſe volunt a ſacrio hic præeunte ſcriptura, Karraei uti & Rabbaniſtæ, ita enim *R. Aharon b. Eliahu* in ס' מצוות Hilc. פסח ſcribit: והפסח אינו נאכל אלא לטהורים לכן מי שהוא טמא לא יאכל את הפסח מפני שהפסח נתחייב במקום מובחר שכי לא תוכל לזבוח את הפסח וגו' וטמא אינו נכנס למקדש וכו' *Paſchu non comeditur niſi a puris, propterea qui impuritatem contraxit, non comedere licet illi paſcha hoc, ideo quod hoc ipſum alligatum eſt loco ſelecto, dicitur enim* (Deut. XVI. 5.) *non poteris ſacrificare paſcha hoc* &c. *impuro vero neutiquam permiſſum eſt ut ingrediatur Sanctuarium.* Interim quæ de variis impuritatum gradibus decernunt *oi ἐξ israilas*, non adprobant nmoinn, haud vacat adferre ea. Id ſolum monemus hac vice, perperam liberum facere eos intereſſe, vel primo vel ſecundo ex Karraeorum mente, accipe Ca-

gata erant ſoli hæc ſacra. (g) Suis *deſiderii* pro more latius diducunt Rabbaniſtæ quæ Moſes ex Dei ore conſignavit literis, juſtam ex concernunt diſtantiam ab urbe

---

ושביבות הסן על יכוד המזבח והקטרת אשורין במזבח והיו לשכות כביב בית המקדש לשם היו צולין את הבשר.ואוכלים אותו וחנותר היו שורפים ובבקר השכם היו חולבים לאהליהם שישראל חכאים.לחוג היוחוקעים אהליהם סביבות ירושלים עלכן אומר הכתוב ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר יי׳ ופנית בבקר והלכת לאהליך וכו׳ *Oblatio ejus fiebat in loco electo, quia dictum eſt* (Deut. XVI. 5.) *non poteris &c. mactatio ejus fiebat in atrio, effuſio ſanguinis ejus ſuper fundamentum altaris, thymiama vero adipis in altari. Faciunt etiam conclavia circum circa ſanctuarium, in iis aſſabant carnem atque comedebant, reſiduum vero combuſſerunt. Poſtmodum ſummo mane repetebant tentoria ſua; Iſraelita enim ad celebrandum feſtum advenientes figere ſoliti ſunt tentoria circum Hieroſolymam, propterea dicit Scriptura,* (Deut. XVI. 7.) *Coquas comedasque eo in loco, quem Dominus Deus tuus electurus eſt, mane vero veritate atque repetas tentoria tua.* Paucis interjectis pergit idem noſter: לא כדעת בעלי הקבלה שהיה לוקח פסחו והולך לביתו וצלהו ואוכלו *Non juxta Traditionariorum placita, quod* (offerens) *acceperit agnum ſuum paſchalem, domum ſuam repetierit, aſſatumque ibi comederit.* Petitum hoc telo Karraitico. Maimonidem præcipue e verborum liquet ſtructura, hunc enim Talmudis epitomatorem adverſarium inprimis ſibi elegiſſe noſter videtur. (g) Num. IX. 1. 2. 3. ſqq.

be Hieroſolyma (h) impuritatumque gradus, (i) in quibus ut multa deſiderant Karræi, ita hoc præprimis vellicant, quod impune ſecundo intereſſe velint, qui voluntarie & absque prægnanti cauſa neglexit primum. (k)

S §.XIIX

(h) Via longinqua Hieroſolymis qui diſtant, paſchati ſecundo interſunt. Indefinite quæ dixit Moſes, definire audent *alii Μυρίας καὶ ἑξήκοντα, quindecim* ſc. *milliaribus* circumſcribitur via longinqua tradente è majorum placitis *Maimonide* in יד חזקה Hilc. קרבן פסח cap. 5. th. 8. f. 280. b. ואיזו הוא דרך רחוקה חמשה עשר מיל חוץ לחומות ירושלים *Quanam vero eſt via longinqua? quindecim milliaribus diſtans ab exteriori parte mœnium Hieroſolymitanorum*, conf. plura c. l. (i) Vid. prolixe hæc talia expnnentem *Maimonid.* in יד חזקה Hil. קרבן פסח cap. 5. 6. 7. ſqq. (k) Impuros abeſſe vnlunt a ſacris his præeunte ſcriptura, Karræi uti & Rabbaniſtæ, ita enim *R. Aharon b. Eliahu* in ס' מצוות Hilc. פסח ſcribit: המסח אינו נאכל אלא לטהורים לכן מי שהוא טמא לא יאכל את הפסח מפני שהפסח נתחייב במקום מובחר שכי לא תוכל לזבוח את הפסח וגו' וטמא אינו נכנס למקדש וכו' *Paſcha non comeditur niſi a puris, propterea qui impuritatem contraxit, non comedere licet illi paſcha hoc, ideo quod hoc ipſum alligatum eſt loco ſelecto, dicitur enim* (Deut. XVI. 5.) *non poteris ſacrificare paſcha hoc &c. impuro vero nentiquam permiſſum eſt ut ingrediatur Sanctuarium.* Interim quæ de variis impuritatum gradibus decernunt *si ita ſtatis*, non adpnbant nmninn, haud vacat adferre ea. Id ſolum monemus hac vice, perperam libeenm faeere eos intereſſe vel primo vel ſecundo ex Katræorum mente, accipe Ca-

§. XIIX.

An paſcha pellat ſabbatum quæſtio eſt nodoſa ſatis, nec χθές demum ἢ πρώχθες enata, ſed antiquiſſimis olim

---

nonem ex ore *Maimonidis* in יר חוקה Hile. קרבן פסח cap. V. eh. 1. f. 180. a. חזיר ולא הקריב בראשון הרי זה מקריב בשני *Studio qui non obtulit in prime, ecce huic licet offerre in ſecundo.* Si vero nec in ſecundo obtulerit, quamvis non ſtudio excidii tamen pœnæ ſubjacet, audi ſequentia ejusd. doctoris: ואם לא הקריב כשני אף על פי ששגג הרי זה חייב כרת *Quod ſi nec in ſecundo obtulerit, quamvis id non ſtudio ſit factum, ecce is reatum excidii contraxit.* Sed audiamus ipſum redarguentem hæc *R. Aharonem b. Eliahu* in MSto *de Paſchate*: והנה בעלי הקבלה דעת כ' מצוות שי שהזיד ולא הקריב הפסח בראשון אף על פי שהיה טהור וברוך לא היה או שהיה באחד מאלו ורשל ולא הגיע לעשות הפסח אומרים שנרחה לפסח שני ואם לא עשה בשני יתחייב כרת וחכמי הקראים אומרים שאם היה טהור והזיל ולא עשה פסח בראשון יתחייב כרת ולא ירחה לשני אבל אם היה טמא בראשון או כרוך רחוקה אע"פ שיכיל להגיע לעשות הפסח והוא לא כוון לעשות נרחה לפסח שני אם לא עשה בשני בין כשוגג בין במזיד יתחייב כרת *Ecce Traditionariorum ſententia eſt: Qui ſtudio non obtulerit paſcha in primo, licet purus fuerit nec ingreſſus iter, aut qui unum ex his fecerit, at negligenter, ut non attingeret* (locum illi deſtinatum) *ad*

olim ventilata utrinque. Filii Bethiræ (Thalmudis teſtimonio (l)) quam ſeſe torquebant in eruenda hac, at fruſtra omnis labor niſusque omnis; citra dubium,

faciendum ſacrificium paſchatis, dicunt, quod adigendus ſit ad paſchu ſecundum: quod ſi nec in ſecundo hoc fecerit, tunc excidii fieri reum. —— *Sed doctores Karæorum volunt, ſi purus quis fuerit, ſtudio tamen neglexerit paſcha primum, reum fieri pœnæ exeidii, neque adigendum eſſe ad ſecundum, ſed ſi impurus quis fuerit in primo, aut in via conſtitutus longinqua, licet potuiſſet aſſequi ad faciendum paſchatis ſacrificium, non tamen intentionem habuerit faciendi, ad paſchu eſſe adigendum alterum, ſi nec ſecunda fecerit, ſive ex errore ſive ſtudio, exeidii pœna afficiendum eſſe.* Habes utramque ſententiam, quænam vero propior ſit, diſpiciendum relinquimus aliis. Ex his judica de alio Canone quem citat *Maimonides* in Hile. קרבן פסח cap. V. th. 2. f. 280. b. אבל מי שהיה טמא או בדרך רחוקה ולא עשה את הראשון אפ"ף שהוזה בשני אינו חייב כרת

Sed qui impurus fuerit, aut in via conſtitutus longinqua, ut non fecerit primum, licet ſtudio emiſerit ſecundum, pœnam exeidii ſubterfugit. Nec non hoc ejusdem l. c. מי ששגג או נאנס ולא הקריב בראשון אם הזיד ולא הקריב בשני חייב כרת ואם שגג או נאנס אף בשני פטור וכו'

Qui aut ex errore aut ex neceſſitate amiſerit primum, ſi ſtudio oblationem neglexerit ſecundi, exeidii pœna reus eſt; ſi vero errans aut neceſſitate compulſus fecerit etiam in ſecundo hoc, liber eſt. Ex dictis quantum diſtent invicem hi canones nullo negotio dijudicabitur. (l) Per *Hillelem* extractum fuiſſe hunc ſcrupulum, cui eam ob rem præfecturæ dignitas collata,

& ſubſequentium ætatum apellis inſuperabilis manſiſſet, ni Hillelis doctrina feciſſet otia, cui ea propter παμψηφεὶ decrevêre præfecturam, decreturi citra dubium & hecatombas, modo non a more ſuiſſet alienius. Karræi iisdem allidunt ſcopulis, & id ſolum ſciunt, quod in hoc nihil ſciant, alterius Hilleliis indigi. (m)

§. XIX.

Intimius pernoſcere dum cupiunt utriusque paſchatis naturam, illius quod in Ægyptiorum terra celebrabant, atque alterius ſubſequentis tempeſtatis, varia adferunt Karræi, ſunt quibus diſtingui invicem videas, ſunt alia quibus conveniunt. *Novem* diſcrepantias præterimus, aliis annotatæ ſunt (n). Quæ in paſchate altero

---

edocent Talmudiſtarum teſtimonia in Cod. פסחים f. 33. cujus deciſionem ſequuntur poſteri. *Maimonid.* in יד החזקה Hilc. קרבן פסח cap. V. th. 1. f. 280. a. ושחיטת פסח זה מצות עשה בפני עצמה ודוחה את השבת *Mactatio paſchatis eſt præceptum affirmativum peculiare, atque pellit ſabbatum.* (m) Incerti ſunt ioti Karræi אם יקרה הפסח בשבת *an paſcha cadat in Sabbatum*, plurima habet *R. Aharon b. Eliahu* in כ' מצות Hilc. פסח dictorum ſumma hæc eſt: דעות חכמים נחלקות וכל אחד משתי כתות נחלקו לחלקים כפי שראה כל אחד וכו' *Diſcrepanter ſunt doctorum ſententiæ, & unaquæque ex duabus ſectis in diverſa abit, prout cuique viſum eſt &c.* Omittimus ergo plura proferre, ne incertis complcamus chartas. (n) *Novem* diſcrimina primi paſchatis atque ſecundi ex אדרת אליהו *Eliæ Byzantini* hominis Karræi adducit *Joh. Meyerus de orig. & cauſis feſt. cap. VII. §. XXXII. p. 237.* circa quæ

tero recurrunt obſervanda, plura videmus, nam *quatuordecim* modis congruere hæc cenſentur Scripturariis. (o)

notamus in quinto præcipue occupari noſtrum *R. Aharonem b. Eliahu*, fundamentum vero aſſerti utrique idem eſt. Ita *Byzantinus*: החמשי פסח מצרים היה נאכל לאנשים ולנשים בחיוב ככתוב כמכסת נפשות ופסח דורות היה נאכל לאנשים המגורים בחיוב ככתוב יראה כל זכורך/ *Quinta differentia eſt: Paſcha Ægyptiacum debebat comedi a viris & mulieribus, ſicut ſcriptum eſt:* (Exod. XII. 4.) *pro numero animarum. Sed paſcha generationum comedi debebat a viris adultioribus, ſicut ſcriptum eſt:* (Deut. XVI. 16.) *comparete omnis maſculus tuus.* Nil differt MScus noſter codex *R. Aharonis b. Eliahu* מ' מציות Hilc. מצה his: נתנו חכמים טעם שזה והגדל כין פסח מצרים וכין פסח דורות שפסח מצרים תית נאכל לכל הנפשות שם במכסת נפשות אנשים ונשים אכל פסח דורות נהחייב לוכרים המגורים אבל חנשים והקטנים היו אובלים מן שלמי חגיג/ *Doctores rationem ſuppeditant, quod hæc ſit differentia inter paſcha Ægyptiacum & inter paſcha generationum: quod paſcha Ægyptiacum comedi debuerit omnibus animabus, quia dicitur:* (Exod. XII. 4.) *pro numero animarum, virorum & mulierum, at paſcha generationum incumbebat maſculis adultis, minores vero uxoresque comedebant de ſacrificiis pacificis.* (o) In *quatuordecim* momentis, convenit utrumque paſcha juxta *R. Aharonem b. Eliahu* in מ' מצות *de Paſſebatt*, en ex: וכארבעה עשר דברים שוו פסח מצרים ופסח דורות

§. XX.

מקיים nonnulla sunt ex præceptis Dei, in quorum rationibus pervestigandis cœcutiunt mortales, dum eas

---

הא' פסח מצרים היה מן הכבשים ומן העזים ולא מן הבקר וכבה פסח דורות הב' פסח מצרים היה חמים ר"ל בלי טוס וכבה פסח דורות הג' פסח מצרים חיה זכר ולא נקבה וכבה פסח דורות הד' פסח מצרים חיה בן שנה וכבה פסח דורות הה' פסח מצרים לא יאכל נא ומבושל וכבה פסח דורות חו' פסח מצרים נאכל צלי וכבה פסח דורות חז' פסח מצרים נאכל על מצות ומרורים וכבה פסח דורות הח' פסח מצרים ופסח דורות לא היה יוצא בשר מכית החבורה ועצה הט' בפסח מצרים כתיב ועצם לא תשברו בו וכבה בפסח דורות הי' בפסח מצרים כתיב ולא תוחירו ממנו עד בקר וכבה בפסח דורות הי"א פסח דורות היה נשחם כבעוד חמץ ופסח מצרים בכעור חמץ על דעת רוב חפסינו ז"ל הי"ב פסח מצרים ופסח דורות לא היו נאכלים לערל ואם הוא ישראל הי"ג פסח מצרים ופסח דורות כל בן נכר לא יאכל בו אפילו נמול כמו ישמעל הי' פסח מצרים היה נשחט בארבעה עשר יום לחדש בין הערבים ובכה פסח דורות *Quatuordecim rebus æqualia sunt paſcha Ægyptiacum atque paſcha generationum: I. Paſcha Ægyptiacum fiebat ex agnis & hœdis non vero ex armento, & ita quoque paſcha generationum. II. Paſcha Ægyptiacum*

eas ſibi volebat ſervatas Legislator, miratur quæ rimari non valet intellectus haud injuriâ (p). Negat in horum claſſem Paſcha referendum eſſe Karraitica gens, ſed cum Spen-

perfectum eſſe debebat i. e. absque vitio, & ſic quoque paſcha generationum. III. Paſcha Ægyptiacum maſculus debebat eſſe non e ſexu ſequiori, & ita quoque paſcha generationum. VI. Paſcha Ægyptiacum annum debebat agere, & ita quoque paſcha generationum. V. Non licebat comedere paſcha Ægyptiacum ſi non ſatis eſſet aſſatum aut coctum, & ita quoque paſcha generationum. VI. Paſcha Ægyptiacum debebat comedi aſſatum & ita quoque paſcha generationum. VII. Paſcha Ægyptiacum debebat comedi cum azymis & amaris, & ita quoque paſcha generationum. VIII. Non licebat proferre carnem paſchatis vel Ægyptiaci vel generationum extra aedem συνέδριον. IX. De Paſchate Ægyptiaco ſcriptum eſt: (Exod. XII. 46.) Et oſſa ne frangatis in eo, & ita quoque in paſchate generationum. X. De paſchate Ægyptiaco ſcriptum eſt (Exod. XII. 10.) nec relinquatis de eo ad mane usque tempus, & ita quoque in paſchate generationum. XI. Paſcha generationum mactari debebat cum excuſſione fermenti, ſic quoque paſcha Ægyptiacum cum excuſſione fermenti, juxta mentem plerorumque doctorum noſtrorum p. m. XII. Paſcha Ægyptiacum & generationum non comedebantur praputiato tenuiſſi Iſraelita eſſet. XIII. De paſchate Ægyptiaco & ſubſequentium generationum non licebat comedere alienigena ulli, licet circumciſus eſſet, quemadmodum Iſmaelita. XIV. Paſcha Ægyptiacum mactari debebat die decimo quarto menſis inter duas veſperas, & ita quoque paſcha generationum. Hæc ſunt quæ recurrunt in altero paſchate obſervanda, de Rabbaniſtarum veto hac in parte placitis nil adducimus ne ſimus prolixiores. (p) In tres claſſes diſpeſcunt præcepta Dei Rabbaniſtæ in דשות

Spencero, ſuperſtitioni gentilium Ægyptiorum præprimis Deum ſe ſtitiſſe adverſum hoc ipſo, dictitat, (q) cenſuram

---

ac משפטים itemque חקים quæ quid ſint, juvat ipſis Judæorum verbis declarare. Primi generis vocant מצוות מושכלות שהשכל מחייבם והם מצוות חשכליות *Principia connata, quæ ipſa dictitat ratio, quaque vocantur præcepta intellectualia. Qualia ſunt, neminem ladere, ſuum cuique tribuere &c.* Secundi generis ſunt: מצוות מקובלות שאין האדם מוצא בשכלו וצריך אל הקבלה אמנם טעמן מבואר *Præcepta tradita, quæ ratio non dictitat, ſed qua revelatione opus habent, quorum tamen ratio in aperto poſita eſt. v. g. interdictum ſanguinis, quin crudelitatem parit.* Tertii generis: מצוות אלהיות שאינם נגלין לשום בריה רק לחק"כה *Statuta divina quæ nulli creaturæ cognita ſunt præterquam ſoli Deo.* vid. *R. Bechai* in Comment. hinc inde, conf. ס' עקרים l. 3. cap. 24. 28. *R. Moſe b. Maimon* in מורה נבוכים l. 3. c. 26. ita: והם אשר חועלתם מבוארת אצל ההמון יקראן משפטים ואלו שאין הועלתם מבוארת אצל ההמון יקראו חקים *Illa quorum utilitas nota eſt, vocantur vulgo Miſpathim.* (Judicia) *Illa vero quorum utilitas non manifeſta, vulgo vocantur Chückim* (ſtatuta). Tu nunc judica ad quamnam ex his pertineat claſſem paſcha. (q) In rationibus eruendis Præceptorum divinorum multus eſt *R. Moſe ben Maimon* in מורה נבוכים ſeu *Doctore Perplexorum*, quem ex lingua Arabica in linguam Ebræam (quamvis obſcurius nonnihil, ut ac omnes hujus viri verſiones) tranſtulit *R. Jehuda Aben Tybbon*, ex hac vero latina toga indutum dedit *Buxtorfius*. Hujus *Maimonidis* veſtigia legit doctiſſimus *Spencerus* in

opere varia eroditione refetto de *Legibus ritualibus Ebraor.* ubi totus eſt, conquiſitis hinc io rem ex ultima antiquitate argumentis, ut præcepta Iſraelitis præſcripta componeneret cum gentium moribus, atque ita leges divinas derivatet a gentilium idololatria. Hanc de paſchatis ſacrificio Legem, Zabiorum moribus oppoſitam eſſe multis contendit *Lib. 2. de Leg Rit. cap. 4.* Ex eodem fonte profluuot ſequentia *R. Aharonis b. Eliahu* Karraei io כי המצוות *Miſto de Paſch.* אכן לפי הנראה שחיוב הפסח היה כעבור שהיה מנהג המצריים שלא לאכול החי ולאכול היוצא מן חחי וחיום אנשי הורו אינם אוכליכם כשור וכך היו מתנהגים המצריים באותו הזמן ובעבור שזה החק המפורסם אליהם לפי שרש אמונתם הנכערה עלכן צוה השם לעשור כנגד החק ההוא כמפורסם ושתהיה העשירת כנגר חחק ההוא תהא העשירת כנגר אמונתם עלכן היתה נותן הרם על המשקוף ועל המזוזות להראות ששיית אמונתם שלא לשתף הרם להכאיב חחי ועלכן צוה לחח חרם על המשקוף על ידי אגרת אזוב שחוא מן הצומח והמכין יבין וכת *Certe prout videtur, neceſſitas paſchatis erat, quia conſuetudo Ægyptiorum erat nil quicquam comedere vel de vivente vel vivens ipſum; quin hodiernum Indi non comedunt carnem, hunc ſegregabantur marem etiam Ægyptii ea tempeſtate. Propterea vero quod hoc ſtatutum publicum apud ipſos fuit, ut fundamenti religionis ipſorum omni ratione deſtituta, quare præcepit Deus reſiſtere huic novi publice, cumq; eſſet reluctatio hac contra hoc ſtatutum, eſſet ſimul contra religionem ipſorum. Propterea volebat effundi ſanguinem ſuper ſuperliminare ſuperque limina, ut indicaret, fundamentum ipſorum eſſe religionis, neutiquam fundere ſanguinem, quo dolor*

ſuram ea propter experſi Rabbaniſtarum quorundam. (r)

§. XXI.

---

aſſeratur viventi, hunc in finem volebat ſanguinem ſuperimponi ſuperliminari mediante faſciculo hyſſopi, qui erat ſpecies germinis. Sapienti ſat. Non ovum ovo tam ſimile eſt, quam verba hæc Karræi ſententiæ Spenceerianæ, qui l. ſupr. cit. ait: *Sanguinem agni in ſuperliminare & anteriores aditus poſtes aſpergi debuiſſe, ne animal quod Ægyptii colebant, ſe plane contemnere declararent.* Nihil aliud vult Karraita, qui addit hanc ob cauſam aſſatum eſſe, ut odor penetrare eo magis poſſet ædes intermedias Ægyptiorum, atque ſic communis vulgatior fieret quibusque; en verba ejus l. c. *de Paſchate*: וכשבול היות בתי המצריים כינות בתי ישראל היותו צלי לצאת הריח *Quoniam ædes Ægyptiorum erant inter ædes Iſraelitarum aſſabatur, ut odor eo evaderet penetrantior.* Pluribus inquirit ſubſequentibus verbis in ſingulas ritus hujus circumſtantias ac minutiſſima quæque, quæ omittimus, fundamenta adduxiſſe ſufficiat. (t) *Spencerum* antagoniſtas plures oactus eſt, ut & Karræus, cujus præcipuus prodeat nunc *R. Aben Eſra* qui in *Comment. ad Exod.* XII. 7. his ſententiam hanc perſtringit: ורבים אמרו כי נתינת הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות להראות שישחטו תועבת מצריים בפרהסיא כי בכר נפל מהם עליהם ולא יפחדו שיכלום ואלו היו כן תהיה בשער ותחצר והנה לא הושם הדם כי אם בפתח שבגרו שער החצר ותם שחטו כין הערבים שלא יראה אדם שהוא סמוך ללילה ואיש לא יצא ממפתח ביתו עד בקר שהלכו לדרכם וסגרו כל אחד שער הצרו כי המצריים חשבו שישובו רק הטעם להיות הדם אל

§. XXI.

A Paſchatis feſto ad *Expiationis* diem deferimur, ſumma ſemper Judæis cultum reverentia; magna dicet σαφηνεία hinc inde (s) perſcripſerit ſolennia ejusdem.

וְמִשְׁקוֹף לְחוּתוֹ כּוֹפֵר בְּעַד כָּל וְהָאוֹכֵל בְּבֵית וְיִהְיוּ סִימָן לְמִשְׁחִית שׁוּרְאִנוּ/ *Multi dicunt quod immiſſis ſanguinis ſuper ſuperliminare & ſuper duos poſtes fieri debuerit, ad demonſtrandum quod maſtarint abominationem Ægyptiorum publice, hoc enim jam timere illorum corruptos fuiſſe, illis nen quinquam timentibus lapidationes. Verum ſi ita eſſet, factum fuiſſet in veſtibuli porta, eccè vero non effuſus eſt ſanguis niſi clam clauſis portis veſtibuli. Preterea maſtabant inter duas veſperas, ne videret id quispiam, cum circa noctis initia eſſet; nec ullus egreſſus eſt e porta adium ſuarum ad tempus usque matutinum, que ſua abierunt via: clauſit porta quisque portam atrii ſui, Ægyptii enim eos reverſuros putabam. Hæc ſola cauſa eſt, quum ſanguis ſuper ſuperliminare eſſe debuit, ne expiaret in quemcunque comedentem in domo ea, notaque peraltori eſſet quam videret.* Vides diſſenſum utriusque, quem ad veritatis lancem appendas ipſe, nobis id nunc negotii non eſt, interim perplacent ſequentia libri צחון Vet. P. 47. לכן אין להרהר ולדקדק במצוות והבורא יתי אלא מה שאסר אסור ומה שיתחיר מותר/ i. e. vertente Cl. Wagenſeilio; *Quapropter non rimanda aut curioſius explorandæ ſunt præceptorum divinorum rationes. Quod vetuit ille, pro vitio habendum, & quo conceſſit, pro conceſſo.* Quibus ſimul tractationem hanc de paſchate obſignamus properantes ad alia. (s) Vid. *Levit.* XVI. 29 XXIII. 27. *Numer.* XXIX. 7.

ſacer codex, videas tamen & hic in diverſa abire utramque partem. Occaſione enim עני הנפש *Afflictionis animæ* quam requirit ſummum Numen

ἀνλβίστι μαχέσασθαι ἐπίσης

deprehenduntur, dum Rabbaniſtæ hanc ad quinarium præcipue extendunt *cibum* ſc. ac *potum*, *lotionem*, *unctionem*, *indumentum calcei & concubitum*, Karræis ad ſolam primam ſpeciem reſtringentibus. (t)

§. XXII.

(t) Brevibus ſuorum ſeotentiam de עני הנפש *Afflictione animæ* exponit *Baal hatur.* ad *Levit.* XXIII. 27. hiſce: וחמשה ענויים הן אכילה ושתיה ורחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה *In quinque rebus afflictionem habet cibo ſc. ac potu, lotione, indumento calcei ac concubitu.* Modus autem probandi hanc quinarium oppido nullus eſt dum Id. addit: כנגד חמשה פעמים נפש דכתיבי בפרשה וכנגד חמשה שמות שיש לנפש וחמשה טבילות לכוהן גדול וחמשה תפלות *Quinque afflictionis ſpecies ſunt, quia quinquies vox animæ in ſectione hac ſcripta comparet, item reſpectu quinque nominum quæ competunt animæ, atque quinque Lotionum ſacerdotis ſummi, nec non quinque precationum.* Nulla in his eſt concludendi vis, nulla neceſſitas. Karræi hinc miſſis quatuor poſterioribus ſpeciebus primam ſolum eliguot per afflictionem *interdictum cibum ac potum* intelligentes ita *R. Aharon b. Elkabn* in ס' המצות Hilc. יום הכפורים ſcribit: אך משמע אלו המלות לפי רצון הכתוב במניעת מאכל ומשתה *Enimvero proprius ſignificatus harum vocum: affligatis animas veſtras, ex mente Scripturæ conſiſtit in prohibitione cibi ac potus.* Generalem regulam tradit hinc

§. XXII.

Ut variant peccata gradu, quorum graviora alia sunt alia vero leviora, ita modos quoque expiationis diversos volunt Rabbaniſtæ; hæc ſola delentur pœnitentia,

T 3

Idem Katræus: והנה לא מצאנו עניו נפש כי אם במניעת המאכל והמשתה *Este non deprehendimus afflictionem animæ dictam, niſi in interdicto cibo ac potu,* Inde quoque refutant placita Rabbaniſtarum, quod excidii pœna cum maneat qui neglexerit afflictionem, pœnam vero hanc, ipſis fatentibus adverſariis, in ſolum cadere cibum ac potum: אך מה הרחיבו בעלי הקבלה לאסור דבריהם אחרים ממאמר תענו את נפשותיכם אינם צורקים ואלו הם הסיבה ומניעת השכיבה ולבישת הסנדל ולרחוץ הלאהם עצמם הבדילו בי אין חייב כרת אלא על האכילה ועל השתיה לבד וכו' *Enimvero cum extendunt hæc Traditionarii ad alias res prohibendas vi dicti* (Levit. XVI, 29.) *affligatis animas veſtras, abludunt a vero. Hæc autem ſunt:* (interdicta) *Unctio, interdictum contubitus, indumenti ſalcorum atque lotionis; Annon vero ipſimet diſtinguunt quod nullum reatum inturrat Excidii niſi ob cibum atque potum ſolum?* Interim iidem fatentur omnia ea quæ ſabbato prohibita ſint, illicita quoque eſſe hoc ipſo die, nec quicquam intercedere diſcriminis niſi in pœna irroganda, Sabbati neglecti enim pœnam in voluntario eſſe *Lapidationem & Excidium* diei autem Expiationis ſolum *Excidium*, en verba MSti: כל מה שאסור בשבת אסור ביום העשור אין ביניהם הכרל אלא במשמש שחעובר בשכרת בסזיד חייב סקילה וברת שנ' מחללו סות וגו' כזה היום חייב כרת לברך *Omne quod illicitum eſt in Sab-*

tia, illa dies expiat Expiationis, alia tolluntur afflictionibus, quædam vero nullo horum modorum aufferri credunt ſed ſola morte. (u) Secus ſentiunt Karræi, quorum

bato, illicitum quoque eſt in die decimo hūi, nulla intercedente differentia niſi quoad judicium, transgreſſor enim voluntarius ſabbati lapidationis & Excidii pœnam incurrit, quia dictum eſt, profanans illud morte moriatur &c. hujus vero dici, pœna Excidii rem ſit tantum. (u) Affirmativa præcepta ſi quis transgreſſus fuerit, eum ſola credunt expiari pœnitentia, ſi negativa, non ſola pœnitentia rem cenſetur confecere ni dies acceſſerit Expiationis; ſi vero peccata fuerint quæ ſub Excidii aut capitali pœna interdicta ſunt, liberationem a crimine conciliant afflictiones; at vero injuria in Deum ipſum immediate commiſſa, nulli horum modorum expiandi ineſt vis, mors ipſa accedat neceſſe eſt. Clare hæc tradit liber ראשית חכמה inter Canones enim pœnitentiales XXI. hic eſt: עבר אדם על כריתות ומיתות בית דין תשובה ויום הכפורים מכפרת מחצה ויסורין מכפרין מחצה אבל נתחלל שם שמים על ידו אין כח בתשובה לתלות ולא ביום הכפורין לכפר ולא ביסורין למרק אבל תולין ומיתה מסרקת עון וכו

i. e. vettente cl. *Voiſinio ad Raym. Martini Pug. Fid. Part. III. diſt. III. cap. XIV. §. 231. Si quis ea peccata commiſerit, quibus Excidii mortisque judicialis pœna conſtituta eſt, pœnitentia dieiq; expiationum partem coram expiant; cætera pœna expiant; ſed ſi quis prophanaverit nomen Dei, pœnitentia non poteſt ſuſpendere, neque dies expiationum expiare, neque pœna delere, ſed hæc omnia ſuſpendunt: mors autem delet iniquitatem.* Paſſim eadem cum hic in Rabbaniſtarum monumentis comparent, miſſis recentioribus ipſos adeamus fontes,

Pandectas ſc. Thalm. unde derivata ſunt hæc omnia, ita autem Cod. Joma f. 86. 2, שאל רבי מתיא בן חרש את רבי אלעזר בן עזריא ומי שמעת ערבע' חלוקי בפרת שחית ר' ישמעאל דורש אמר שלושה הן ותשובת עם כל אחר ואחר עבר על עשה ושב אינו זז משם עד שמוחלין לו שנ' שובו בנים שובבים עבר על לא תעשה ועשה השובה תשובה תולה ויום הכפורים מכפר שנ' כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאותיכם עבר על כריתות ומיתות בית דין ועשה תשובה תשובה ויום הכפורים תולין ויכורין מסרקין שני ומקרחי בשבט פשעם ובנגעים עונם שוש חלול השם בידו אין לו בח בתשובה לתלות ולא ביום הכפורים לכפר ולא ביסורין למרק אלא בולן תולין ומיתה מסרקת שני ונגלה באזני וי' צבאות אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון

i. e. *Percontabatur R. Matia Charaſcidis R. Eliaſarem filium Aſariæ Roma: numquid audiviſti quatuor illa genera diverſa expiationum, quæ R. Iſmael exponere ſolebat? reſpondebat hic, tria tantum ſunt & eum nos quoque conjungere oportet pœnitentiam. Si quis affirmativorum præceptorum aliquod violaverit atque facti ducatur pœnitentia, primum ex illo loco recedat, pœnitentiam conſequitur, quia dictum eſt* (Jerem. III. 22.) *Revertimini filii averſi. Quod ſi quis negativorum præceptorum aliquod violaverit, atque facti ducatur pœnitentia, in ſuſpenſo rem relinquit pœnitentia, atque dies expiationis remiſſionem præſtat, quia dictum eſt:* (Levit. XVI. 30.) *Quia die iſto repurgabit vos ab omni immunditie veſtra. Quod ſi quis tale ſcelus committat, quod ſub Exeidii aut pœna capitis interdicitur, atque facti ducatur pœnitentia, & pœnitentia & dies expiationis rem in ſuſpenſo relinquunt, liberationem autem*

rum judicio pœnitentia quemvis tollit reatum. (x)
§. XXII.

---

autem a crimine afflictiones conciliant, quia dictum eſt: (Pſ. LXXXIX. 33.) *& viſitabo virga prevaricationem ipſorum & plagis iniquitatem ipſorum. At vero ſi quis in ipſum Deum ſit injurius, nec pœnitentia ad ſuſpendendum, nec diei expiationis ad remiſſionem procurandam, nec afflictionibus ad liberationem conciliandam vis inſit, ſed omnia in ſuſpenſo manent, quoad tandem mors iniquitatem tollat, quia dictum eſt* (Eſ. XXII. 14.) *Et revelata eſt in auribus meis vox Domini Exercituum; ſi remiſerit iniquitas hæc donec moriamini.* Hæc ſententia Rabbaniſtarum eſt, quæ Karræorum ſit accipe itidem.

(x) Iisdem fere verbis Talmudiſtarum ſententiam allegat noſter Karræus *R. Aharon b. Eliahu* in Hilc. יום הכפורים ſ. de *die Expiationis* ſua dein ſubjuncta *incipien:* בעלי הקבלה חלקו העונות יש עבירות בגין תעובר על מצות עשה אם שב אינו זז ער שמוחלין לן עובר על מצות לא תעשה יאין בה עונש ועשה תשובת התשובת תולה ויום הכפורים מכפר עובר על מצות שיש בו כרת ומיתה בית דין תשובה ויום הכפורים תולה ויסורין מכפרין ואינן מהכפרין ער שיבאו עליו ייסורין חלל את השם אע"פ שעשה תשובת והגיע יום הכפורים והוא בתשובתו ובאו עליו יסורין אינו מתכפר בפרה גמורה ער שימות אלא תשובה ויום הכפורים ויסורין הולין ומיתה מכפרת ועל פי רעתינו התשובה מכפרת ומפלת הגמול ובו i. e. *Traditionarii diſtinguunt peccata; ſunt aliqua, v. g. qui tranſgreditur præceptum affirmativum, ſi pœnitentiam agat, antequam ſe. cedat remiſſionem conſequitur. Qui tranſgreditur præceptum*

§. XXV.

Arma adverſus inſultus Satanæ preces ſunt, quas

nec

negativum cui pœna non adhæret, ſi pœnitentia ducatur, in ſuſpenſo rem relinquit pœnitentia atque dies expiationis remiſſionem procurat. Qui præceptorum aliquod violat cui pœna Excidii adjuncta eſt aut capitis per Synedrium infligenda, pœnitentia dieſque expiationis in ſuſpenſo relinquunt, afflictiones vero remiſſionem procurant, nec remiſſio ſperanda niſi ſupervenientibus illis. Si quis injuria Deum affecerit, licet agat pœnitentiam atque adſit expiationis dies reſipiſcentique ſupervenient afflictiones, non tamen remiſſionem conſequitur perfectam, neque dum fuerit mortuus, pœnitentia dieque expiationis ac afflictionibus relinquentibus in ſuſpenſo mors expiat. At juxta ſententiam noſtram, pœnitentia remiſſionem cenſeliat tollitque retributionem. Habes ſententiam Karæorum petſpicue ſatis traditam, quam id. *R. Aharon b. Eliahu* l. c. clariorem reddit hiſce: ויש לדעת שהתשובה מפלת כלל העונות וכו׳ *Sciat pœnitentiam quæcunque dilere peccata.* It, ואם תעשה תשובה התשובה תפיל כלל העונות וישארו הזכיות ואם לא זכיות זכות התשובה מספיקו׳ *Quod ſi egerit pœnitentiam, pœnitentia hæc omnia in univerſum tollit peccata, ut remaneant bona opera, ſi defuerint hæc, meritum pœnitentiæ ſufficit.* Hæc MStos Codex de ablatione culpæ medioque cum Deo reconciliandi contra Rabbaniſtas, at mutilate proh dolor! parte principali deficiente, ad cujus cognitionem ut perducantur merito omnes boni optant. Cæterum quæ de Expiationis die obſervari meteantur in expoſitionem Novi præprimis Fœderis, doctiſſime omnia, pro more, executus eſt Venerandus Præceptor noſter DANZIVS in duabus Diſſert. *de Functione Pontif. M. in*

nec deſpiciunt Judæi, inter Karræos R. Aharon b. Eliahu integro tractatu prolixo ſatis & erudito earundem expoſuit rationem. Attentionem præcipue requirit hic in precationibus, licitis in omni & forma externa & idiomate (b)

§. XXIV.

---

adyto anniverſaria, quo lectorem horum cupidum amandamus. (a) Διαλείπτως orandum monet Apoſtolus I. Theſ. V. 17, huic monitu tantum abeſt ut adverſentur Judæi, ut potius ſemper ſuis inculcatum id velint contribulibus; audi Maimonid. Hilc. תפלה cap. I. §. 1. מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר ועבדתם את יי אלהיכם מפי השמועה למדנו שעבודה זו היא תפלה שנ' ולעבדו בכל לבבכם אמרו חכמים אי זו היא עבודה שבלב זו תפלה *Præceptum affirmativum eſt* διαλείπτως *orandum eſſe, quia dictum eſt* (Exod. XXIII. 25.) *& ut colatis Dominum Deum veſtrum. Per traditionem accepimus, cultum hunc non eſſe alium quam Orationem; quia dictum eſt:* (Deut. XI. 13.) *Et ut colatis illum toto corde veſtro. Dixerant ſapientes noſtri, quinam eſt ille cultus cordis? Oratio.* Ad eadem ſuos adhortatur *R. Aharon b. Eliahu* hinc iode in ס' מצוות Hilc. תפלה ſeu de *Precatione*. (b) Attentionem requirunt præcipue Karræi in precando, eam abire dictitantes, deficiente hac, in fumum, ita R. Aharon l. c. צריך שתהיה לו כוונה שאם לא כן הוא דומה לו תפלתו והוא עומד לפני מי שחוקר לבבות וכוחן כליות ואם לפני מלך כשר ודם צריך להיות דבריו ככוונה שאם לא כן יתרה לו כל שכן לפני מלך מלכי המלכים וכו' *i. e. Neceſſaria illi* (qui orat)

eſt attentio, deficiente hac, quid utilitatis reportabit inde, cum ſtet ante eum qui corda perveſtigat probatque interiora. Quod ſi cavendum, ne coram rege mortali prorumpant verba abſque attentione, ne eveniente hac iraſcatur ipſi, quanto magis hoc obſervandum venit coram rege quarumcunque regum. Adprobantur hæc & Scripturæ dictis & Rabbaniſtarum, hi ſiquidem inter res quorum percipiuntur præmia in ſeculo & hoc & futuro referunt עיון תפלה *attentionem in precatione*, vid. ט' תפלה f.m.2. b. Preces quocunque corporis geſtu exprimere licet, Karræorum judicio, modeſtus modo ſit alatque pudorem, en ex ore *R. Aharonis* ſeq. עמידה השתחויה בריכה כריעה נקירה נפילה נשיאת ידים פרישת כפים נשיאת עינים הרמת קול תפלה בלחש Orato licet *ſtando, procidendo, flexis genibus, incurvando, inclinato vertice, proſternendo ſe, erectis manibus, vultu expanſo, elevatis oculis, voce ſonora atque tacita.* Animum hæc ſigna externa demiſſum proſtratumve notant, juxta eundem Karræum l. c. שפלות והכנעת לפני האדון לחודיע תסרונו אצל שלמות האדון שלא יהיה מתקשט בקומתו אשר נערף מב"ח אלא להראות עצמו כ"בת שאין לחם מעלת וכו׳ Indicant hæc *humilitatem atque demiſſionem coram Domino, ad indicandum defectum coram perfectione ejus, quod non ſuperbiat ſtatura ſua, qua reliqua viventia ſuperat, ſed quod oſtendat ſe ſicut illa, nulla exiſtente excellentia.* Cæterum privatæ preces, ex more quoque Karræorum ſubmiſſe fundendæ ſunt tradente eodem l. c. היחיד יש לו לעשות תפלה בלחש *Solitario incumbit precet fundere ſubmiſſe.* Qua lingua orandum ſit, non videtur expoſitum clare ſatis, eſt ubi Ebraicam velit, eſt contra ea etiam ubi nec reliquas excludat, non ſine contradictionis ſuſpicione; accipe verba Karræi: ראוי לקרא בלשון

§. XXIV.

Jejuniis Deum propitiare ſtudent Judæi, ita ut fre-

בלשון הקדש *Legere conveniens eſt* (preces) *lingua ſancta;* nec non: התכמים לא הכשירו להתפלל כי אם בלשון הקדש וכות צריך להרגיל הואיל ולשוניט שפרה ברורה שאין בה שמות טומכמים לרברים המגנים *Sapientes non náprobant preces niſi factas lingua ſancta, hac itaque exercenda venit, quandoquidem idioma noſtrum labium eſt electum, in qua non comparent nomina convenientia rebus turpibus.* Nonnullis tamen intetjectis pergit idem: וחכמים סמנו שמצאו רניאל ע"ה מתפלל כלשון ארמי הכשירו להתפלל בכל לשון *Sapientes tamen, eo quod invenerint Danielem p. m. lingua Chaldaica ſupplicantem, licitum pronunciant orare quacunque lingua.* Videſ deſtruere ultima hæc in antecedentibus dicta, niſi priora ſolum intelligenda ſint de veterum, ultima vero hæc de modernorum precandi modo, aut precea reſpiciant alia privatas, alia vero publicas. Qua ratione preces conficiendæ ſint tradit idem, phraſibus ſcil. Scripturæ, primordium capiatur benedictione, eaque finiri debent, audiamos requiſita quæ obſervari vult, *R. Aharen b. Elrabu l.* MSri cit. בתקון התפלה *in conficiendis precationibus*: לא יצא מדרכי הכתוב לחתחיל כלשון ברכה להשלים תמיד תהלתו כפי וחותם בברוך יי אמן ואמן *I. ductum ſequatur* (precatio) *Scripturæ. II. Primordium capiatur benedictione. III. Finiatur ſemper formula, Laus ejus in ore meo, obſignetur tandem votibus: Benedictus Dominus, Amen, Amen.* Regula hæc eſt, quam obſervari vult noſter, novæ dum efformantur preces. Plura ſequentia traduni de precationibus quocunque die, ſeo ſacer is ſit ſeu minus, inſtituendis, quas prætermimus nunc ſileodo.

frequentia eorum contrahant maciem ; ſæpius palleant, fiantque decolores ; quin ſi monumentis illorum fides habenda eſt, lineamenta nonnullorum ex quotidiana inedia fuliginea quadam nube atróque confundebantur nigrore. Nil a Rabbaniſtis Karræi recedunt, jejunia obſervant & hi, rigore non multum diſſimili, eaque neć Sabbato (reclamantibus licet Traditionariis) ſuſcipere dubitant. (a)

(a) Dum premuntur Iſraëlitæ anguſtiis, neceſſe eſt jejunia proclament ex mente Karræorum, ita enim *R. Abarsn b. Eliahu* in כ' מצוות Hilc. תענית ſcribit: בבוא על ישראל צרה בין ליחיד בין לרבים ראוי להתענות לפני השם ולהתודות על חטאיו וכו' *Dum ſupervenit Iſraeli affliction, ſive unus fuerit ſive plures, neceſſe eſt, jejunium inſtituat coram Deo confiteaturque peccata ſua.* Probat hoc in ſubſequentibus exemplo Mardochai & Eſtheræ, & hactenus conſpirat, ni fallor, utraque pars amicæ: ſed num in Sabbato quoque jejunia convenial inſtituere diſputant utrinque. Rabbaniſtæ pernegant hoc, prout diſerte pronunciat *R. Moſeh. Maimsn.* in יו"ד חוקה Hilc. שבת cap. XXX. th. 12. f. 197. a. Karræorum aliqui licita affirmaor, interdicentibus aliis, aliis, librata argumentorum ex utraque parte vi, eligentibus *interlo*: *R. Abarsn b. Eliahu* in כ' מצוות hunc diſſenſum nobis pandit ſequentibus: אמנם מה שיפול מאלו הצומות בשבת נחלקו דיעות החכמים מהם חייבו בשבת ומהם מנעו אותם שלא יעשו בשבת ומהם העבירו ואשר מנעו אותם אומרים שהכתוב קרא השבת יום ענג וצריך שלא יהיה בו ענוי וער

§. XXV.

Inter festa Judæorum e præcipuis est id, cum in Tabernaculis (unde & nomen sortitur) sepes sibi figunt, quo unam palmæ spatulam, ut & tres myrti duosque salicis ramos colligatos in unam, in alteram vero manum

---

בן לא יכשר לצום בשבת ואשר חיובוהו הוא בעבור שנאמר והפכתי חגיהם לאבל ונאמר והשבתו כל משושה חגה חדשה ושבתה וכל סוערה

Enimvero cum aliquod ex jejuniis hisce inciderit in Sabbatum, discrepant sententia sapientum; aliqui illorum necessaria pronunciant ea, sunt alii, qui interdicunt quo minus fiant Sabbato, aliqui connivent. Qui prohibent illa, dicunt Scripturam Sabbatum vocare (Esai. LVIII. 14.) *diem voluptatum, unde necessarium, ut quicquam sit in eo afflictionis &c. quare non rectum esse jejunare in Sabbato. Qui vero necessaria affirmant, sit ea, quod dictum sit* (Amos VIII. 10.) *& vertam festa vestra in luctum; nec non* (Hos. II. 11.) *Et cessare faciam omne gaudium illius, festi illius, novilunii & Sabbati illius, quin omnium temporum statutorum ejus.* Hæc diversitas sententiarum est cum præcipuis, quibus superstructa est fundamentis, in de veritate judica ex his. *R. Abaron b. Eliahu* ultimæ subscribit, jejunium & sabbato licitum esse contendens; probat assertum ab Expiationis die incidente in Sabbatum, nec quicquam hoc impedire tum jejunia affirmat, hæc sunt ejus verba l. c. ואשר העבירו לצום בשבת זכים ויום כפור לאות שאם נפל בשבת חיוב לצום *Quin contendunt jejunari posse in Sabbato veri sunt, cum dies expiationis probationis loco sit, qui si inciderit in Sabbatum, necessario jejunandum est.* Ipsa dein Rabbanista-

hum pomum citri (אתרוג salutatur) ſumunt, atque cantantes quocunque die altare circumeunt pulpitúmve in Synagoga, manibus geſtando una cum colligatis ramis malum citri, dum accedunt propius, in quatuor mun-

---

rum monumenta perluſtrat noſter, atque inde depromit tela, ita argumentatus à minori ad majus: וכ"ש אמרו היתה העיר שהקיפוה גוים או נהר או ספינה הנטרפת בים אפילו יחיד הנטרף מפני גוים או מפני לעטים ומפני רוח רעה מתענים אליהם בשבת ומתחננים בתפלות ואם על אלו התירו לצום בשבת בל שכן בשביל חורבן הבית ועל שבר ציון וירושלים

Traditionarii dicunt: ſit urbs cincta gentilibus aut flumine aut navis conquaſſata in mari, imo etiam unicus direptus a Gentilibus aut latronibus aut tempeſtate agitatus, propter hac jejunatur in Sabbato, exclamant quoque atque gratiam implorant precationibus. Si itaque propter hac licitum fecerunt jejunare in Sabbato, quanto magis propter deſolationem templi, clademque Zionis & Jeroſolyma. Hi arietes ſunt, quibus adverſarios ſuos convellere laborat *R. Aharon* Karræus, quo ſucceſſu dicere mihi nunc non ſumo. Quæ interim è Rabbaniſtis hic adfert, habentur in ספר חוקה ſæpius cit. *Maimonid.* Hilc. תענית c. I. & Hilc. שבת c. XXX. th. 12. f. 197. a. hunc in modum concepta: חזן מעיר שהקיפוה כותים או נהר או ספינה המטרפת בים שמתריעין עליהם בשבת לעזרן ומתחננים ומבקשין עליהן רחמים

Non jejunare licet Sabbato, *excepto caſu ſi urbs cincta ſit cuthæis* (R. Aharon legit Gentilibus ſenſu nec quicquam diverſo) *aut flumine, aut navis conquaſſata ſit in mari, aut*

mundi plagas videas agitari. At pleraque fiunt invitis Karræis, nequaquam enim e Levit. XXIII. 40. erui hæc posse asserunt, sed quæ dicantur ibi, solam spectare constructionem tabernaculorum. (b)

§. XXVI.

Nota in vulgus sunt filamina lanea, Zizit dicta, Ebræis, quæ in quadrangula Judæorum veste cuique se offerunt. Nec Karræi illa, (in Scripturis quippe mandata)

---

promulgant propter ea in Sabbato ad auxilia illis præstanda, imploranique propter ea (jejunio) *misericordiam.* Conf. omnino l.c. Cod. תענית Non vero hæc latius justo extendenda sunt, excipiuntur sententia *R. Abaronis Karræi* festa præcipue Purim atque Novilunia, en exceptionem: אבל אין ראוי לגזור תענית בימים טובים ולא בראשי חדשים ולא בפורים *Non vero convenit decernere jejunium in diebus festis, neque in novilunio nec festo Purim seu sortium.* Scilicet major hisce diebus lætitia est, quam ut jejuniis turbare sit licitum. (b) Magno studio circa hujus festi ritus explanandos versantur Rabbanistæ, post Talmudis enim Pandectas justo tractatu persecutus est eos *R. Mose b. Maimon* in יד חזקה part. I. Hilc. סוכה f. 255. Nihilo segnioret Karræi sunt, neque in his deficit adversarius *Maimonidis R. Abaran b. Eliahu* peculiari hanc in rem confecto tractatu, pertractat ibi pluribus materiam tabernaculorum suorumque sententiam vindicat ex instituto, quicquid vel *R. Abarbenel* vel *Aben-Esra* gravioris armaturæ milites in Commentariis suis agganniant. In aciem produceremus utrinque, nisi otia fecissent nobis diligentia sua *Jo. Meyerus* de

data) averſantur, inſtitutis ſolum Traditionariorum contrarii in quibusdam. A *proſpectando* nomen habent juxta Scripturarios, (c) nec alio ſint tincta colore, quam albo

X

Orig. & Cauſ. Feſt. cap. XII. §. XI. p. 341. nec non *Gruddechium Diſſ. I. de Cerem. Palm. c. II. §. 2. p. 16.* qui conſuli merentur. (c) Propter fila rami inſtar dependentia dici ſic ſententia plurium Rabbaniſtarum eſt. Ita *R. Sal. Iſaacides* in Com. ad Num. XV. 38. על שם התלוים התולויים בה כמו ויקחני בציצית ראשי *Dicuntur ita propter filamina ſuſpenſa inde, quemadmodum* (Ezech. VIII. 4.) *accepit me capillis capitis mei.* Clarius percipiuntur hæc ex ore *R. Sal. b. Melech*, qui vocem ציצית explicaturus ita ſcribit f. 32. col. 2. b. in Comment. ad l. c. ציצית על שם הענף והנחלת כו כי רוב חוטי הציצית תן ענף *Zizit dicitur propter ramum ſuſpenſum inde, nam plura fila ex ſparnido rami inſtar ſe habent.* Conf. in Comm. ad Ezech. VIII. 3. nec non *R. Aben-Eſra* in Comm. ad l. c. nihil ab his diſtat *R. Moſe b. Maimon*, convenientiam ſignificationis ita declarans in יד חזקה Hilc. ציצית Part. I. ff. c. 1. §. 1. f. 93. b. ענף שעושין על בנף הבגד מטן חבגד הוא הנקרא ציצית מפני שהוא דומה לציצית של ראש שנאמר ויקחני בציצית ראשי *Ramus, quem in ora veſtimenti conficiunt ex ſpecie illius veſtis dicitur Zizit, propterea, quia ſimilis eſt cincinno capitis q. d.* (Ezech. VIII. 3.) *& accepit me cincinnis capitis mei.* Negat derivationem hanc cum ſequacibus ſuis *R. Aharon b. Eliahu* in כ"מ Hilc. ציצית *proſpectandi* dum præfert ſignificatum quaſi *Proſpectaculum* ſeu *Proſpectum* dicas, hæc verba ejus ſunt: ולשון ציצית מלשון מציץ מן החרכים לשון ראיה לא בדעת בעלי הקבלה *Significatus vocis Zizit eſt ab illo* (Cant. II. 9.) *proſpectat e fe-*

albo, (d) numeri arbitrarii, (e) opus cujusque, (f) solisque

---

nostris, ejusdem significationis cum verbo ראה (videre) *non a juxta mentem traditionariorum* &c. Hanc vero derivationem inter alia & eam ob causam alteri praefetendam duximus, quod autoritate & Christianorum quin Rabbanistarum quoque fiat commendatior. Ita enim post verba superius citata pergit *R. Sal. Isaacides:* רבר אחר על שם וראיתם אותו כמו מציץ מן החרכים/ *Aliter:* (dicitur ita) *respectu habito ad* (Num. XV. 40.) *& videritis illud, quemadmodum* (Cant. II. 9) *prospiciens e fenestris.* Autoritates Christianorum non proferimus; ultro sese offerunt cuique. (d) Zizir quemcunque recipit colorem statutis Rabbanistarum/ אם ירוקה ירוקין אם ארומה ארומין/ *Si viridis fuerit pallium, filamina quoque virorem servant, si rubicundum, & filamina hoc sunt colore tincta;* tradente *Maimonide* in יר חזקה Hile. ציצית cap. 2. th. 8. f. 97. a. Karraei vero solam adoptabant albedinem, juxta *R. Abarenem b. Eliabu* in מ' מצוות Hile. Zizit: וכלם מודים שהציצית היא לבן אע"פ שכ"ח אומרים יהיה משאר צביעות יכשר לבד שלא יהיה שחור שמראהו קרוב למראה התכלת/ *Omnes illi fatentur, quod Zizith albi debeat esse coloris, licet Traditionarii contendant, si e reliquis fuerit coloribus aptum esse, modo non nigrescat, quum hic colori hyacinthino propior justo sit.* (e) Quatuor filo requiruntur duplicato in medio, ut dependeant octo ex Rabbanistarum placitis *ita R. Mosis b. Maimon* l. c. cap. I. th. 6. f. 94. ומכנים שם ארבעה חוטין וכופלן באמצעיתן/ *Et traducuntur illuc* (per foramen panniculi) *quatuor funiculi, qui duplicantur in medio.* Sed Karraeis numerus arbitrarius est juxta *R. Abaren b. Eliabu* l. c. הנראה מכח התורה לפי שפירש ר' יוסף תקון הציצית הם החוטים הנשארים מן

que licitum (g).

X 2 XXVII,

האריגת בסוף ואין להם שיעור ואין הכרל בין שינתנו עליו בין שיהיו סגוף האריגה/ *Certe quantum conſpici poteſt ex lege, quemadmodum exponit R. Joſeph, conſtructio Zizith conſiſtit ex filaminibus rubelli e textura in fine, quorum non eſt menſura, nec differentia, ſive innectantur demum illi, ſeu ſint ex ſubſtantia textura.* Ultima hæc inculcavit jam in præcedentibus, quæ contracta in paoca ita ſe habent: אין הכרל בין שיהיה סגוף הבגר בין שיהיו נרבקים עליו/ *Idem eſt, ſeu e ſubſtantia ſint veſtimenti ſeu fuerint illi innexa.* (f) Zizit a gentili confectum *Maimonidi* aliisque Traditionatiorum cenſetur vitioſum, nec traducendum in uſum cap. 1. in ת"י th. 11. f. 95. n. ציציח שעשה אותו כותי פסול שנאמר דבר אל בני ישראל ועשו להם ציצית/ *Zizith confectum a gentili eſt illegitimum, quia dictum eſt* (Num. XV. 39.) *loquere ad Iſraelitas, ut faciant ſibi Zizith.* Non ita faſtidiunt opera exterorum Karæi, legitima ſuor Zizith etiam a Gentili confecta excepto filo hyacinthioo, quod maous requirebat Iſraelitæ, ut tradit *R. Aharon b. Eliahu* l. c. ואם יעשה הגוי הוא כהתר אבל נתינת התכלת צריך להיות ישראל/ *Quod ſi confecerit Gentilis, licitum eſt, at immiſſio fili neceſſe eſt fiat opera Iſraelitæ.* (g) Non hoc præcepto fœminæ tenentur, vel ſervi, minorennes vero obſtringuntur ad id voluntate Doctorum: *Maimonides* hoc docet l. c. c. III. th. 9. f. 98. b. נשים ועבדים וקטנים פטורין מן הציצית מן התורת ומדברי סופרים שבל קטן שיורע להתעטף והייב בציצית כדי לחנכו במצוות/ *Mulieres & ſervi itemque minores ſolutis ſunt præcepto de Zizith per legem. Voluntate vero Doctorum eſt, ut omnis minorennis, qui ſe amic-*

§. XXVII.

Ponunt præputia Judæi, ut diverſitate noſcantur, nec de neceſſitate ſignaculi ambigit quisquam. Eſt tamen ubi absque præputio edantur pueri, quam hoc in caſu ingredi viam conveniat, ſalvis Dei legibus, diſtant utrinque. Rabbaniſtæ ſanguinem fundendum volunt, fœderis initi argumentum. Karræorum vero ſtatutis abſolvitur omnino. (h)

§. XXVIII.

---

cire novit, obligatus ſit ad Zizith, propterea ut mature præparetur ad præcepta. Traditioni quum ſuperſtructa ſit hæc de minoribus obligatis ſententia, quilibet contradictionem ſubduratur Karræorum, quam e MSto Cod. noſtro damus ſeq. וזאת המצוה חייבת לאנשים בוגרים לא לנשים ולא לקטנים ולא לשוטים והכותא אינו פטור מלבישת הציציות *Hoc præcepto tenentur ſoli adulti, non mulieres, non minores, nec ſtulti, at tectus non ſolutus eſt indumento Zizith.* Cum ergo, ut e dictis patet, *vix diſſ nacti* diſtent invicem utrinque, haud injuria ſuos miratur noſter, quod in efformatione *τῶν* Zizith adverſarius *καθ' αὑτὸν* ſequantur: ואני תמה לחברינו שהם מכת הקראים איך נמשכו בתקון הציצית אחר תקון הרכבים אשר כל ענין שהם מתקנים הוא על צד הקבלה אשר אנו חולקים עליו *Cæterum miror ego noſtros, qui ſunt e ſecta Karræorum, quomodo amulentur in efformatione τῶν Zizith modum conficiendi Rabbaniſtarum, quum totum negotium, quo conficiunt, ex præſcripto ſit Traditionum nulla loca apud nos habitarum.* Συγκαλέλεκται, hinc patet, omnem ſublatam velle R. Aharonem, nec adprobare τὰ ἐπιτηδεύματα. (h) *R. Moſe b. Maiman* in יד חזקה Hilc, מילה cap. 1. th. VII. f. 111. וכן

§. XXVIII.

Si quos a matris ubere ante octavam diem abſtulit atra ſors, circumcidendi tamen ſunt legibus Rabbaniſtarum, Karraei vero, naturam dum vident finem vitæ facturam, circumcidunt ante ſolennem diem. (i)

קטן שנולד כשהוא מהול צריך לחטיף ממנו דמים
ברית ביום השמינין *Et ita e parvulo qui circumciſus natus eſt, neceſſe faciant ſtillare ſanguinem fœderis die octavo.* Negat hæc *R. Aharon b. Eliahu* in מ' מצות Hilc. מילה ſub fin.
ומי שנולד כלי ערלת לא יחחייב להמול וכתב בספרי
החכמים כי נולד כזה במצרים ונם בזמנינו זרה
הקרה בקושטינא אבן בעלי הקבלה חייבו לחטיף
ממנו דם והחכם אומר כי לא נתחייבה המילה
אלא כערלת ובין שאין הערלה מה טעם המילה
Qui abſque circumciſione natus eſt non opus habet circumcidi, narratur vero in libris Sapientum hujusmodi hominem in Ægypto fuiſſe editum, quod etiam noſtra ætate contigit Conſtantinopoli: Verum Traditionarii neceſſarium pronunciant ſanguinem ex eo elicere. Et Doctor quispiam dicit non neceſſariam eſſe circumciſionem, niſi præputio conſpicuo; atque deficiente hoc qua ratio (quærit) *circumciſionis?* Ita utrinque pronunciatur in caſu hoc dubio, certe *ſolidis* illorum firmato, qui in hiſce Argo ſunt oculatiores. (i) *R. Aharon b. Eliahu* in מ' מצות Hilc. מילה brevibus & Rabbaniſtarum pandit placita & Karraeorum: אמנם על סילת המח
חכמי חרבנים הסכימו להמול ואפילו אם מרי
קודם יום ח' מלים אותו ואמר החכם וכי אשר
משכם בזה הוא בעבור שלא יהיו ערלים כשיקומו

§. XXIX.

Nuptias inſtitutas novimus, ut per connubia corporum res caduca labilisve ſucceſſionis perpetuæ innovatione duraret, & nova quaque ſuboriente fœtura, quicquid prior abſtuliſſet ætas, recidiva ſurrogaret ſubſtitutio. Circulos hinc qui turbarant hoſce, vitam eligentes ἄγαμοι notatos legimus & Græcis & Romanis. Nec in diverſa abeunt Ebræi, (k) totiin eo (cum paucos

numę-

בעת החות המתים וחכמי הקראים הכריחו עד חמת קורם ח"ח להמול כי לא חייבה התורה להמול רק ב"ח וקבורת המח הוא חובת ואי אפשר להמתין עד ח"ח על כן כטלו מאמרם וכו׳ *Enimvero de circumciſione defuncti Rebbanitarum Doctores conſentiunt circumcidendum eſſe, etiamſi moriatur ante octavam diem circumcidunt eum. Dicit vero quipiam Doctorum, quod illud quod pertraxerit eos huc, ſit, ne præputiati ſint cum reſurgent reſurrectionis mortuorum tempore. At Karæorum doctores adigunt, ut propter moribundum circumcidatur ante octavam diem, non enim lex injunxit circumcidi niſi viventes. Præterea ſepultura defuncti vitium eſt, nec licet expectare ad diem usque octavam; hinc itaque abrogata eorum eſt ſententia.* (k) Sponſalia ut contrahantur mature ſuadent hinc inde Judæi, multorum loco ſit, quæ habentur in שלחן ערוך חויב כל אדם לישא אשה כדי Part. IV. Num. 1. §. 1. לפרות ולרבות וכל מי שאינו עוסק בפריה ורביה כאלו שופך דמים *Quivis tenetur ducere uxorem, ut fœcundus ſit ſeque multiplicet, & quicunque non dat operam fœcunditati & multiplicationi idem eſt ac ſi effunderet ſanguinem.* Magis contra μονογάμους directa ſunt ſequentia ibid. §. 3.

numeremus Chaninas & Oſchaias (l)) qui Sponſalium remedio concupiſcentiæ ſufflaminentur ſtimuli. Tres vero modi illis, quibus in alienas jus transferri contendunt maritale, argenturn, matrimoniales literæ & concubi-

---

מצוה על כל אדם שישא בן י"ח והמקרים לישא
כן י"ג מצות מן המוכחר אבל קורם י"ג לא ישא
וכשום ענין לא יעבר מ"ב שנה כלא אשה ומי
שעברו עליו ב' שנה ואינו דוצה לישא בית דין
בופין אותו לישא כרי לקיים מצות *Praeceptum eſt cuivis homini ducere uxorem, qui eſt XVIII. annorum; quod ſi quis hoc tempus antevertat & XIII. ducat, is longe praſtantius facit, ſed ante XIII. annum non licet. Nulle autem prorſus modo excedat XX. annum ſine uxore, quod ſi autem quis id fecerit, nec velit ducere uxorem, domus judicii eum cogit, ut huic præcepto ſatisfaciat.* Non vero ejus rigoris hæc ſunt, ut nullam patiantur exceptionem, amoi int literas ſtudiumque legis hæc excludunt omnia; ut traditur in ſeq.

(l) Celebratæ caſtitatis inter ſuos ferunt Rab *Chanina* & Rab *Oſchaia*, qui cœlibes licet, nunquam tamen in ullam convertebant oculos, Codex *Peſach* f. 113. caſtitatem eorum extollit ſequentibus: רב חנינא ורב אושעיא דהוו אושכפי בארעה דישראל ויתבו בשוקא דזונות ועברי להו מפאני לזונות ועיולי ומפיומי להו בסרעיהן ולא טרלו עינהו לאסתכולי בהו *Rab Chanina & Rab Oſchaia: qui fuerunt ſutores in terra Iſraelis & habitarunt in platea ſcortorum, faciebantque illis calceos, licet ingrederentur adeptantes illarum pedibus, non tamen elevabant oculos unquam, ut eas ſuiſſent intuti.* Commendandi certe ſunt, ſi vera referunt ſocii, nec videmusquæ

cubitus, negant hoc Karraei, aliis, praeunte Scriptura, in eorundem locum substitutis. (m)

§. XXX.

ratione numerum angeant Rabbinorum Veneri litantium in *Gersonii* libello de *Talmude Jud.* l. 2. c. XVII. p. m. 533. (m) Perspicua brevitate docet hoc *Mase b. Maimon* in Hilc. אישות cap. 1. f. 1. a. יר חזקה באחר משלושה דברים אלו האשה בקניה בכסף או בשטר או בביאה ובשטר מהתורת וכסף מדברי סופרים וכו׳ *Una trium horum modorum acquiritur uxor, argento aut literis matrimonialibus, aut concubitu. Conubium & literis matrimonialibus per Legem, argentum autem verbis Doctorum.* Huic opponit antithesin suam *R. Aharon b. Eliahu* in Hilc. נשים ס׳ מצוה ואומן חקניין כפי שהגורה תורתינו שאין האישה נקנית אלא בסחר והוא בכסף ובכרטון ובערים עם הכתב ולא כדעת בעלי חקבלה שאומרים ב׳׳ג דברים האלו נקנית בכסף בכתב ובביאה וכו׳ *Modus acquisitionis, quemadmodum indicat lex nostra, est, uxorem non acquiri nisi dote s. e. argento, atque consensu ac in praesentia testium literis matrimonialibus. Non vero juxta mentem Traditionariorum, dicentium, tribus modis uxor duci potest, argento, literis atque concubitu.* Caeterum ἀδιάφορον in nubendo adultam faciunt Rabbanistae, ita enim *R. Mose b. Maimon* Hilc. אישות c. II. th. 12. f. 5. a. בגרה תבת אין לאביה כח רשות והרי היא בשאר כל נשים שאינם מקדשות אלא לרעתן׳ *Adulta a potestate patris libera est, & ecce illa est sicut reliquae mulieres omnes, quae non desponsari possunt nisi consensu suo.* Magis pii videntur Karraitae, qui nonnisi parentis consensu haec talia fieri posse dictitant. cit. MSti loco: ובאמת שחבוגרת זווגה תלוי על רשות אביה׳ ובעלי חקבלת לא העכירו רשות האב על הבוגרת׳

§. XXX.

Solvebatur matrimonium libello repudii, ob σκληροκαρδίαν Judæis conceſſo, circa quem ut varia occurrunt digna memoratu, ita quæ Karræorum ſunt, huc transferri mererentur, ſed ne longius juſto excreſcat commentatio noſtra, propoſiti memores, preſſius inſiſtamus lineæ, ſolos daturi repudii libellos utriusque ſectæ, ut poſiti juxta ſe eluceſcant magis. (o)

Et in rei veritate adulta conjugium a Patris dependet conſenſu ſed Traditionarii non transferunt poteſtatem patris in adultam.

Saniores in hoc Rabbaniſtis Karræi ſunt, ſtatutisque moratiorum gentium magis propinqui. (n) Repudii libellum inter Rabbaniſtas tritum damus ſecuti, Cl. *Leghfootum Hor. Ebr. in Matth.* p. 177. ex *Alphesii Gittin* f. 610. Karræorum vero *e R. Aharonis b. Elohu* כ' מצוות

ספר כריתות

Karræorum:	Rabbaniſtarum:
ביום פלוני לשבוע פלוני	בכך בשבת בכך וכך ליום
פלוני בכך יום שנת כך וכך	פלוני בשנת כך וכך לבריאת
לחרבן בית שני אני פלוני בן	עולם כמנינא דרנילנ
פלוני כתבתי זה הגט שהוא	לטימני ביח ברוכתא פלוני
ספר כריתות ברצוני ובחפצי	איך אני פלוני בר פלוני
בעיר פלוני ובקהל פלוני כפני	וכל שום דאית ליח דמחא
חעדים החתומים בזה הגט	פלוני צביתי ברעות נפשי
ואמרתי עליהם ברצוני הוו	בדלא אניכנא ופטריך
אלי עדים וחתמן בספר	ושבקית ותרוכית יתיבי ליכי
כריתות זה איך גרשתי	אנת פלונית בת פלוני וכל
ושלחתי והנחתי ועזבתי את	שום דאית ליכי דמחא
פלונית כת פלו' אשר היתה	פלונית דהוית אנתתי מן

אשתי ועתה גרשתיה
ושלחתי לחיותה מותרת לכל
אדם והיא מגורשת ומשולחת
ממני על ידי כפר בריתות
זה והיא פלונית בת פלוני
מחיום הזה היא אינה אשתי
ואנכי לא אישה והיא יצאת
מביתי וממשלתי ולא אלי
חשוקתה ולא אני מושל בה
והיא ממני גרושה משורה
ומותרת לכל אדם אשר תחפץ
בכל העולם ואיש לא ימחה
כידת משמי מהיום הזה
והלאת וזת יהיה לה ממני
ספר כריתות וגט פטורין
ואגרת שבוקין כדת משה
וישראל:

קדמא דנא וכדו תרוכין
יהיכי ליבי אנת פלונית
בת פלוני וכל שום ראין
ליכי דממרא פלוניה
ריתהויין רשאה ושלטאה
בנפשיכי למהך לתתנכבא
לכל גבר דיצתבייון ואינש לא
ימתח בידיכי מן יומא דכן
ולעלם והרי את מותרת לכל
אדם ודן די יהוי ליכי מינאי
ספר תירוכין וגט פטורין
ואגרת שבוקין כדת משה
וישראל:

ראובן בן יעקב עד:
אלעזר בן גלער עד:

LIBELLUS REPUDII.

Die N. hebdomadis & menſis N. die hoc, anni N. poſt deſtructionem templi ſecundi, ego N. filius N. ſcripſi hunc libellum, qui libellus eſt repudii, voluntate mea plena in civitate N. in Synagoga N. coram teſtibus ſignatis in hoc libello. de quibus dixi, conſenſu meo apud me ſunt

Die hebdomadis N. menſis N. anni a condito mundo N. computo, quo numerare conſuevimus in provincia N. Ego N. filius N. & quocunque nomine vocitor de civitate N. cum ſumme animi conſenſu, atque abſque ulla coactione urgente, repudiavi, dimiſi atque expulli

lite, te inquam N. filiam N. quocunque nomine vocitaris, de civitate N. qua antehac uxor mea fuisti. At nunc te dimisi, te inquam N. filiam N. quocunque nomine vocitaris, de civitate N. Itaut libera & de jure tuo sis, nuptum iri, cuicunque placuerit, & nemo te reprimat ab hodierno die usque in perpetuum. Libera es ergo cuivis homini: atque hic esto de me tibi libellus repudii, litera divortii & schedula expulsionis secundum legem Mosis atque Israelis.

Rubin filius Jacobi testis.
Eliezer filius Gilead testis.

sunt testes, qui obsignarunt libellum hunc repudii, qua ratione expulerim, dimiserim, reliquerim atque deseruerim hanc N. filiam N. qua uxor mea fuerat, sed nunc expuli eam, eamque dimisi, ut libera sit omni homini, nam est expulsa atque dimissa a me per libellum hunc repudii & illa N. filia N. ab hoc die non est amplius uxor mea, nec ego sum maritus ejus, exiitque e domo mea, atque dominio meo, neque ad me appetitus ejus, neque ego dominium in eam habeo, expulsa enim est a me, soluta & libera, libera omni homini qui voluerit per universum mundum, nemoque reprimat eam propter me a die hoc & ultra. Et hic sit ipsi a me datus libellus repudii & schedula expulsionis & litera divortii secundum legem Mosis & Israelis. Y 2 Oc-

Nulla quoad rem inter utrumque intercedit differentia, nisi quod Karaei stylo Scripturæ magis accommodent suum libellum, quam Rabbanistæ.

§. XXXI.

Occupare lanionum miniſteria, ſecando pecudum fibras & artis eſt in Ebræorum gente & curæ. Nemini, niſi prævia inſtitutione, præeunte frequentiori exercitio, examinibusq; exantlatis fas eſt hoc ſuſtinere muneris, oculatiſſimos in his eſſe comprobant monumenta Talmudiſtarum, comprobant peculiares libri hanc in rem editi, cuiq; lanionum iterum iterumq; pervolvendi. Nihilo ſegniores Karræos videmus, *R. Aharon. b. Eliahu* teſtimonio edocti, varia comparent ibi adcurate attendenda in venis (n) præcipue, cultri ductu (o), uogue ſectione (p), cultri conſtitutione (q).

(n) *R. Moſe b. Maimon* in יד חזקה Hilc. שחיטה cap. 3. th 9. duo ſolum attendenda pronunciat io mactatione הקנה והושט *aſperam arteriam & gulam*, oon conteoi his Karræi addunt ורידים *venulas* in collo, quæ io quacunque legitima mactatione findendæ ſint. Ita enim *R. Aharon b. Eliahu* in Hilc. שחיטה ſcribit: השחיטה הכשרה צריך לכרות ד' סימנים קנה ושט וורידים ואם נשאר אחר מהם כלי כריתה השחיטה פסולה ובעלי הקבלה אומרים צריך לשחוט קנה ושט ואינם חוששים על הורידים *Mactatio legitima neceſſe eſt fecet quatuor ſigna, aſperam arteriam, gulam & venulas*, (duas in collo ut numerus compleatur quaternarius) *ſi unum ex his relinquatur integrum, mactatio vitioſa cenſetur. Sed Traditionarii dicunt, ſecandas eſſe aſperam arteriam & gulam, nihil attendentes ad venulas.* (o) Si eousque ducatur cultet & reducatur, ot pertingat tandem osque ad medullam, mactatio illegitima eſt Karræis non vero Rabbaniſtis, ſi caput aoferatur ſimul. *R. Aharon* l. c. שהוליך והביא המאבלת והגיע עד המוח השחיטה

(q), mactantibus; (r) mactationis loco (s) aliisque ritibus.

פסולה ואין צריך לומר אם החז הראש הפך רבני בעלי הקבלת שאמרו שאם החז את הראש שחיטתו כשרה *Qui ducit reducitque cultrum eo, ut pertingat usque ad medullam, mactatio illegitima est, nec necesse est dicatur si auferatur caput, secus quam Traditionarii volunt, qui dicunt, quod si auferatur caput, legitima est mactatio.* (p) Unguesectio fiebat apud Rabbanitas ante mactationem, reclamant Karraei huic institutio apud *R. Abaronem b. Eliahu* sequentibus: אמנם האומרים כי המליקה לא זולתי חשחיטה נחלקו לשני חלקים מהם אומרים כי המליקה היתה נעשית קודם השחיטה והם בעלי הקבלה אשר אמרו שהכוהן היה חותך בצפרניו בעורף סוף השזרה ומפרק בלא רוב בשר עד הכימנים ואחר כן שוחט וכימנים והכסיגו בטלו ואת הרעה בי העוף היה מת במליקה טרם שישחטנו במאכלת ומה טעם שישחט את המת *Enimvero qui dicunt quod unguesectio non sufficiat absque mactatione in duas dividuntur partes, quidam illorum volunt, unguesectionem factam fuisse ante mactationem, atque hi sunt Traditionarii, dicitantes, Sacerdotem fecisse unguibus suis in cervicis extremitatem spinae dorsi, nec multum lacerasse carnes usque ad signa, (gulam & arteriam asperam) postea vero mactasse signa. At Sapientes nostri repudiarunt hanc sententiam, nam avis mactebatur per unguesectionem, antequam mactaretur cultro, qua vero ratio mactare mortuum?* Inter ipsos tamen Karraeos haec in parte dissensus est, quem refert c. l. *R. Abaron b. Eliahu* pluribus argumentis illorum examinatis propriaque addita *sententia*. (q) In cultro non modo non toleraut scissu-

ram (Scharten) cum Rabbaniſtis, ſed & acutiſſimum volunt, acie enim deficiente actio hæc illegitima eſt, contrarii Rabbaniſtis; *R. Abaron* Hilc. שחיטה ſic pronunciat: והמאבלת שאינה חדה אע"פ שאינה פגומה פסולה היא שחימה מפני צער ב"ח ולא בסו שאמרו בעלי הקבלה סכין שפיה חלק ואינה חדה הואיל ואין בה פגם שוחטין בה *Cæterum cultor ille qui non acutus eſt etiamſi nulla in eo appareat ſciſſura, mactationem reddit vitioſam propter dolorem animalium. Non quemadmodum Traditionarii dicunt, cultor, cujus acies plana eſt, licet non ſit acutus admodum, quam non eſt in eo ſciſſura ad mactationem aptus eſt.* Theſis Rabbaniſtarum ad quam provocat Karræus apud *Maimonidem* habetur in יד חזקה Hilc. שחיטה cap. I. th. 17. f. 193. b. סכין שפיה חלק ואינה חדה הואיל ואין בה פגם שוחטין בה וכו' *Cultor cujus acies plana eſt, licet non ſit acuta, modo non comparetur inibi ſciſſura, ad mactationem aptus habetur.* Verba denuo *Maimonidis* habet, clariſſimo indicio, hunc refutandum ſibi propoſuiſſe præaliis (t). Solos dein ad hunc actum requirit Karræus noſter adultos, quique & doctrina & pietate conſpicui ſunt, ita pergens: זאת המלאכה אין ראוי שתפול ממי שאינו בוגר כי אחדי שבמלאכה הזאת הלויות מצוות והמצות לא תתחייב רק ממי שהוא בוגר אשר יקבל הגמול והעונש על בן אי אפשר שתפל רק מן הבוגר הפך מאמר בעלי הקבלה שאמרו חרש שוטה וקטון ששחטו ואחרים רואים ששחטו בהגין שחימתם בשרה וכו' *Actio hæc non convenienter eſt, ut proveniat ab eo, qui non eſt adultus, ab præcepto illi conjuncta, ad præceptum vere non obligatur niſi qui adultus eſt, præmii capax & pœnæ, quare nullo modo provenire poteſt hæc actio ab alio niſi ab adulto, ſecus quam ſentiunt Rabbaniſtæ, qui dicunt: Surdus, ſtultus & minor,*

qui

qui mactarunt, attendentibus aliis quod mactaverint rite, mactatio eorum legitima est. Sed quicquid alii dicant Rabbanistarum, adversarii certe sui *Maimonidis* sententiam minus accurate perspectam habuisse *R. Aharon* videtur, plane aliud enim docent ejusdem verba c. l. cap. IV. th. 5. f. 200. b. חרש שוטה וקטון ושכור שנתבלבלה דעתו ששחטו שחיטתן פסולה *Surdus, fatuus & minor, itemque ebrius confuso mentis, si mactaverint, mactatio eorum censetur illegitima.* Clara haec sunt, nec quicquam convenientia cum opinione, quam Rabbanistis tribuit noster. Sic & ebrii mactatio vitiosa est Rabbanistarum judicio, cujus tameo contrarium denuo illis adscribit noster Karraeus, verba adducere supersedemus, cum *Maimonidis* autoritas nervum inciderit jam controversiae huic. (s) Locus mactationi inter Karraeos non quilibet aptus est, in pulvere fiat, omni alio excluso, tradente eodem l. c. ולא ישחט חיה ועוף על כלי ולא על אבן ולא על עצים ולא בבגד ולא כעור ולא כשאר הדברים ולא במים ולא כשאר הדברים הנוזלים כמו השמן והיין אלא בעפר בלבד שנ' ולא שפכתהו על הארץ לכסותו *Neq; macter quis pecus aut avem super vas, nec super lapidem, nec super ligna, neq; in veste, nec pelle, nec reliq. rebus, nec in aquis, nec in reliquis rebus liquidis v. g. oleo, vino, sed in pulvere tantum, quia dictum est* (Ez. XXIV. 9.) *non effudit eum super terram &c.* Si vero totum mactationis actum usitatum inter Karraeos prae oculis habeas, en tradimus eundem perspicua brevitate e Codice MSto nostro ita: אמנם כשורצה השוחט לשחוט יתפוש בידו חיסנית המאכלת ובידו השמאלית בימני צואר חתוה שהם קנה ושת ושני ווריד ופניו אל פאת ירושלים יברך את השם בלבו ובפיו ואמת הוא הברכה ברוך אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וחתיך לנו לשחוט בהמה טהורה או חית טהורה

§. XXXII.

Mactationem diximus impeditam ad modum esse, nec quemvis aprum, cui committere eandem tuto quis possit ob frequentiam casuum, qui obveoiunt subinde. Unus multorum vice esto: In pecore jugulato, si fœtus adsit mortuus, an morticini loco habendus sit (mactatione quippe periens) quærunt? re librata in utramque partem Traditionarii negative pronunciant, Karræi vero ajcotem tuentur sententiam. (t)

§. XXXIII.

טהורה או עוף טהור *Enimvero cum volucrit quispiam mactare, dextera cultrum prehendat, sinistra vero signa colli pecudis, quæ sunt: aspera arteria, gula, atque duæ venulæ in collo; faciei sua porrecta Jerosolymam versus, tumque benedicat DEO, & corde & ore suo. Hæc vero benedictio est; Benedictus DEus noster Rex mundi, qui sanctificavit nos præceptis suis, permisitque nobis mactare pecus purum, aut feram mundam aut avem mundam.* Sed si uno die plures mactationes suscipiendæ sint, an tot quoque benedictiones fieri debeant quærunt: *R. Aharon* respondet unam hoc casu sufficere: והרוצה לשחט בהמות רבות ברכה אחת מספקת את כלם / *Cum quis plura pecora mactare volucrit, benedictio una pro omnibus sufficit.* Hæc si placet, confer cum Rabbanistarum institutis ipse, nobis ne prolixiores simus, nunc non licet. (t) E Rabbanistarum Jureconsultis *R. Mose b. Maimon* in יד חזקה Hilc. אבות הטומאות cap. II. th. VI. f. 386. b. ita pronunciat: וכן השוחט את הבהמה ומצא בה עובר מת שחיטת אמו מטהרתו מיד נבלה וכו / *Simili ratione, qui mactat pecus aliquod invenitque in ea embryonem extinctum, mactatio matris purum eundem reddit, ut non*

ſit morticinum. Huic contradicunt Karraeorum reſponſa, quæ pro morticino ejusmodi fœtum habent non modo, ſed matrem quoque impuram eo recidi dictitant, ut utriusque uſus evadat interdictus. Audiamus illa ex ore *R. Abaronis b. Eliahu* in מצוות ס׳ Hilc. שחיטה ſ. de *Maſtatione* ואם ימות העובר בלי שחיטה הנה הוא נבלה ואסור להאכל ועור טמא את אמו ואסור להאכל ובו׳ *Quod ſi extinctus fuerit fœtus reclusus in utero absque maſtatione, ecce ille morticinum eſt, interdictus hinc ad comedendum, quin amplius matrem ſuam polluit, ut & illius uſus ſit illicitus.* Pluribus agit hic noſter contra Rabbaniſtas eorumque Canonem כל היוצא מן הטהור טהור ומן הטמא טמא *Omne quod provenit ex mundo; mundum quoque eſt, quodque ex impuro eſt, ipſum etiam eſt impurum*, ſubruere laborat, ejus abſurditatem ſequenti hiſtoria (ſi diis placet) oſtendens: ושמע עניין בפי שספר הרב רבי משה חותני בחבור שחבר ששני אנשים שם האחד יהודה פפא ושם האחד משה בן רור סבני הרבנים קנו בבשח אחת ושחטוה ר׳ נתן בר׳ הלל ונמצא בקרבה חזיר והתירוה ואכלוה בפי רין רבותיהם כל היוצא מן הטהור טהור ומן הטמא טמא׳ *Audi verò rem* (additum tempus eſt, quo acciderit hoc, ſed cum literæ diſcerni difficulter potuerint, lubentes omittimus) *quam narrat magnus ille R. Moſe ſocer meus in libro quem compoſuit: „Duo viri, unius nomen erat Jehuda Papa, alterius Moſe f. Davide Rabbaniſtæ emerunt agnam aliquam, quam maſtarunt R. Nathan & R. Hillel, deprehenſum verò eſt intra eam porcum, quem licitum pronunciabant & comedebant juxta ſtatutum doctorum ſuorum, omne quod provenit ex mundo mundum quoque eſt, & ex impuro quod provenit, impurum etiam eſt ipſum.* Horreſcit Iræ aliaque principia referens in ſubſequentibus *R. Aharon b. Eliahu* inconcuſſumque hinc requiem, quod interdixerint illa, Majoribus ſuis adprecatur: יגן על משבבותם חכמינו ע״ה אשר רחקו מאלה הדברים

§. XXXIII.

Ad ea nunc provehimur, quæ immundos reddebant translata in usum. Morticinum in his est atque laceratum, prohibita eapropter a summo Numine Lev. XVII. 15. Abeunt in diversa circa explanationem hujus loci Rabbanistæ ac Karræi, avem mundam illi solam intellectam volunt, hi quascunque animalium species.(t)

§. XXXIV.

וביוצא כהם ועמוד על הרשום בכתב אמת ואסרו/ *Requieſcant in reclinatorio ſuis Sapientes noſtri p. m. qui a tribus his & ſimilibus remoti fuere, conſidentes ſuper Scripturam veram atque prohibentes &c.* (u) *R. Moſeh. Maimon* e Rabbanistarum præcipuis diſerte hæc tradit in יד חזקה Hilc. מאכלות האסורות cap. III. ih. 1. fol. 187. a. nec non *Raſchi* in Com. ad h. l, verba non adducimus eorum, cum ad finem properemus; contradictionem modo *R. Aharonis* e MSto audire juvat Hilc. "חכתוב השוה בין sequentem in modum: אוכל כל נבלה בין נבלה שמטמאת במגע וכמשא ובין שאינה מטמאת והשוה ביניהם בעניין האכילה במן שבארנו בפסוק כל נפש אשר תאכל נבלה וטרפה וכלל כזה המאמר נבלת בהמה ונבלת עוף *Scriptura pro iisdem habet qui comederint morticinum, quodcunque illud fuerit, ſive morticinum fuerit, quod immunditiem infert tactu, atque dum accipitur, ſive non inferat impuritatem, ratione comeſtionis nullam inter illos differentiam agnoſcit quemadmodum expoſuimus in verſu* (15. cap XVII. Levit.) *Omnis anima, quæ morticinum comederit ac laceratum &c. comprehendisse enim in hac oratione morticinum bruti atque avis.* Obſcurius hic est, quid velit per vocem בהמה *Bruti*, hinc statim declarat eam luculentius hisce: בהמה כולל נבלת בהמה טהורה וחיה טמאה ושרץ שמטמא במגע ובמשא Vox בהמה *comprehendit morticinum beſtiæ mundæ atq;*

§. XXXIV.

Plurima collegit R. Aharon b. Eliahu de variis impuritatum ſpeciebus, quæ Rabbaniſtarum placitis reclamant ſæpius, non ea transferre vacat nunc, ne proliriores ſimus juſto. De Lepra ſolum (tot clamoribus dilapidata in Judæis) monemus, עומק ſeu *profunditatem* e κρυπτήρις Immunditiei excludi a Rabbaniſtis, renitentibus Karræis. (x)

ſere impura atque reptilia, quod impures reddit contrectatione atque dum accipitur. Clarius ſententiam Karræorum Rabbaniſtarum explicationi opponunt ſequentia: לא כדעת בעלי הקבלה שאומרים שזה הפסוק מוכרח בנבלת עוף טהור/ *Non juxta mentem Traditionariorum, qui dicunt, quod hic verſus proprie ſpectat ad morticinum avis munda.* Quæ ex his ſententiis vero propior ſit, aliis diſcutiendum relinquo, ſufficiat divortia utriusque oſtendiſſe. Plura habet *R. Aharon* contra Rabbaniſtas c. l. de veſtibus, aquis &c. in quantum impuros reddant vel minus, quæ omittimus brevitatis lege.

(x) Tria ſigna ſunt, ex quibus colligunt Rabbaniſtæ impuritatem, ſi pili albeſcant, caro fuerit cruda, vel longius ſerpat plaga. Omiſſa עומק ſeu *profunditate* hæc inculcat *R. Moſe b. Maimon* in יד חזקה Hilc. טומאת צרעת cap. 1. th. 10. f. 360. a. Sed ex Karræum *R. Aharonem b. Eliahu* omiſſam עומק ſeu *profunditatem* ægre ferentem in משנה תורה Hilc צ"ט his: חומה אני לבעלי הקבלה אשר אמרו שעומק אינו סימן טומאה/ *Mirari ſubit Traditionarios, qui contendunt profunditatem non eſſe κριτήριον impuritatis.* Cauſam mirandi credit idem magis idoneam fieri, quod ſtatuant nil pro plaga habendum niſi profunditate comparente, ita anim pergit id. l. ועוד חזרו ואמרו שכל נגע שאין לו עומק אינו נרון נגע/ *Dicunt tamen porro nullam plagam haberi*

§. XXXV.

Polluit mortuus contactu, polluit hinc si ultra deveni as contactum tractando liberius, quin polluit, si abstineas hisce tentorio solum illatus; excipiuntur tamen Rabbanistarum judicio cadavera gentium (quo nomine illis veniunt omnes, qui Judæi non sunt) quæ citra impuritatis periculum continentur tentoriis; at alia mens Karæis est, sive Judæorum corpora fuerint, sive gentium, contaminant æqualiter. (y)

§. XXXVI.

---

pro tali deficiente profunditate. Sic ergo si ὑπόθεσις velint ἀξιοναλήπτου includant signis immunditiei profunditatem quoque necesse est, Karæorum judicio. Cæterum quæ de lepra ædium dicit sacra pagina Levit. XIV. 33. male explicari a Rabbanistis affirmat *R. Aharon b. Eliahu* in כ' מצות Hilc. בעלי הקבלה בלבלו פרשה זו נגע צרעת שהוא אמורה בנגע הבית בפירושים מקלקלים *Traditionarii confuse proponunt sectionem hanc, dictam de plagâ ædium expositionibus corruptis.* Quid autem præcipue desiderent in illis Karæi omittimus, generaliora sufficiat indicasse. (y) *Maim.* tradit id in ת"ת Hilc. ט"מ f. 315 b. it. f. 316. b. Rationem si desideres exceptionis, adest & illa apud *Maimonid.* c. l. ex lege desumta & orali & comprehensa scriptis, ita enim pergit Jurisconsultus: ודבר זה קבלה הוא והרי אומר במלחמת מדין כל נוגע בחלל ולא הזכור שם אהל ובו *Res autem hæc traditia est, dicitur etiam de bello Midianis* (Num. XXXI. 19.) *omnis contrectans cadaver, non autem mentionem injicit thisbitarii.* Sed citra suffragia hæc dicuntur. Karæorum, nullum inter cadavera intercedit discrimen ipsorum judicio, en antithesin antagonistæ *Maimonidis R. Aharon. b. Eliahu* in כ' מצות Hilc. טומאת מת his conceptam verbis: ואחר מת ישראל ואחר מת גוי כטמא וכו'

Google

§. XXXVI.

Ἀνεξερεύνητα visa sunt doctissimis Rabbanistarum omni ætate, quæ Deus circa Vaccam Rufam præceperat ob-

Eadem modo mortuum & Israelitæ & Gentilis pollunt. Quin tantum abest, ut argumento e Scriptura petito moveantur Scripturarii, ut potius id, telum ex eadem pharetra depromptum, retorqueant in *ἀδιανόητον*: וזאת הראיה על זה מה שאמר ואתם חנו מחוץ למחנה שבעת ימים כל הורג נפש וכל נוגע בחלל שנ' על הריגת אנשי מדין לא כדעת בעלי הקבלה שאומרים שמת גוי מטמא באהל ואינן מטמא באחרים *Et probatio hujus est id quod dicitur* (Num. XXXI. 19.) *Vos vero metamini castra extra castra septem diebus, omnis occidens aliquem, omnisque contrectans confossum &c. dictum hoc est de interfectione Midianitarum. Non juxta mentem Traditionariorum, qui dicunt, demortuum gentilem impuros reddere contactu, non vero si solum constitutus fuerit in tentorio.* Concluduor itaque a remotione castrorum imperata Israelitis ad impuritatem, quæ, deficiente hac, contrahi poterat, mortuis intra tentoria vel circum circa constitutis. Sed qui, dices, contraire audent Rabbanistæ verbis Num. XIX. 14. adeo perspicuis omnique majoribus exceptione; Enimvero non est, ut his moveantur recutiti hi, scilicet cum *ὑπερφανίᾳ* ac *ἀξιοπιστίᾳ* occupaverit maxima minima ipsorum, ut se soli sapere credant, reliquis velut umbra voluntantibus, (brevitatis studio omittimus sesquipedalia eorum verba, quibus sapientiam foam plenis deprædicant buccis) hinc solos se homines credunt, atque voce אדם conspicua in textu indigitari. Non obstante id *R. Mose b. Maimon* l. c. nec non *R. R. Sal. Isaacides* in Com. ad Levit. XXXI. 19. f. 185. a, præeunte *Bava Metia* f. 114. docent. *R. Dav. Kimchi* in Commeot. ad Ezech. XXXIV. 31. e majorum monumentis & breviter & remoto velo ארזל אדם אתם קרוין אדם ואין רשעי

obſervanda, quousque Karræorum aſſurgat perſpicacia non perquirimus nunc, hoc ſolo contenti, quod non omnes occupatos cum ea immundos dicitent, Traditionariorum more. (z)

§. XXXVII.

Impuritati medentur coeuntes undæ, queis mergitur, qui laborat ea, convaleſcens illico. Nocturna temporanum depoſcant ſibi an diurna lotiones, ægre determinaveris; Rabbaniſtis probari video interdiu factas quaeunque diei parte, Karræis eas ſolum quæ fiunt die inclinante ad veſperam.

§. XXXIIX.

העולם קרוין אדם *Dicunt doctores noſtri p. m. ad verba Vos homo; Vos vocamini homines, nec impii hujus mundi ſic dicuntur.* Producit hanc exceptionem MStus noſter Codex *R. Abaronis b. Eliahu* atque plurimis vanitatem ejus demonſtrat, æquiori hoc & doctior. (z) Prolixe hæc de vaccarufa & erudite executus eſt duabus diſſertationibus *B. Joh. Ben. Carpzovius*, qui præ aliis adiri meretur. Traditionariorum ſententiam vid. ap. *R. Moſen b. Maimon.* in Hile, פרה אדומה cap. V. th. 2. f. 348. Karræi excipiunt mactatam eumque qui aſpergit; accipe antitheſin *R. Abaronis b. Eliahu* in סי סצוות Hile. טומאת מת ita, אין כל העוסקין בפרה אדומה טמאים כגון השוחט והמזה ומה כמו שאמרו בעלי הקבלה *Non omnes qui occupati ſunt cum vacca impuritatem contrahunt v. g. qui mactat & aſpergit ſanguinem ejus, quemadmodum dicunt Traditionarii.* (a) Omnia immunda reſtituuntur puritati lotione, ſeu homines fuerint ſeu vaſa, juxta Maimonid. Hile. סקואות c. 1. th. 1. f. 438. a. De tempore non opus eſt ut prolixi ſimus ſuffragiis Traditionariorum conſcribendis, nervoſe complexus ea eſt Fidelissimus

§. XXXIIX.

Hæc ſunt quæ de impuritatum juribus effundere nunc libuit, plura reſtant abſolvenda tum de his, tum de aliis juribus circa Hæreditates, juramenta, Naſiræatum, damna &c. tantum non ſemper obviis inter hanc gentem, ſed quoniam viſa mihi eſt commentatio ad juſtam excre-viſſe

---

Præceptor noſter DANZIVS Diſſ. de *Baptiſm. Iuit.* §. 40. p. 74. *Adhæc*, ſcribens, *reliqua quoque lotiones, multa minoris momenti interdiu fiebant omnes, ſi ſolam menſtruatam exceperis ac puerperam, in quibus prater alia non inepte dixeris, pudicitiæ muliebris aliquam haberi rationem.* Conf. loca quæ allegat in notis ex Pandectis Talmud. Karræis non probatur hoc, quare perſtringit ſecus ſentientes *R. Abaran b. Eliahu* in ס׳ מצוות Hile. טומאת המרבים ſequentem in modum: אבל זמן הרחיצה לא הורה הכתוב כתי תהיה מכלל היום ובמשנה תורה הורה שהיא לפנות ערב ופנורית ערב זמן סמוך לערב *Enimvero tempus lotionis non expreſſit Scriptura, quando fieri debeat per totum diem. In Deuteronomia tamen* (XXIII. 11.) *docet, quod fieri debeat appetente veſpera, hoc vero tempus nunc vocatum veſpera.* Clarius diſſenſum produnt ſequentia l. c. לא לפי רעתו הרבנים שאומרים שכל היום ראוי לטבילה *Non juxta mentem Rabbaniſtarum, qui ſtatuunt quodcunque diei tempus aptum eſſe immerſioni.* Si vero reſpicias מהצדו ſeu contextum, pareſcet illico de ſeminiſluo in antecedentibus injici mentionem non quavis laborante impuritate, hinc de eo ſolo intelligenda hæc verba eſſe pronunciant alii audaciter, tradente eodem Karræo l. c. יש מן החכמים שאומרים שלא רצה במשנה תורה אלא לבעל קרי *Aliqui ſunt doctorum, qui contendunt locum Deuteronomii ſolum intelligere ſeminiſluum.* At vero nil motus objectione hac, in ſententia perſiſtit, inquirens verbis ſubſequentibus in ejus fundamenta, quæ pagina noſtra non capit.

viſſe magnitudinem, ſiſto hic gradum, daturus cum Deo ac die & plura & adcuratiora.

§. XXXIX.

His ratione luſtraris, in expedito eſt, demutuo judicare animo. Ut enim Rabbaniſtis adverſus omnes gentes hoſtile eſt odium & deleri neſcium, ita & in Karræos, nihilo meliores (ipſorum judicio) ob bella quæ movent Traditionibus; Cum vero ultra non poſſit, convitiis eos conſectatur quavis oblata occaſione mordaciſſima gens, dum vocat eos מיום *Hereticos*, אפיקורוסין *Epicureos*, חסרי לב it. חסרי מוח *corde & cerebro deſtitutos*, עורים *cæcos*, taceo ſexcenta alia, quibus obruunt eosdem totos. Paucis multa: ſeparati ſunt epulis, diſcreti cubilibus, ut purgamenta vitantur & alienigenæ. Noſtrum eſt, pro converſione utriusque ſectæ venerari ſummum Numen, ut poſitis odiis, exuta omni ἀπαθείᾳ inſeratur denuo veræ oleæ.

Addenda ad Diſſert. III. de Libris Karræorum.

MSti Cod. uſurpati nobis inſtructiſſimæ Bibliothecæ V x u, Præc. noſtri DANZII eeſſerunt, cui ut ob multa alia, ſic eo maxime ſanitatem precamur, quo publico his prodeſſe valeat, Cæterum mala inter Karræos a nobis relatum eſſe *R. Mard. Comtino*, nunc demum monemus, Traditionarius eſt, Legem oralem in oculis ferens, quod in Præf. ſtatim inculcat ſeq. וידוע שכל המצוות צריכות לקבלה ובי הוא המסלה התעולה למעלה: *Conſtat vero quod omnia præcepta opus habeant Traditione, hæc enim via eſt ſurſum tendens:* Nec non: וחלילה מזה בי התורה שבעל פה היא פירוש לתורה שבכתב והכל תורה אחת *Abſit hoc, nam lex oralis interpretatio eſt legis ſcriptæ, eamque hæc una eademque Lex eſt.* Vides gaoium Talm. quem pandunt ſeq. pluribus. Quod itaque ibi erratum eſt, dum alienæ fidei tribuimus nimium, hac palinodia recantatum eſto.

תוש"לבע